

279

Besluit van 25 februari 1982, houdende regelen betreffende de rechtstoestand van de militaire ambtenaren van de krijgsmacht (Algemeen militair ambtenarenreglement)

Wij Beatrix, bij de gratie Gods, Koningin der Nederlanden, Prinses van Oranje-Nassau, enz. enz. enz.

Op de voordracht van de Staatssecretaris van Defensie, C. L. J. van Lent van 25 mei 1981, nr. PP81/091/1244;

Overwegende, dat het wenselijk is de bepalingen inzake de rechtstoestand van de militaire ambtenaren van de krijgsmacht aan te passen aan de thans dienaangaande bestaande inzichten en opvattingen;

Gelet op artikel 68 van de Grondwet (Stb. 1972, 193), artikel 125 van de Ambtenarenwet 1929 (Stb. 530), artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (Stb. 519) en artikel 2 van de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht (Stb. 1954, 576);

De Raad van State gehoord (advies van 5 oktober 1981, nr. 810923/16);

Gezien het nader rapport van de Staatssecretaris van Defensie, J. van Houwelingen van 18 februari 1982, nr. PP81/094/403;

Hebben goedgevonden en verstaan:

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Artikel 1

Betekenis van uitdrukkingen

1. Voor de toepassing van dit besluit wordt verstaan onder:
 - a. *Onze Minister*: Onze Minister van Defensie;
 - b. *militair*: de militaire ambtenaar in de zin van artikel 1, eerste en tweede lid, van de Militaire Ambtenarenwet 1931;
 - c. *militair in werkelijke dienst* (tenzij uitdrukkelijk anders is bepaald): de militair die:
 - 1e. is aangesteld bij het beroepspersoneel, tenzij hij op non-activiteit is gesteld of hem buitengewoon verlof van lange duur is verleend;
 - 2e. behoort tot het reserve-personeel en als zodanig feitelijk onder de wapenen is;
 - d. *officier*: de militair die de rang van luitenant ter zee der 3e klasse of van tweede-luitenant of een hogere rang bekleedt;
 - e. *militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant*: de militair die een lagere rang bekleedt dan die van luitenant ter zee der 3e klasse of die van tweede-luitenant, alsmede de militair die geen rang bekleedt;

f. *zeemacht, landmacht en luchtmacht*: de Koninklijke marine, de Koninklijke landmacht en de Koninklijke luchtmacht;

g. *militaire inkomsten*: alle beloningen in geld waarop de militair aanspraak kan maken krachtens de voor hem geldende bezoldigingsregeling of bezoldigingsregelingen, en krachtens de ter uitvoering van deze regeling of regelingen gegeven voorschriften;

h. *tijd van oorlog*: oorlog, oorlogsgevaar, alsmede andere buitengewone omstandigheden waarin dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst zijn.

2. Voor de toepassing van dit besluit wordt mede begrepen onder *rang, stand of klasse*: de door Ons met die rang, stand of klasse gelijkgestelde rang, stand of klasse.

3. Voor de toepassing van de hoofdstukken 5, 7, 8, 9 en 10, alsmede de artikelen 129, 130, 132, 134 en 144 tot en met 153 van hoofdstuk 11, wordt onder *militair* mede begrepen hij die is aangesteld in burgerlijke openbare dienst om bij de krijgsmacht als geestelijk verzorger doorlopend werkzaam te zijn; vorenbedoelde geestelijk verzorger wordt, in voorkomend geval, mede begrepen onder het beroepspersoneel. De overeenkomstige bepalingen van het Algemeen Rijksambtenarenreglement (Stb. 1931, 248) zijn op hem niet van toepassing.

4. Op degene die is aangesteld in burgerlijke openbare dienst om bij de krijgsmacht als geestelijk verzorger niet doorlopend werkzaam te zijn, is het vorige lid van overeenkomstige toepassing met dien verstande dat hij in voorkomend geval wordt medebegrepen onder het reserve-personeel.

5. Voor de toepassing van de artikelen van dit besluit, waarin het begrip «commandant» is gebruikt, kan Onze Minister zo nodig voor elk van die artikelen afzonderlijk bepalen welke functionaris moet worden aangemerkt als commandant in de zin van het betrokken artikel.

Artikel 2

Afwijking van dit besluit

1. Onze Minister kan in tijd van oorlog tijdelijk afwijken of doen afwijken van hetgeen bij of krachtens dit besluit is bepaald, indien en voor zolang dit met het oog op de goede uitvoering van de operationele taken van de krijgsmacht noodzakelijk wordt geacht.

2. Ten aanzien van militairen die deelnemen aan een opleiding tot het volgen waarvan zij bij de aanstelling zijn bestemd, kan Onze Minister met betrekking tot aangelegenheden, geregeld in de hoofdstukken 4, 7, 8 en 11, bijzondere regelen vaststellen die afwijken van dit besluit.

3. Onze Minister kan voorts bijzondere regelen, die afwijken van dit besluit, vaststellen ten aanzien van militairen die tewerkgesteld zijn:

- a. onder leiding of toezicht van een orgaan van de Verenigde Naties;
- b. bij of ten behoeve van een bondgenootschappelijk orgaan of bondgenootschappelijke strijdkrachten;

c. buiten het Departement van Defensie, anders dan in de gevallen, bedoeld onder a en b,

met dien verstande dat de bevoegdheid tot afwijken niet geldt met betrekking tot aangelegenheden, geregeld in de hoofdstukken 2, 4, 5 en 6.

Artikel 3

Ter visie leggen van dit besluit

Onze Minister draagt er zorg voor dat een of meer exemplaren van dit besluit en van alle overige voorschriften betreffende de rechtstoestand van de militair steeds bij de eenheid of het onderdeel, waartoe de militair behoort, ter inzage aanwezig zijn.

HOOFDSTUK 2. AANSTELLING

Artikel 4

Bevoegdheid tot aanstelling

1. Aanstelling als militair kan plaatsvinden in de hoedanigheid van:
 - a. officier bij het beroepspersoneel, aangesteld voor onbepaalde tijd;
 - b. officier bij het beroepspersoneel, aangesteld voor een bepaalde tijd;
 - c. officier bij het reserve-personeel, aangesteld voor onbepaalde tijd;
 - d. officier bij het reserve-personeel, aangesteld voor een bepaalde tijd;
 - e. militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant bij het beroepspersoneel, aangesteld voor onbepaalde tijd;
 - f. militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant bij het beroepspersoneel, aangesteld voor een bepaalde tijd;
 - g. militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant bij het reserve-personeel, aangesteld voor onbepaalde tijd;
 - h. militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant bij het reserve-personeel, aangesteld voor een bepaalde tijd.
2. De aanstelling als officier geschiedt doordat de belanghebbende als zodanig door Ons wordt benoemd.
3. De aanstelling als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant geschiedt door Onze Minister.

Artikel 5

Voorwaarden voor aanstelling

1. Om voor een aanstelling in een militaire hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid, in aanmerking te kunnen komen, moet de gegadigde:
 - a. het Nederlanderschap bezitten;
 - b. voldoen aan de eisen van lichamelijke en geestelijke geschiktheid die ter zake zijn gesteld bij of krachtens het Militair Keuringsreglement (Stb. 1960, 370);
 - c. zich schriftelijk bereid verklaren na de aanstelling de eed of de belofte af te leggen;
 - d. voldoen aan de krachtens de overige leden van dit artikel gestelde eisen.
2. Ten aanzien van de gegadigde voor een aanstelling wordt, naar regelen door Onze Minister te stellen, een veiligheidsonderzoek ingesteld. Aanstelling vindt niet plaats indien op grond van de uitslag van dat onderzoek naar het oordeel van Onze Minister daartegen bedenkingen bestaan. In dat geval stelt Onze Minister de gegadigde in kennis van die bedenkingen en geeft hem gelegenheid zijn bezwaren daartegen kenbaar te maken. Alvorens op die bezwaren te beslissen, wint Onze Minister advies in van een daartoe door hem in te stellen commissie.
Het instellen van een veiligheidsonderzoek kan achterwege worden gelaten indien de gegadigde voor aanstelling reeds in werkelijke dienst verblijft op grond van een eerdere aanstelling als militair.
3. Onze Minister stelt voor een aanstelling in elk der in artikel 4, eerste lid, genoemde hoedanigheden – voor zover dit niet bij of krachtens een wet is geschied en voor zover Wij Ons dit ten aanzien van officieren niet hebben voorbehouden – eisen vast inzake:
 - a. leeftijd;
 - b. algemene ontwikkeling;
 - c. geschiktheid, anders dan die bedoeld in het eerste lid onder b, en bekwaamheid.Deze eisen kunnen per functie of per groep van functies verschillen.

Artikel 6

Verandering van de tijd waarvoor de aanstelling is geschied

1. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan, indien de aanstelling voor een bepaalde tijd is geschied, deze tijd worden verlengd indien de militair zulks wenst, of worden bekort indien de militair daarmee instemt.

2. Onze Minister kan, indien de aanstelling voor een bepaalde tijd is geschied, deze tijd tevens verlengen indien op het tijdstip van eindiging van evenbedoelde tijd op grond van één der in artikel 41, eerste lid onder a, b, c, e of f genoemde omstandigheden, dan wel van één der daarmee overeenkomende omstandigheden genoemd in de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren (Stb. 1954, 575) of de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht, verzoeken om ontslag van militairen kunnen worden afgewezen, en wel tot het tijdstip waarop de desbetreffende omstandigheid zich niet langer voordoet.

Artikel 7

Aan de aanstelling verbonden verplichtingen

1. Aan een aanstelling voor onbepaalde tijd bij het beroepspersoneel is de verplichting verbonden dat de aangestelde gedurende ten minste een door Onze Minister te bepalen tijd deel zal uitmaken van het beroepspersoneel.

Tevens kan aan deze aanstelling, naar regelen door Onze Minister te stellen, de verplichting worden verbonden dat de aangestelde al dan niet vanaf het tijdstip van ingang van zijn aanstelling bij het beroepspersoneel, bovendien gedurende een door Onze Minister te bepalen tijd deel zal uitmaken van het reserve-personeel. Daarbij kunnen betrokkene geen andere verplichtingen tot het verrichten van werkelijke dienst worden opgelegd dan die welke rechtstreeks voortvloeien uit de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht.

2. Aan een aanstelling voor een bepaalde tijd bij het beroepspersoneel is de verplichting verbonden dat de aangestelde gedurende die tijd deel zal uitmaken van het beroepspersoneel. Tevens kan aan deze aanstelling, naar regelen door Onze Minister te stellen, de verplichting worden verbonden dat de aangestelde vanaf het tijdstip van ingang van zijn aanstelling bij het beroepspersoneel bovendien gedurende een door Onze Minister te bepalen tijd deel zal uitmaken van het reserve-personeel. In het hiervoor genoemde geval, alsmede in het geval dat betrokkene op grond van de Dienstplichtwet na zijn ontslag bij het beroepspersoneel van rechtswege tot het reserve-personeel zal komen te behoren, kunnen betrokkene tevens, naar regelen door Onze Minister te stellen, verplichtingen tot het verrichten van werkelijke dienst bij het reserve-personeel worden opgelegd welke uitgaan boven de verplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht.

3. Aan een aanstelling bij het reserve-personeel, anders dan:

a. de in de tweede volzin van het eerste lid en de tweede volzin van het tweede lid bedoelde aanstellingen;

b. de aanstelling als officier van hen, die krachtens de Dienstplichtwet daartoe zijn opgeleid;

c. de aanstelling als officier van hen, die na hun ontslag bij het beroepspersoneel op grond van de Dienstplichtwet van rechtswege tot het reserve-personeel zijn komen te behoren,

is de verplichting verbonden dat de aangestelde gedurende ten minste een door Onze Minister te bepalen tijd deel zal uitmaken van het reserve-personeel.

Daarbij kunnen tevens, naar regelen door Onze Minister te stellen, verplichtingen tot het verrichten van werkelijke dienst bij het reserve-personeel worden opgelegd welke uitgaan boven de verplichtingen die rechtstreeks voortvloeien uit de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht.

Artikel 8

Rang of stand bij aanstelling

1. Aanstelling als officier vindt plaats in de rang van luitenant ter zee der 3e klasse of tweede-luitenant.

2. Aanstelling als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant vindt plaats in de laagste klasse van de stand van matroos of soldaat.

3. Het tot aanstelling bevoegde gezag kan evenwel, rekening houdende met de belangen van de reeds in werkelijke dienst verblijvende militairen, in afwijking van het eerste en tweede lid een aanstelling doen plaatsvinden in een hogere rang dan in het eerste lid genoemd, dan wel in een hogere klasse dan in het tweede lid genoemd of in een rang, indien de belanghebbende naar het oordeel van het tot aanstelling bevoegde gezag voldoet aan de eisen die voor aanstelling in die hogere rang, die hogere klasse dan wel die rang zijn gesteld.

4. De militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant die wordt ontslagen bij het beroepspersoneel en alsdan komt te behoren tot, dan wel blijft behoren tot het reserve-personeel, hetzij op grond van de vrijwillig aanvaarde verplichting, bedoeld in het eerste of tweede lid van artikel 7, hetzij op grond van de Dienstplichtwet, verkrijgt als zodanig van rechtswege de rang of stand en klasse die hij voor zijn ontslag bij het beroepspersoneel als zodanig laatstelijk definitief bezat.

Artikel 9

Proeftijd

1. Aan een aanstelling in een militaire hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder a of b, wordt een proeftijd verbonden, tenzij de aangestelde onmiddellijk aan die aanstelling voorafgaand hetzij in werkelijke dienst verbleef op grond van een eerdere aanstelling als militair, hetzij de hoedanigheid van gewezen militair bezat. In het laatstbedoelde geval kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, aan de aanstelling een proeftijd worden verbonden.

2. Aan een aanstelling in een militaire hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder c of d, anders dan de aanstelling als officier bij het reserve-personeel van hen, die krachtens de Dienstplichtwet daartoe zijn opgeleid, kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, een proeftijd worden verbonden.

3. Aan een aanstelling in een militaire hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder e, f, g of h, wordt een proeftijd verbonden, tenzij de aangestelde onmiddellijk aan die aanstelling voorafgaand hetzij in werkelijke dienst verbleef op grond van een eerdere aanstelling als militair dan wel op grond van de Dienstplichtwet als dienstplichtige, hetzij de hoedanigheid van gewezen militair bezat. In laatstbedoelde gevallen kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, aan de aanstelling een proeftijd worden verbonden.

4. De duur van de in de vorige leden bedoelde proeftijd bedraagt:

a. bij toepassing van de eerste volzin van het eerste lid of de eerste volzin van het derde lid, indien het een aanstelling bij het beroepspersoneel betreft en betrokkene bij zijn aanstelling is bestemd voor het volgen van een opleiding: de duur van die opleiding, doch ten minste vier maanden en ten hoogste twaalf maanden;

b. in alle overige gevallen: een door Onze Minister te bepalen tijd van ten minste één maand en ten hoogste vier maanden.

Artikel 10

Tijdelijke aanstelling

1. Wij behouden Ons voor, zonodig met afwijking van de in artikel 5, eerste lid onder a, b en c, en derde lid, bedoelde voorwaarden, naar Ons oordeel daartoe geschikte personen tijdelijk als officier aan te stellen wegens en voor de duur van plaatsing in een functie, waaraan naar Ons oordeel het bekleden van de rang van luitenant ter zee der 3e klasse of tweede-luitenant of een hogere rang noodzakelijk is verbonden.

2. Indien een als zodanig tijdelijk aangestelde officier wordt ontheven van de in het vorige lid bedoelde functie, eindigt – tenzij er naar Ons oordeel redenen aanwezig zijn om anders te bepalen – met ingang van de dag van die ontheffing van rechtswege de aanstelling als officier.

3. Wij behouden Ons voor de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid in geval van oorlog mede te doen uitoefenen door daartoe door Ons aan te wijzen functionarissen. In dat geval vindt het tweede lid overeenkomstige toepassing.

4. In geval van oorlog kan Onze Minister, zonodig met afwijking van de in artikel 5, eerste lid onder a, b en c, en derde lid, bedoelde voorwaarden, naar zijn oordeel daartoe geschikte personen tijdelijk aanstellen als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, wegens en voor de duur van plaatsing in functies, welke – naar het oordeel van Onze Minister – niet door reeds in werkelijke dienst verblijvende militairen kunnen worden vervuld. Deze tijdelijke aanstelling geschiedt in de rang of stand en klasse, welke Onze Minister noodzakelijk acht voor de vervulling van de desbetreffende functies.

5. Indien een als zodanig tijdelijk aangestelde militair als bedoeld in het vorige lid wordt ontheven van de in dat lid bedoelde functie, eindigt – tenzij er naar het oordeel van Onze Minister redenen aanwezig zijn om anders te bepalen – met ingang van de dag van die ontheffing van rechtswege de aanstelling als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant.

Artikel 11

Akte van aanstelling

1. Aan de officier wordt zo spoedig mogelijk na zijn aanstelling een akte van aanstelling uitgereikt, in de vorm van een afschrift van of een uittreksel uit Ons desbetreffend besluit.

2. Aan de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant wordt zo spoedig mogelijk na zijn aanstelling een akte van aanstelling uitgereikt die moet inhouden:

- a. zijn naam en voornamen, alsmede de plaats en datum van zijn geboorte;
- b. het krijgsmachtdeel waarbij hij is aangesteld;
- c. de hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid, waarin aanstelling heeft plaatsgevonden, nader aangeduid met de rang of stand en klasse en, voor zover toepasselijk, de (opleidings-)bestemming welke bij de aanstelling is verleend;
- d. de datum van ingang van zijn aanstelling;
- e. voor zover toepasselijk, de aan de aanstelling verbonden verplichtingen als bedoeld in artikel 7.

Artikel 12

Het afleggen van de eed of belofte

1. Zo spoedig mogelijk na de aanstelling moet de aangestelde in handen van een door Onze Minister aan te wijzen functionaris en op door Onze Minister te bepalen wijze de volgende eed (belofte) afleggen:

«Ik zweer (beloof) trouw aan de Koning(in), gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstucht. Zo waarlijk helpe mij God Almachtig (Dat belooft ik)».

2. In afwijking van het vorige lid leggen de militairen die bij hun aanstelling zijn bestemd voor het volgen van een opleiding tot officier of tot een rang of stand en klasse beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, de eed (belofte) af zo spoedig mogelijk na het voltooien van die opleiding.

3. Indien de omstandigheden beletten dat de aangestelde de eed (belofte) mondeling aflegt, legt hij de eed (belofte) op een door Onze Minister te bepalen wijze schriftelijk af.

4. Indien de militair die is aangesteld in een militaire hoedanigheid als bedoeld in artikel 4, eerste lid, nadien zonder onderbreking van de dienst-verhouding wordt aangesteld in een andere hoedanigheid als vorenbedoeld, wordt de eed (belofte) niet opnieuw afgelegd. Evenmin wordt de eed (belofte) opnieuw afgelegd in het geval, genoemd in artikel 8 van de Uitkeringswet gewezen militairen (Stb. 1966, 451).

HOOFDSTUK 3. OPLEIDING

Artikel 13

Initiële en carrière-opleidingen

1. De militair die bij zijn aanstelling is bestemd voor het volgen van een opleiding, wordt, naar regelen door Onze Minister te stellen, in beginsel uiterlijk één maand na de datum van ingang van de aanstelling in de gelegenheid gesteld die opleiding aan te vangen.

2. De militair die in het kader van de voor hem geldende carrièregang voor het verkrijgen van de bekwaamheid voor een hogere rang een opleiding dient te volgen, wordt daartoe, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, tijdig in de gelegenheid gesteld.

Artikel 14

Overige opleidingen

1. De militair kan voorts, al dan niet op eigen verzoek, worden aangewezen voor het volgen van andere opleidingen dan in het vorige artikel bedoeld, met inbegrip van een omscholingsopleiding en een opleiding of studie aan een niet-militaire opleidingsinrichting, indien het volgen daarvan naar het oordeel van Onze Minister of van daartoe door hem aan te wijzen functionarissen van belang is voor de dienst.

2. Indien de aanwijzing, bedoeld in het vorige lid, niet op eigen verzoek geschiedt, zal daarbij zoveel mogelijk rekening worden gehouden met het tijdstip, waarop de voor aanwijzing in aanmerking komende militair naar verwachting voor bevordering in beschouwing zal worden genomen.

Artikel 15

Vergoeding van opleidings- en studiekosten

1. De militair, bedoeld in het eerste lid van artikel 14, heeft, voor zover hij is aangewezen voor het volgen van een opleiding of studie aan een niet-militaire opleidingsinrichting, aanspraak op vergoeding van de aan die opleiding of studie verbonden noodzakelijke en te zijnen laste komende kosten, met dien verstande dat de vergoeding geheel of gedeeltelijk kan worden verleend in de vorm van rechtstreekse betaling van rijkswege van de verschuldigde kosten.

2. Een vergoeding als bedoeld in het vorige lid kan in door Onze Minister aan te wijzen gevallen eveneens worden verleend aan een militair die een opleiding of studie volgt aan een militaire opleidingsinrichting.

3. De vergoeding, bedoeld in de vorige leden, wordt verleend naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

Artikel 16

Verplichtingen verbonden aan aanwijzing voor het volgen van een opleiding of studie

1. Aan de aanwijzing op verzoek van de militair voor het volgen van een opleiding of studie als bedoeld in artikel 14, eerste lid, kan de verplichting worden verbonden dat de militair nog gedurende een door Onze Minister te bepalen tijd deel zal blijven uitmaken van het beroepspersoneel.

Deze verplichting vervalt, indien de militair van de opleiding of studie die hij volgt wordt ontheven wegens omstandigheden, die naar het oordeel van Onze Minister niet zijn ontstaan door eigen wil of toedoen.

2. Het vorige lid is van overeenkomstige toepassing voor de militair der zeemacht, die op daartoe gedaan verzoek wordt aangewezen voor het volgen van een opleiding als bedoeld in artikel 13, tweede lid.

3. Aan de toelating tot een opleiding als bedoeld in artikel 13, eerste lid, kan de verplichting worden verbonden tot gehele of gedeeltelijke terugbetaling van de kosten van de opleiding indien de militair wegens omstandigheden, die naar het oordeel van Onze Minister zijn ontstaan door eigen wil of toedoen, na het verstrijken van de voor hem geldende proeftijd:

a. wordt ontheven van de opleiding;

b. voordat de tijd, bedoeld in de eerste volzin van het eerste of tweede lid van artikel 7, is verstreken, wordt ontheven van de functie waarvoor hij is opgeleid, dan wel uit de dienst wordt ontslagen.

Onder de kosten van de opleiding vallen niet de tijdens de opleiding door de militair genoten militaire inkomsten. Onze Minister kan ten aanzien van bepaalde opleidingen, gelet op de aard en de duur daarvan, voor wat betreft de bezoldiging in de zin van de voor de militair geldende bezoldigingsregeling of bezoldigingsregelingen, anders bepalen.

4. Aan de aanwijzing op verzoek voor het volgen van een opleiding of studie als bedoeld in artikel 14, eerste lid, kan, indien de aard of de duur van de opleiding of studie dit naar het oordeel van Onze Minister wettigt, tevens de verplichting worden verbonden tot gehele of gedeeltelijke terugbetaling van hetgeen voor rekening van het rijk aan of ten behoeve van de militair tijdens of in verband met de opleiding of studie is betaald, indien de militair wegens omstandigheden die naar het oordeel van Onze Minister zijn ontstaan door eigen wil of toedoen:

a. wordt ontheven van de opleiding of studie;

b. voordat de in het eerste lid bedoelde tijdsduur is verstreken, wordt ontheven van de functie waarvoor hij is opgeleid, dan wel uit de dienst wordt ontslagen.

5. Onze Minister kan in zeer bijzondere gevallen een militair, op wie de verplichting rust tot de in het derde of vierde lid bedoelde terugbetaling, geheel of gedeeltelijk van die verplichting ontheffen.

6. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 17

Ontheffing van een opleiding of studie

1. Een militair, die is aangewezen voor het volgen van een opleiding of studie als bedoeld in artikel 13 of artikel 14, eerste lid, kan daarvan door de autoriteit die hem heeft aangewezen, worden ontheven, indien hij niet voldoet aan de bij die opleiding of studie gestelde eisen of indien ontheffing in het belang van de dienst of van de militair om andere redenen noodzakelijk is.

2. Wanneer een militair wordt ontheven van een opleiding of studie, wordt hem dit, met vermelding van de reden, schriftelijk medegedeeld.

HOOFDSTUK 4. BEVORDERING VAN MILITAIREN BENEDEN DE RANG VAN LUITENANT TER ZEE DER 3e KLASSE/TWEEDE-LUITENANT

Artikel 18

Begripsbepalingen

Voor toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a. *militair (zonder nadere aanduiding)*: de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant;
- b. *beroepsmilitair (zonder nadere aanduiding)*: de onder a aangeduide militair die voor onbepaalde dan wel voor een bepaalde tijd is aangesteld bij het beroepspersoneel;
- c. *bevordering en bevorderen*: het toekennen aan de militair van een hogere klasse, van een rang volgend op een klasse of van een hogere rang beneden die van luitenant ter zee der 3e klasse of tweede-luitenant.

Artikel 19

Het stellen van regelen

Militairen worden bevorderd naar regelen door Onze Minister te stellen met inachtneming van de bepalingen van dit hoofdstuk.

Artikel 20

Bevoegdheid tot bevorderen

1. De bevordering van militairen geschiedt door Onze Minister.
2. Onze Minister kan de in het vorige lid bedoelde bevoegdheid overdragen aan daartoe door hem aan te wijzen functionarissen, doch slechts voor zover het betreft:
 - a. bij de zeemacht: bevordering in klasse;
 - b. bij de landmacht en de luchtmacht: de bevordering aan het eind van de opleiding tot het volgen waarvan betrokkene bij zijn aanstelling is bestemd, alsmede elke bevordering van een militair behorend tot het reserve-personeel;een en ander voor zover het niet betreft een buitengewone bevordering of een tijdelijke bevordering anders dan aan het eind van een opleiding.

Artikel 21

Algemene eisen voor bevordering

1. Om voor bevordering in aanmerking te kunnen komen moet de militair, onverminderd de overige bij of krachtens dit hoofdstuk gestelde eisen, bij goed gedrag, goede plichtsbetrachting, goede gezagsuitoefening en goede dienstijver, de vereiste bekwaamheid en geschiktheid – waaronder in beginsel mede wordt verstaan verplaatsbaarheid – bezitten voor de rang of de klasse die hij bij bevordering zal verkrijgen.
2. In zover in afwijking van het gestelde in het vorige lid dient de militair om te kunnen worden bevorderd tot korporaal bij de zeemacht, blijkt te hebben gegeven aanleg te bezitten tot het uitoefenen van gezag.
3. Bevordering vindt in beginsel slechts plaats, indien in de desbetreffende rang vacatures bestaan.

Artikel 22

Ranglijsten en rangschikking

1. Voor beroepsmilitairen die zijn aangesteld voor onbepaalde tijd bestaan door Onze Minister aan te houden ranglijsten, waarin zij, die een rang definitief bekleden, worden vermeld naar orde van de datum met ingang waarvan zij – als beroepsmilitair, aangesteld voor onbepaalde tijd – die rang laatstelijk hebben verkregen. Onze Minister stelt nadere regelen met betrekking tot het aantal ranglijsten en de inrichting daarvan.
2. Onze Minister kan bepalen, in afwijking van het eerste lid, dat beroepsmilitairen die nog niet of nog deelnemen aan een opleiding tot het volgen waarvan zij bij hun aanstelling als zodanig zijn bestemd, niet in ranglijsten worden vermeld.
3. De in het eerste lid bedoelde beroepsmilitair wordt van de ranglijst afgevoerd met ingang van de dag:
 - a. waarop hij wordt opgenomen in een andere ranglijst;
 - b. waarop de bijkomende straf van verlaging jegens hem ten uitvoer wordt gelegd;
 - c. van zijn ontslag;
 - d. volgende op die van zijn overlijden.
4. Indien degene, aan wie ontslag als beroepsmilitair, aangesteld voor onbepaalde tijd, is verleend, anders dan in onmiddellijke aansluiting op dat ontslag weer voor onbepaalde tijd bij het beroepspersoneel wordt aangesteld in de laatstelijk door hem beklede rang, wordt hem de voor het ontslag reeds verworven dienstdaag in die rang opnieuw toegekend.
5. In afwijking van het eerste lid kan een beroepsmilitair door Onze Minister in de ranglijst worden vermeld naar zodanige datum als Onze Minister nodig zal oordelen, indien die militair voor de eerste maal wordt gerangschikt en hij voorafgaande aan zijn aanstelling werkelijke dienst heeft verricht als beroepsmilitair, aangesteld voor onbepaalde tijd bij een ander krijgsmachtdeel.
6. Onze Minister kan met betrekking tot de datum, naar orde waarvan beroepsmilitairen in de ranglijst worden vermeld, in voor die militairen gunstige zin afwijken van het eerste lid ten aanzien van diegene, die aanvankelijk voor bevordering als bedoeld in artikel 23, tweede lid onder a, ten 2e – indien het betreft een militair der zeemacht – dan wel artikel 23, tweede lid onder a, ten 1e – indien het betreft een militair van de landmacht of de luchtmacht – is voorbijgegaan wegens:
 - a. het verkeren in een omstandigheid als bedoeld in artikel 27;
 - b. het verkeren in de omstandigheid dat hij om redenen van dienstbelang dan wel wegens een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, niet heeft kunnen voldoen aan een of meer voor bevordering gestelde eisen, doch alleen indien het voorbijgaan voor bevordering uitsluitend aan die omstandigheid te wijten was;
 - c. het ten gevolge van omstandigheden buiten zijn schuld – anders dan bedoeld onder b – niet voldoen aan een of meer voor bevordering gestelde eisen, doch alleen indien het voorbijgaan voor bevordering uitsluitend aan die omstandigheden te wijten was.
7. Voor de tot de zeemacht behorende beroepsmilitair, aangesteld voor een bepaalde tijd, alsmede voor de tot reserve-personeel der zeemacht behorende militair, zijn de voorgaande leden van overeenkomstige toepassing.

Artikel 23

Wijze van bevorderen

1. Voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitairen, die naar orde van dezelfde datum in dezelfde ranglijst zijn geplaatst, worden gelijktijdig voor bevordering in beschouwing genomen.

2. De voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitairen, die voor bevordering in aanmerking komen, worden bevorderd:

a. indien zij zijn gerangschikt op ranglijsten:

(1) in volgorde van rangschikking, of

(2) bij keuze;

b. indien zij niet zijn gerangschikt op ranglijsten en behoren tot de zeemacht:

(1) tot de rang van korporaal: na het einde van de opleiding daartoe;

(2) tot een hogere klasse: naar regelen door Onze Minister te stellen;

c. indien zij niet zijn gerangschikt op ranglijsten en behoren tot de landmacht of de luchtmacht: na het einde van de opleiding, tot het volgen waarvan zij bij de aanstelling als beroepsmilitair zijn bestemd.

3. Bevorderingen als bedoeld in het vorige lid geschieden van de definitief beklede klasse of rang tot de onmiddellijk op die definitief beklede klasse of rang volgende hogere klasse, rang dan wel hogere rang in dier voege dat:

a. voor bevordering als bedoeld in het tweede lid onder a, ten 1e, het eerst in aanmerking komt hij, die het hoogst gerangschikt is;

b. voor bevordering als bedoeld in het tweede lid onder a, ten 2e, in aanmerking komen zij, die naar het oordeel van Onze Minister daartoe geschikt zijn;

c. bevordering als bedoeld in het tweede lid onder c geschiedt met ingang van de dag, volgend op de laatste dag van het eindexamen van die opleiding.

4. Van de vorige leden kan worden afgeweken:

a. voor buitengewone bevordering;

b. voor tijdelijke bevordering;

c. voor bevordering na verlaging;

d. voor bevordering na stilstand in bevordering;

e. voor bevordering na voorbijgaan voor bevordering wegens het om redenen van dienstbelang niet voldoen aan voor bevordering gestelde eisen.

5. Voor de tot de zeemacht behorende beroepsmilitair, aangesteld voor een bepaalde tijd, alsmede voor de tot het reserve-personeel der zeemacht behorende militair zijn de vorige leden van overeenkomstige toepassing.

6. Voor de tot de landmacht en de luchtmacht behorende beroepsmilitair, aangesteld voor een bepaalde tijd, alsmede voor de tot het reserve-personeel van de landmacht en de luchtmacht behorende militair, worden door Onze Minister nadere regelen gesteld betreffende de wijze van bevorderen.

Artikel 24

Bevordering tot sergeant, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier bij de zeemacht

1. Bevordering tot de rang van sergeant geschiedt in volgorde van rangschikking.

2. Bevordering tot de rang van sergeant-majoor en adjudant-onderofficier geschiedt bij keuze na het doorlopen van een door Onze Minister voor elk van deze bevorderingen vast te stellen minimum dienstdaag in de definitief beklede rang en volgens nadere door hem te stellen regelen.

Artikel 25

Bijzondere eisen voor bevordering bij keuze tot de rang van sergeant-majoor en adjudant-onderofficier bij de landmacht en luchtmacht

1. Bevordering bij keuze tot de rang van sergeant-majoor of adjudant-onderofficier bij de landmacht en de luchtmacht kan slechts plaatsvinden bij het beroepspersoneel, aangesteld voor onbepaalde tijd, en alleen indien gelijktijdig andere voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitairen van het betrokken krijgsmachtdeel voor bevordering in volgorde van rangschikking tot de desbetreffende rang in beschouwing worden genomen.

2. Om voor de in het vorige lid bedoelde bevordering bij keuze in aanmerking te kunnen komen moet de voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair voldoen aan door Onze Minister gestelde normen en daarbij kunnen wijzen op een door Onze Minister vast te stellen diensttijd in de definitief beklede rang, die niet minder mag bedragen dan vier jaar. Bovendien moeten omtrent hem – tenzij de aard van de plaatsing dit naar het oordeel van Onze Minister onmogelijk maakt – gedurende die diensttijd door ten minste twee verschillende beoordelaars beoordelingen als bedoeld in artikel 131 zijn uitgebracht.

Artikel 26

Kennisgeving van passering voor bevordering dan wel van het niet voldoen aan de voor bevordering gestelde eisen

1. Wanneer een beroepsmilitair der zeemacht voor bevordering is voorbijgegaan, dan wel een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht voor bevordering in volgorde van rangschikking is voorbijgegaan, wordt hem dit, met vermelding van de reden, schriftelijk medegedeeld.

2. Wanneer een voor een bepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht, of een tot het reserve-personeel van een der krijgsmachtdelen behorende militair, naar het oordeel van degene, die tot bevorderen bevoegd is, niet voldoet aan de voor bevordering tot de rang of klasse waarvoor hij is opgeleid gestelde eisen, wordt hem dit, met vermelding van de reden, schriftelijk medegedeeld.

Artikel 27

Stilstand in bevordering

Een militair wordt niet bevorderd zolang hij:

- a. in tijd van oorlog om welke reden dan ook is afgescheiden van de eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten;
- b. in tijd van vrede is vermist;
- c. op non-activiteit is gesteld;
- d. in het genot is van buitengewoon verlof van lange duur, dat een termijn van zes maanden overschrijdt, tenzij Onze Minister in bijzondere gevallen anders bepaalt.

Artikel 28

Bevordering na stilstand in bevordering

1. Een beroepsmilitair der zeemacht die voor bevordering is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder a, alsmede een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht die voor bevordering in volgorde van rangschikking is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder a, wordt, ongeacht of hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan en tenzij zijn houding en gedragingen tegenover de vijand of zijn andere gedragingen gedurende zijn afwezigheid naar Ons oordeel daarvoor onvoldoende reden dan wel daartegen bezwaar opleveren, bevorderd met ingang van de dag van zijn terugkeer, ook al mocht op die dag in de nieuwe rang geen vacature bestaan.

2. Een beroepsmilitair der zeemacht die voor bevordering is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder b, alsmede een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht die voor bevordering in volgorde van rangschikking is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder b, wordt na zijn terugkeer bevorderd zodra hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan, ook al mocht op die dag in de nieuwe rang geen vacature bestaan.

3. Een beroepsmilitair der zeemacht die voor bevordering is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder c of d, alsmede een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht die voor bevordering in volgorde van rangschikking is voorbijgegaan op grond van artikel 27, aanhef en onder c of d, wordt na zijn terugkeer – met inachtneming van artikel 21, derde lid – bevorderd, indien hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan.

4. De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing op de voor een bepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht, alsmede op de tot het reserve-personeel der krijgsmacht behorende militair, die op het tijdstip waarop hij voor bevordering in aanmerking kwam verkeerde in één der in artikel 27 bedoelde omstandigheden.

Artikel 29

Bevordering na voorbijgaan voor bevordering wegens het om redenen van dienstbelang niet voldoen aan voor bevordering gestelde eisen

1. Een beroepsmilitair der zeemacht, alsmede een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht, die om redenen van dienstbelang dan wel wegens een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, niet heeft kunnen voldoen aan een of meer voor bevordering gestelde eisen en uitsluitend op grond daarvan voor bevordering onderscheidenlijk voor bevordering in volgorde van rangschikking is voorbijgegaan, wordt bevorderd met ingang van de dag waarop hij aan alle eisen voor bevordering heeft voldaan, ook al mocht op die dag in de nieuwe rang geen vacature bestaan.

2. Het voorgaande lid is van overeenkomstige toepassing op de voor een bepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair van de landmacht of de luchtmacht.

Artikel 30

Buitengewone bevordering

1. Een militair kan, met afwijking van een of meer bepalingen van dit hoofdstuk, buitengewoon worden bevorderd ter beloning van een schitterend wapenfeit of van een andere daad of verrichting, waardoor hij zich zeer bijzonder heeft onderscheiden.

2. De aanleiding tot een bevordering als bedoeld in het vorige lid wordt uitdrukkelijk vermeld in de beschikking, waarbij de militair buitengewoon wordt bevorderd.

Artikel 31

Tijdelijke bevordering

1. Onze Minister is bevoegd in bijzondere gevallen een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair, ongeacht of hij voldoet aan alle eisen voor bevordering, tijdelijk tot een bepaalde rang te bevorderen voor de tijd gedurende welke die beroepsmilitair is geplaatst in een functie, aan de vervulling waarvan naar het oordeel van Onze Minister het bekleden van die rang noodzakelijk is verbonden, en, indien dit naar het oordeel van Onze Minister noodzakelijk is, tevens voor een aan de aanvaarding van die functie voorafgaande periode van voorbereiding daarop.

2. Wanneer een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair, die een rang tijdelijk bekleedt, wordt ontheven van de functie, bedoeld in het vorige lid, dan wel wanneer zijn bestemming voor die functie wordt ingetrokken, keert hij op de dag van die ontheffing of intrekking van

rechtswege terug tot de rang of de klasse, die hij definitief bekleedt, tenzij er naar het oordeel van Onze Minister redenen aanwezig zijn om anders te bepalen.

3. Is de ontheffing, bedoeld in het vorige lid, een gevolg van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, dan blijft de voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair de rang tijdelijk bekleden gedurende de tijd, dat hij wegens die ziekte of dat gebrek verhinderd is dienst te verrichten.

4. Wanneer een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair om redenen van dienstbelang dan wel wegens een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, niet heeft kunnen voldoen aan een of meer voor bevordering gestelde eisen en uitsluitend op grond daarvan bij de zeemacht voor bevordering, en bij de landmacht en de luchtmacht voor bevordering in volgorde van rangschikking, is voorbijgegaan, wordt hij door Onze Minister tijdelijk bevorderd tot de naasthogere rang voor de tijd die redelijkerwijs nodig is om aan de vorenbedoelde eis(en) voor bevordering alsnog te voldoen.

5. In de beschikking tot een tijdelijke bevordering worden de reden en het tijdelijk karakter van die bevordering uitdrukkelijk vermeld.

6. In tijd van oorlog kan, in afwijking van artikel 20, de in het eerste lid bedoelde bevoegdheid tot tijdelijke bevordering mede worden uitgeoefend door daartoe door Onze Minister aan te wijzen functionarissen. In dat geval vinden het eerste, tweede, derde en vijfde lid overeenkomstig toepassing.

7. Wanneer een voor onbepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair die een rang tijdelijk bekleedt, overlijdt, wordt hij geacht die tijdelijke rang definitief bekleed te hebben op het tijdstip van zijn overlijden.

8. De voorgaande leden zijn van overeenkomstige toepassing voor de voor een bepaalde tijd aangestelde beroepsmilitair, alsmede – doch met uitzondering van het vierde lid – voor de tot het reserve-personeel behorende militair.

Artikel 32

Akte van bevordering

Aan de militair, die is bevorderd, wordt een akte van bevordering uitgereikt.

Artikel 33

Titulaire rangen

Onze Minister kan aan een beroepsmilitair in het kader van een opleiding een titulaire rang verlenen.

HOOFDSTUK 5. SCHORSING

Artikel 34

Bevoegdheid tot schorsen

De schorsing van een militair in zijn ambt geschiedt door Onze Minister of, al dan niet op diens last, door de commandant, met dien verstande dat de schorsing van een geestelijk verzorger uitsluitend door Onze Minister geschiedt.

Artikel 35

Gevallen waarin en wijze waarop schorsing plaatsvindt

1. Een militair kan, onverminderd de overige tegen hem te nemen maatregelen, worden geschorst in zijn ambt, indien het belang van de dienst zulks nadrukkelijk vordert. Dit kan het geval zijn wanneer:
 - a. zijn gedragingen, handelingen of tekortkomingen aanleiding geven tot de verwachting, dat hij uit de dienst zal worden ontslagen;
 - b. hij bij een rechterlijke uitspraak, die in kracht van gewijsde is gegaan, is veroordeeld tot de bijkomende straf van ontslag uit de militaire dienst of van verlaging, en die straf nog niet ten uitvoer is gelegd.
2. De schorsing wordt schriftelijk of mondeling ter kennis van de militair gebracht onder mededeling van de redenen, die tot de schorsing hebben geleid. Een mondelinge kennisgeving wordt onverwijld schriftelijk bevestigd onder vermelding van evenbedoelde redenen.
3. De schorsing gaat in op het tijdstip, waarop deze ter kennis van de betrokken militair komt. Indien de militair zich gedurende een periode van zes dagen aan de mogelijkheid tot het ter kennis brengen van de schorsing heeft onttrokken, gaat de schorsing van rechtswege in op de zevende dag na die van dagtekening van het schorsingsbesluit.
4. De commandant geeft van een schorsing welke hij niet op last van Onze Minister heeft bevolen, onverwijld rechtstreeks kennis aan Onze Minister. Bij deze kennisgeving worden de redenen, die tot de schorsing hebben geleid, zo volledig mogelijk vermeld.

Artikel 36

Geval waarin de schorsing wordt geacht niet te hebben plaatsgevonden

1. Indien in het geval, bedoeld in het vierde lid van het vorige artikel, Onze Minister zich niet met de schorsing kan verenigen, doet hij daarvan onverwijld mededeling aan de commandant. In dat geval wordt de schorsing geacht niet te hebben plaatsgevonden.
2. De commandant brengt de in het vorige lid bedoelde mededeling onverwijld schriftelijk of mondeling ter kennis van de militair. Een mondelinge kennisgeving wordt onverwijld schriftelijk bevestigd.

Artikel 37

Opheffing van de schorsing

1. De schorsing wordt opgeheven zodra het belang van de dienst zich niet langer verzet tegen het uitoefenen door de militair van zijn ambt. Indien de schorsing was bevolen door de commandant, geschiedt de opheffing in elk geval na drie maanden, tenzij Onze Minister anders bepaalt.
2. Indien de schorsing was bevolen door Onze Minister, dan wel indien ingevolge het vorige lid een door de commandant bevolen schorsing op last van Onze Minister na drie maanden voortduurt, geschiedt de opheffing van de schorsing door hem of, op zijn last, door de commandant. In de overige gevallen geschiedt de opheffing van de schorsing door de commandant, die daarvan onverwijld rechtstreeks kennis geeft aan Onze Minister onder vermelding van de redenen, die tot de opheffing hebben geleid.
3. De opheffing van de schorsing wordt onverwijld schriftelijk of mondeling ter kennis van de militair gebracht. Een mondelinge kennisgeving wordt onverwijld schriftelijk bevestigd.

Artikel 38

Bevoegdheid tot ontslagverlening

De ontslagverlening aan een militair, waaronder voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, geschiedt door Onze Minister.

Artikel 39

Ontslaggronden

1. Aan een militair kan ontslag op verzoek worden verleend, indien hij daartoe schriftelijk de wens te kennen heeft gegeven.

2. Aan een militair kan verder uitsluitend ontslag worden verleend:

a. ter zake van het bereiken of overschrijden van de leeftijd van vijftig jaar, indien hij tot de zeemacht behoort, dan wel de leeftijd van vijfenvijftig jaar indien hij tot de landmacht of de luchtmacht behoort;

b. wanneer hij is aangesteld voor een bepaalde tijd, ter zake van het eindigen van de tijd waarvoor de aanstelling is geschied;

c. wanneer zijn diensten door Onze Minister niet langer nodig worden geoordeeld, nadat hij ingevolge artikel 8 van de Uitkeringswet gewezen militairen weder is aangesteld;

d. wegens opheffing van zijn functie, indien die van zo bijzondere aard is dat voor de vervulling daarvan slechts een of enkele militairen in aanmerking komen;

e. wegens overtolligheid van personeel als gevolg van wijziging in de personeelssamenstelling van het krijgsmachtdeel waartoe hij behoort;

f. wanneer hij, bij ontslag uit een ambt, voor het bekleden waarvan hij op non-activiteit was gesteld:

1e. Onze Minister niet doet blijken van zijn verlangen om in werkelijke dienst te worden gehandhaafd; dan wel

2e. ofschoon hij dat verlangen te kennen heeft gegeven, naar verwachting niet binnen twee jaren bij het krijgsmachtdeel waartoe hij behoort kan worden herplaatst;

g. ter zake van blijvende ongeschiktheid voor het vervullen van de dienst uit hoofde van een ziekte of een gebrek;

h. wanneer hij behoort tot de landmacht of de luchtmacht, ter zake van het bereiken of overschrijden van de leeftijd van vijftig jaar, wanneer hij – naar het oordeel van Onze Minister – in verband met zijn leeftijd voor het vervullen van de dienst niet meer ten volle geschikt is;

i. ter zake van het feit, dat hij voor bevordering is voorbijgegaan en daarvoor niet meer in aanmerking komt, doch niet dan met zijn instemming;

j. wegens ontheffing van een opleiding tot het volgen waarvan hij bij zijn aanstelling is bestemd, als gevolg van het niet voldoen aan de eisen die bij die opleiding worden gesteld, indien Onze Minister zich het recht tot het verlenen van ontslag om die reden heeft voorbehouden;

k. wanneer uit zijn gedragingen een zodanige gezindheid blijkt dat geen voldoende waarborg aanwezig is dat hij zijn plicht als militair onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen;

l. wanneer hij is aangesteld voor onbepaalde tijd, ter zake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om in de werkelijk beklede rang bij het krijgsmachtdeel waartoe hij behoort te dienen, wat de ongeschiktheid betreft, voor zover het bepaalde onder g of h niet toepasselijk is;

m. wanneer hij is aangesteld voor een bepaalde tijd, ter zake van onbekwaamheid of ongeschiktheid om in de functie of de functies, waartoe hij bij zijn aanstelling was bestemd of waarvoor hij is opgeleid, te dienen, wat de ongeschiktheid betreft, voor zover het bepaalde onder g of h niet toepasselijk is;

n. wegens het aannemen van vreemde adeldom dan wel het buiten Onze toestemming aannemen van een ordeteken, titel, rang, waardigheid of openbare bediening verleend of opgedragen door een vreemde mogendheid of regering;

o. wegens verregaande nalatigheid in de vervulling van zijn plichten;

p. wegens wangedrag in de dienst, dan wel buiten de dienst voor zover dit gedrag schadelijk is of kan zijn voor zijn dienstvervulling of niet in overeenstemming is met het aanzien van zijn ambt;

q. wegens een vonnis dat in kracht van gewijsde is gegaan en is gewezen ter zake van een feit van zodanige aard, dat Onze Minister, mede gelet op het algemeen gedrag van de militair, diens ontslag in het belang van de dienst noodzakelijk acht;

r. ter zake van misleiding bij zijn indiensttreding indien blijkt dat hij bij zijn aanmelding onjuiste gegevens heeft verstrekt of omstandigheden heeft verzwegen, en de juiste gegevens of de verzwegen omstandigheden de aanstelling zouden hebben belet, tenzij de militair aannemelijk maakt dat hij te goeder trouw heeft gehandeld.

3. Aan een militair die behoort tot het reserve-personeel, kan voorts nog ontslag worden verleend ter zake van een aanstelling in een betrekking, die krachtens enig wettelijk voorschrift onverenigbaar is met militaire dienst.

4. Aan een militair die is aangesteld bij het reserve-personeel op grond van zijn burgerlijke betrekking, kan voorts nog ontslag worden verleend ter zake van beëindiging van die burgerlijke betrekking.

5. Aan een militair die behoort tot het reserve-personeel op grond van de Dienstplichtwet, kan voorts nog ontslag worden verleend:

a. ter zake van het eindigen van zijn dienstplicht;

b. ter zake van het eindigen van zijn dienstverhouding tot het reserve-personeel, indien Onze Minister handhaving van die dienstverhouding niet langer nodig oordeelt.

6. Aan een militair voor wie na de aanstelling een proeftijd geldt, kan tijdens die proeftijd voorts nog ontslag worden verleend om andere dan in de voorgaande leden genoemde redenen.

Artikel 40

Aanduiding van het ontslag

Het ontslag wordt «eervol» verleend, behoudens in de gevallen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder n, o, p, q en r, in welke gevallen het ontslag zonder die aanduiding wordt verleend.

Artikel 41

Afwijzing van een verzoek om ontslag

1. Een verzoek van een militair om ontslag uit de dienst kan uitsluitend worden afgewezen:

a. in tijd van oorlog;

b. gedurende de tijd dat hij is ingedeeld bij een gedeelte van de krijgsmacht, waaraan de bekendmaking, bedoeld in artikel 71 van het Wetboek van Militair Strafrecht (Stb. 1964, 9) is gedaan;

c. gedurende de tijd waarin naar het oordeel van Onze Minister, in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers, het landsbelang wegens bijzondere omstandigheden vordert dat het ontslag niet wordt verleend;

d. indien op hem nog de verplichting rust om deel uit te maken van het beroeps- of het reserve-personeel;

e. indien dit nodig is voor het onderzoek omtrent een strafbaar feit waarvan hij wordt verdacht, dan wel indien hij strafrechtelijk wordt vervolgd of een naar aanleiding van zodanige vervolging tegen hem gewezen rechterlijke uitspraak nog niet in kracht van gewijsde is gegaan;

f. indien Onze Minister besloten heeft hem in aanmerking te brengen voor ontslag om een van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder o, p, q en r, of het nemen van zodanig besluit overweegt.

2. Het vorige lid is niet van toepassing op de militair voor wie na de datum van ingang van de aanstelling een proeftijd geldt, gedurende die proeftijd.

Artikel 42

Ontslag ter zake van opheffing van de functie

Ontslag om de reden, genoemd in artikel 39, tweede lid onder d, wordt pas verleend, nadat vanwege Onze Minister ter zake overleg met de betrokkene heeft plaatsgevonden.

Artikel 43

Ontslag wegens overtolligheid van personeel

1. Ontslag om de reden, genoemd in artikel 39, tweede lid onder e, kan slechts plaatsvinden indien het na een zorgvuldig onderzoek niet mogelijk is gebleken de militair bij het krijgsmachtdeel waartoe hij behoort een andere, mede in verband met zijn persoonlijkheid en omstandigheden passende, functie te geven, dan wel indien hij een zodanige functie weigert te aanvaarden.

2. Ontslag als bedoeld in het vorige lid geschiedt naar een plan, dat is tot stand gekomen na overleg – en zo enigszins mogelijk in overeenstemming – met de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen.

Artikel 44

Ontslag wegens blijvende geestelijke of lichamelijke ongeschiktheid

Ontslag om de reden, genoemd in artikel 39, tweede lid onder g, wordt pas verleend, nadat de militair ter zake van het ontstaan, de aard en de gevolgen van zijn ziekte of gebrek is onderworpen aan een geneeskundig onderzoek naar de regelen, gesteld bij het Besluit procedure militair geneeskundig onderzoek (Stb. 1966, 449).

Artikel 45

Ontslag wegens gezindheid

1. Ontslag om de reden, genoemd in artikel 39, tweede lid onder k, kan slechts plaatsvinden met medewerking van Onze Minister-President. Deze is gehouden tevoren het advies in te winnen van een commissie, bestaande uit vijf leden en vijf plaatsvervangende leden.

2. De leden en de plaatsvervangende leden van de commissie, bedoeld in het vorige lid, worden door Ons benoemd op voordracht van Onze Minister-President en van Onze Minister.

3. Overigens is het Besluit commissie van onderzoek gezindheid officieren (Stb. 1955, 114) van overeenkomstige toepassing.

Artikel 46

Commissie van onderzoek

1. Ontslag om een van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder l, o, p, q en r, wordt, behalve indien de militair nog deelneemt aan een opleiding tot het volgen waarvan hij bij de aanstelling is bestemd, pas verleend, nadat ter zake het advies is ingewonnen van een commissie van onderzoek.

2. Een commissie van onderzoek wordt ingesteld indien Onze Minister van mening is dat een van de ontslagredenen, bedoeld in het vorige lid, op de militair van toepassing zou kunnen zijn.

3. De commissie dient te bestaan uit een hoofdofficier, een subaltern officier en drie militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant van hogere rang of – bij gelijkheid in rang – met meer dienstdaag in rang dan de militair die het onderzoek betreft. De leden van de commissie dienen te behoren tot hetzelfde krijgsmachtdeel als waartoe de militair die het onderzoek geldt, behoort, en worden benoemd door Onze Minister of door een daartoe door hem aan te wijzen functionaris. Zo mogelijk dient ten minste één van de militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant te behoren tot de dienstgroep, categorie of functiegroep waartoe de militair die het onderzoek geldt, behoort.

4. Van het door de commissie uitgebrachte advies kan door Onze Minister niet dan ten gunste van de militair worden afgeweken.

5. Onze Minister stelt nadere regelen vast betreffende de samenstelling, de taak en de werkwijze van de commissie. Deze regels zullen in ieder geval voorzien in de mogelijkheid voor de militair die het onderzoek geldt: leden van de commissie te wraken, kennis te nemen van de op de zaak betrekkelijke stukken, te zijner verdediging het woord te voeren, getuigen en deskundigen te doen horen en zich door een raadsman te doen bijstaan.

Artikel 47

Datum van ingang van het ontslag

1. Ontslag wordt in het algemeen verleend met ingang van de eerste dag van een kalendermaand.

2. Een ontslag op verzoek anders dan tijdens de proeftijd en een ontslag om een van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder c, d, e, f, g, h, i, l en m, gaan niet eerder in dan nadat ten minste drie maanden zijn verstreken sedert het tijdstip waarop het verzoek om ontslag is ingediend onderscheidenlijk de militair van de beslissing tot ontslagverlening schriftelijk in kennis is gesteld.

3. Een ontslag op verzoek tijdens de proeftijd en de ontslagen, bedoeld in artikel 39, tweede lid onder j en n, en zesde lid, gaan niet eerder in dan nadat ten minste een maand is verstreken sedert het tijdstip waarop het verzoek om ontslag is ingediend of de militair van de beslissing onderscheidenlijk het voorstel tot ontslagverlening schriftelijk in kennis is gesteld.

4. De in het tweede en derde lid genoemde termijnen kunnen op verzoek van de militair door Onze Minister worden bekort.

5. De ingangsdatum van reeds verleend ontslag kan worden opgeschort indien en voor zolang zich één van de omstandigheden voordoet, bedoeld in artikel 41, eerste lid, onder a, b, c en e, alsmede indien zich een omstandigheid voordoet die naar het oordeel van Onze Minister grond oplevert voor ontslag om één van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder o, p, q of r.

Artikel 48

Intrekking van reeds verleend ontslag

Ontslag dat is verleend om een andere reden dan genoemd in artikel 39, tweede lid onder o, p, q of r, en dat nog niet is ingegaan, wordt ingetrokken, indien zich inmiddels een omstandigheid heeft voorgedaan die Onze Minister aanleiding geeft de militair te ontslaan om één van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder o, p, q of r.

Artikel 49

Ontslag tijdens verblijf buiten Nederland

1. In afwijking van artikel 47, tweede lid, kan het tijdstip van ingang van een ontslag-op-verzoek van een militair die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, worden uitgesteld voor de tijd die onvermijdelijk nodig is om hem aldaar te vervangen, maar voor ten hoogste drie maanden.

2. Het ontslag van een militair die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, gaat eerst in op een datum gelegen na het tijdstip van zijn terugkeer in Nederland.

3. Van het vorige lid kan worden afgeweken, indien de militair zulks schriftelijk verzoekt en het dienstbelang zich naar het oordeel van Onze Minister niet verzet tegen inwilliging van het verzoek, of indien de terugkeer niet tijdig plaatsvindt ten gevolge van omstandigheden die zijn te wijten aan de schuld of het toedoen van de militair.

Artikel 50

Ontslagbrief

Aan de militair aan wie ontslag wordt verleend, wordt een ontslagbrief uitgereikt, waarin wordt vermeld met toepassing van welke der in artikel 39 bedoelde ontslaggronden het ontslag wordt verleend, alsmede de datum van ingang van dat ontslag.

Artikel 51

Getuigschrift

1. Aan de militair aan wie ontslag wordt verleend nadat hij ten minste één jaar in werkelijke dienst is geweest, wordt op zijn verzoek door of vanwege Onze Minister een getuigschrift uitgereikt.

2. Het getuigschrift, bedoeld in het vorige lid, vermeldt de duur van de dienstverhouding en de aard van de verrichte werkzaamheden alsmede, doch alleen op verzoek van de militair, de wijze waarop hij die werkzaamheden heeft verricht.

Artikel 52

Behoud van status

Een militair die op het tijdstip van ingang van zijn eervol ontslag ten minste vijftien jaar tot het beroeps- of het reserve-personeel heeft behoord, behoudt de status van militair ten aanzien van door Onze Minister te bepalen voorrechten, zulks tenzij hij van rechtswege is ontslagen of hij zich naar het oordeel van Onze Minister uit Nederlands nationaal oogpunt beschouwd onwaardig heeft gedragen. Bij de bepaling van de termijn van vijftien jaar telt mee de tijd die betrokkene als dienstplichtige in werkelijke dienst heeft doorgebracht.

Artikel 53

Ontslag van rechtswege

1. Indien een tot het beroepspersoneel behorende militair anders dan tijdelijk wordt aangesteld als officier bij het beroepspersoneel, is hij van rechtswege ontslagen als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant bij het beroepspersoneel. Het voorgaande vindt

overeenkomstig toepassing ten aanzien van de tot het reserve-personeel behorende militair die anders dan tijdelijk wordt aangesteld als officier bij het reserve-personeel.

2. Een militair is voorts van rechtswege ontslagen:

a. zodra hij het Nederlanderschap verliest;

b. zodra een tegen hem gewezen vonnis waarbij de bijkomende straf van ontzetting van het recht om bij de gewapende macht te dienen is opgelegd zonder dat daarbij is bepaald dat deze straf geheel of gedeeltelijk niet ten uitvoer zal worden gelegd, in kracht van gewijsde is gegaan.

Vorenbedoelde militair wordt door Onze Minister schriftelijk kennis gegeven van het feit dat, de datum van ingang waarvan en de reden waarom hij van rechtswege ontslagen is.

HOOFDSTUK 7. WERK- EN RUSTTIJDEN

Artikel 54

Betekenis van uitdrukkingen

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

a. *militair*: de militair in werkelijke dienst;

b. *diensten*: activiteiten die zijn vereist voor het functioneren van de militaire organisatie, voor zover deze zijn ingesteld bij of krachtens door Onze Minister gestelde regelen;

c. *werkzaamheden*: activiteiten die voortvloeien uit de door de militair vervulde functie, alsmede andere opgedragen activiteiten die om redenen van dienst danwel in het algemeen belang noodzakelijk zijn, doch die niet kunnen worden aangemerkt als diensten;

d. *arbeidsduur*: de tijdsduur, uitgedrukt in een aantal uren per dag of per week, gedurende welke een militair werkzaamheden en/of diensten moet verrichten;

e. *werktijd*: het totaal van de in kloktijden aangegeven perioden gedurende welke een militair de hem opgedragen werkzaamheden en/of diensten daadwerkelijk moet verrichten;

f. *rusttijd*: een onderbreking van de arbeidsduur van 15 minuten of langer;

g. *rooster*: een voor een periode van tenminste een week opgesteld en van tevoren bekendgemaakt schema van aanvang en einde der dagelijkse werk- en rusttijden eventueel afzonderlijk vastgesteld voor werkzaamheden en voor diensten.

Artikel 55

Algemene bepalingen

1. De militair verricht de hem opgedragen werkzaamheden en diensten in beginsel gedurende vastgestelde werktijden.

2. De werk- en rusttijden van de militair worden, voor zover dat niet krachtens een regeling van hogere orde geheel of ten dele aan Onze Minister is voorbehouden en met inachtneming van het bepaalde in de volgende leden en van ter zake eventueel door Onze Minister gegeven nadere voorschriften, vastgesteld door de commandant of een door deze aangewezen functionaris en vastgelegd in roosters.

3. De werktijd dient zoveel mogelijk te zijn gelegen tussen 07.00 en 18.00 uur.

4. Onverminderd het gestelde in het vijfde, zesde en zevende lid, bedraagt de arbeidsduur ten hoogste 8 uur per dag en 40 uur per week.

5. Indien de aard van de te verrichten werkzaamheden en/of diensten daartoe aanleiding geeft, kan Onze Minister bepalen dat de tijd, gedurende welke deze werkzaamheden en/of diensten worden verricht slechts voor een gedeelte tot de arbeidsduur wordt gerekend.

6. Indien de aard van de te verrichten werkzaamheden en/of diensten zulks noodzakelijk maakt, kan een andere werktijd dan die bedoeld in het derde lid, of een andere arbeidsduur dan die bedoeld in het vierde lid, worden vastgesteld. In het laatstbedoelde geval zal die arbeidsduur zodanig worden vastgesteld, dat deze over de periode waarvoor het rooster geldt gemiddeld ten hoogste 40 uur per week bedraagt.

7. Overschrijding van de in het vierde en zesde lid genoemde maxima kan slechts plaatsvinden ter zake van:

a. het verrichten van noodzakelijke werkzaamheden, voor zover deze naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris niet kunnen worden uitgesteld en daartoe door hem opdracht is gegeven;

b. het verrichten van diensten;

c. het deelnemen aan militaire oefeningen;

d. het verrichten van werkzaamheden als bedoeld in artikel 140.

8. Overschrijding van de vastgestelde arbeidsduur zal naar redelijkheid en billijkheid worden gespreid over de daarvoor in aanmerking komende militairen.

9. Behoudens ingeval van meerdaagse militaire oefeningen en bijzondere werkzaamheden als bedoeld in het zevende lid, onder d,

a. bedraagt de arbeidsduur per week niet meer dan 72 uren, met dien verstande dat deze voor de militair jonger dan 18 jaar niet meer dan 66 uren bedraagt;

b. is overschrijding van de in het vierde en zesde lid bedoelde arbeidsduur slechts toegestaan voor een aaneengesloten periode van ten hoogste 14 dagen in een kalendermaand.

10. Tussen het tijdstip waarop de dagelijkse werktijd – waaronder ten deze mede worden verstaan werkzaamheden en/of diensten, die al dan niet aansluitend buiten de vastgestelde werktijden worden verricht – eindigt en het tijdstip waarop de volgende dagelijkse werktijd aanvangt, wordt een aaneengesloten rusttijd van ten minste 8 uur in acht genomen.

11. Indien de werkzaamheden en/of diensten van dien aard zijn, dat tijdens de werktijd in totaal ten minste 8 uur rust, waarvan in beginsel 4 uur aaneengesloten, kan worden genoten, is het in het vorige lid gestelde niet van toepassing.

12. Op dagen waarop de arbeidsduur meer dan 5½ uur bedraagt worden de werkzaamheden telkenmale na verloop van in beginsel ten hoogste 4½ uur onderbroken door een aaneengesloten rusttijd van ten minste een half uur.

13. Afwijking van de vastgestelde rusttijden kan, met inachtneming van het volgende lid, slechts plaatsvinden ter zake van onvoorziene diensten, alsmede oefeningen en werkzaamheden als bedoeld in het zevende lid onder c en d.

14. Afwijking van de vastgestelde rusttijden ter zake van onvoorziene diensten wordt beëindigd telkenmale nadat deze gedurende 24 uur toepassing heeft gevonden, tenzij in het verloop van die periode een onafgebroken rust van ten minste 6 uur is genoten.

15. Onze Minister kan bepalen of doen bepalen dat het negende, tiende, twaalfde en veertiende lid van dit artikel buiten toepassing blijft, indien en voor zover en voor zo lang zulks naar zijn oordeel, in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers, door het landsbelang wordt gevorderd.

Artikel 56

Werk- en rusttijden op bepaalde dagen

1. Op zaterdag en zondag worden aan de militair geen werkzaamheden en/of diensten opgedragen. Hiervan kan slechts worden afgeweken indien – naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris – het dienstbelang zulks onvermijdelijk maakt.

2. Het vorige lid geldt mede voor Nieuwjaarsdag, Goede Vrijdag, Tweede Paasdag, Hemelvaartsdag, Tweede Pinksterdag, de beide Kerstdagen en de dag waarop Onze verjaardag wordt gevierd.

3. Het eerste lid geldt tevens voor door Onze Minister aan te wijzen andere feest- en gedenkdagen dan die genoemd in het vorige lid.

4. Er dient naar te worden gestreefd, dat van de militair geen werkzaamheden en/of diensten worden geëist op zaterdagen en zondagen en op de dagen bedoeld in het tweede en derde lid, die voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van meer dan 3, doch minder dan 10 werkdagen.

5. Van de militair worden in beginsel geen werkzaamheden en/of diensten geëist op zaterdagen, zondagen en op de dagen bedoeld in het tweede en derde lid, die voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van 10 werkdagen of meer.

6. Van de militair worden in beginsel geen werkzaamheden en/of diensten geëist op ten minste 13 zondagen per periode van zes maanden.

7. Ten aanzien van militairen, die zijn ingedeeld bij eenheden die onmiddellijk in actie moeten kunnen komen of bij eenheden die dienst verrichten buiten Nederland, kunnen door Onze Minister regelen worden gesteld die afwijken van het eerste, het tweede, het derde en het vierde lid, met betrekking tot de zaterdagmorgen en de feest- en gedenkdagen.

8. Dit artikel vindt voor de militair, die behoort tot een kerkelijke gezindte die de wekelijkse rustdag op een andere dag dan de zondag viert, op zijn verzoek overeenkomstig toepassing ten aanzien van die wekelijkse rustdag, indien naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten.

9. Indien naar het oordeel van de commandant of een door deze aangewezen functionaris de belangen van de dienst zich hiertegen niet verzetten, wordt de militair, aan wie op een zondag of een dag als bedoeld in het tweede lid, het derde lid of het achtste lid, werkzaamheden en/of diensten zijn opgedragen, in de gelegenheid gesteld de godsdienstoefening van de gezindte waartoe hij behoort bij te wonen.

Artikel 57

Beperking van de bewegingsvrijheid

Naar regelen door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen, kan aan de militair de verplichting worden opgelegd buiten de voor hem vastgestelde werktijden met het oog op eventuele dienstverrichting:

- a. zich op een bepaalde plaats ter beschikking te houden;
- b. binnen een bepaald gebied te verblijven en/of zich op bepaalde tijdstippen te melden.

Artikel 58

Vergoeding voor extra beslaglegging

1. Indien de maximale arbeidsduur als bedoeld in artikel 55, vierde en zesde lid, in de periode waarvoor het rooster geldt, belangrijk wordt overschreden, wordt die overschrijding naar regelen en onder voorwaarden

door Onze Minister te stellen, zoveel mogelijk vergoed in tijd gecombineerd met een toeslag en, voorzover die niet mogelijk is, met een toelage gecombineerd met een toeslag.

2. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen wordt aan de militair:

- a. een toelage toegekend voor het verrichten van werkzaamheden en/of diensten op ongebruikelijke tijdstippen;
- b. een toelage dan wel een vergoeding in de vorm van vrije tijd toegekend over de tijd gedurende welke op de militair een verplichting rust als bedoeld in het vorige artikel, aanhef en onder a.

Artikel 59

Uitvoering

Onze Minister of door deze aan te wijzen functionarissen kunnen, ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk, nadere aanwijzingen geven aan de commandanten en de overigens door hen noodzakelijk geachte voorschriften uitvaardigen.

Artikel 60

Toepasselijkheid verlofbepalingen

1. Op de tijd, gelegen buiten de voor de militair vastgestelde werktijd is artikel 66, tweede lid, van overeenkomstige toepassing.

2. Indien de overschrijding van de maximale arbeidsduur als bedoeld in artikel 55, vierde en zesde lid, wordt vergoed in tijd, zijn op deze tijd de artikelen 63 tot en met 67 van overeenkomstige toepassing.

HOOFDSTUK 8. VERLOF

Paragraaf 1. Algemene bepalingen inzake verlof

Artikel 61

Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt verstaan onder:

- a. *verlof (zonder nadere aanduiding)*: elke vorm van verlof, genoemd in het tweede lid van het volgende artikel;
- b. *militair*: de militair in werkelijke dienst.

Artikel 62

Bevoegdheid tot het verlenen van verlof

1. Verlof wordt verleend door Onze Minister of door de daartoe door hem aangewezen functionarissen.

2. De verloven die aan de militair in werkelijke dienst kunnen worden verleend, worden onderscheiden in:

- a. vakantieverlof;
- b. inschepings- en ontschepingsverlof;
- c. buitengewoon verlof;
- d. extra verlof als bedoeld in artikel 129, tweede lid onder c.

Artikel 63

Verlenen van verlof

1. Het verlof waarop de militair ingevolge dit hoofdstuk aanspraak heeft, wordt hem al of niet op zijn verzoek verleend.
2. Verlof op verzoek wordt niet verleend, indien en voor zover naar het oordeel van degene die bevoegd is het verlof te verlenen, de belangen van de dienst vorderen dat het verlof niet wordt verleend.

Artikel 64

Dagen die niet als verlofdagen worden aangemerkt

1. De dagen gedurende welke een militair, ware hij niet met verlof geweest, verhinderd zou zijn geweest dienst te verrichten wegens ziekte of een ongeval, worden niet aangemerkt als verlofdagen, mits hij degene die het verlof heeft verleend, naar regelen door Onze Minister te stellen, zo spoedig mogelijk van die ziekte of dat ongeval in kennis heeft gesteld. Het voorgaande vindt geen toepassing voor de dagen waarop buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 85, tweede lid of 86 onder b wordt genoten, tenzij Onze Minister in bijzondere gevallen anders bepaalt.
2. De dagen waarop een militair tijdens een hem verleend vakantieverlof, inschepings- of ontschepingsverlof of extra verlof aanspraak zou hebben kunnen maken op buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 85, worden – met inachtneming van het vierde lid van dat artikel – aangemerkt als buitengewoon verlof en niet als vakantieverlof, inschepings- of ontschepingsverlof of extra verlof, mits hij degene die het verlof heeft verleend, zo spoedig mogelijk van de reden voor dat buitengewoon verlof in kennis heeft gesteld.

Artikel 65

Intrekken van verleend verlof

1. Verleend verlof kan geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken, indien de belangen van de dienst zulks naar het oordeel van degene die het verlof heeft verleend, uitdrukkelijk vorderen.
2. Een dag waarop een militair door een maatregel als bedoeld in het vorige lid slechts voor een gedeelte verlof heeft genoten, wordt niet aangemerkt als een verlofdag.
3. Voorts kan verleend verlof geheel of gedeeltelijk worden ingetrokken op verzoek van de betrokken militair, indien naar het oordeel van degene die het verlof heeft verleend, de belangen van de dienst zich daartegen niet verzetten.

Artikel 66

Verlof buiten het land van plaatsing

1. De militair die voornemens is een verlof door te brengen buiten het land waar hij is geplaatst, is, naar regelen door Onze Minister te stellen, verplicht van dat voornemen tijdig schriftelijk mededeling te doen aan degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is, met vermelding van het land of de landen die hij tijdens zijn verlof zal bezoeken.
2. Naar regelen door Onze Minister te stellen kan aan de militair worden verboden tijdens zijn verlof te verblijven in een of meer bepaalde landen of, onder bepaalde omstandigheden, buiten het land waar hij is geplaatst.

Artikel 67

Vergoeding van schade ten gevolge van het niet doorgaan van verlof

1. De militair aan wie een verlof is verleend en die geldelijke schade lijdt als gevolg van het geheel of gedeeltelijk intrekken van dat verlof krachtens artikel 65, eerste lid, of als gevolg van een verbod als bedoeld in het vorige artikel, tweede lid, heeft aanspraak op vergoeding van die schade, voor zover hij die redelijkerwijs niet heeft kunnen voorkomen.

2. De militair die met het oog op de besteding van een verlof waarop hij aanspraak kan doen gelden, maar dat hem nog niet is verleend, met schriftelijke instemming van degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is, bepaalde voorzieningen heeft getroffen en

a. aan wie het verlof wordt geweigerd om redenen die op het tijdstip waarop de toestemming werd verleend niet konden worden voorzien of

b. wiens voorgenomen besteding van het verlof als gevolg van een verbod als bedoeld in artikel 66, tweede lid, geen doorgang kan vinden, kan in aanmerking komen voor een gehele of een gedeeltelijke vergoeding van de geldelijke schade die hij als gevolg van die weigering of dat verbod heeft geleden, indien hij ten genoegen van Onze Minister de redelijkheid van zijn handelwijze aantoonst.

Paragraaf 2. Vakantieverlof voor militairen der zeemacht

Artikel 68

Aanspraak op vakantieverlof over een vol kalenderjaar

1. De militair der zeemacht die gedurende een vol kalenderjaar als zodanig in werkelijke dienst is, heeft over dat jaar aanspraak op het navolgende vakantieverlof:

a. in het tijdvak van 1 juni tot 15 september: een aaneengesloten zomer-verlof, omvattende vijftien werkdagen;

b. in het tijdvak van 1 december van het lopende kalenderjaar tot 1 februari van het daarop volgende jaar: een aaneengesloten winterverlof, omvattende tien werkdagen;

c. in het tijdvak van 1 januari tot en met 31 december op een tijdstip naar eigen keuze: vier werkdagen, al of niet aaneengesloten op te nemen, welke desgewenst kunnen worden gesplitst in halve dagen.

2. Onze Minister of een door deze aan te wijzen functionaris is bevoegd, met inachtneming van het bepaalde in deze paragraaf, nadere regelen te stellen omtrent het tijdstip waarop een militair het hem toekomende zomer- en winterverlof zal worden verleend.

3. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen kan een militair in bijzondere gevallen worden toegestaan:

a. het hem toekomende zomer- en/of winterverlof op te nemen buiten de tijdvakken, genoemd in het eerste lid onder a en b, en/of

b. die verloven aaneengesloten op te nemen.

Artikel 69

Aanspraak op vakantieverlof over een deel van een kalenderjaar

1. De militair der zeemacht die niet gedurende een vol kalenderjaar als zodanig in werkelijke dienst is, heeft – behalve indien hij in dienst is gekomen voor een periode van minder dan 85 dagen – over dat jaar aanspraak op het navolgende vakantieverlof:

a. indien hij in dienst is getreden:

(1). vóór 1 juni: op het in het vorige artikel bedoelde zomer- en winterverlof;

(2). op of na 1 juni doch vóór 1 november: op het in het vorige artikel bedoelde winterverlof;

b. indien hij de dienst zal verlaten:

(1). vóór 1 juni: op een vijfde deel van het in het vorige artikel bedoelde aantal dagen zomerverlof voor elke kalendermaand dat hij in werkelijke dienst zal zijn;

(2). in het tijdvak van 1 juni tot en met 31 augustus: op het in het vorige artikel bedoelde zomerverlof;

(3). in het tijdvak van 1 september tot en met 30 november: op het in het vorige artikel bedoelde zomerverlof alsmede op een derde deel van het in het vorige artikel bedoelde aantal dagen winterverlof voor elke kalendermaand dat hij na 31 augustus in werkelijke dienst zal zijn;

(4). op of na 1 december: op het in het vorige artikel bedoelde zomer- en winterverlof;

c. op een twaalfde deel van het in het vorige artikel, eerste lid onder c, bedoelde vakantieverlof, voor elke maand dat hij in werkelijke dienst zal zijn.

2. In afwijking van het vorige lid kan aan de militair niettemin het in het vorige artikel bedoelde zomer- of winterverlof worden verleend, indien de eenheid waar hij metterdaad dienst verricht gedurende de verlofperiode wordt gesloten.

3. Bij het berekenen van het vakantieverlof in de gevallen, bedoeld in het eerste lid onder b en c, wordt een gedeelte van een kalendermaand van zestien of meer dagen aangemerkt als een hele kalendermaand. Indien die berekening niet uitmondt in een afgerond aantal dagen, wordt een gedeelte van een dag naar boven afgerond tot een hele dag.

4. Het tweede en derde lid van het vorige artikel zijn van toepassing.

Artikel 70

Verandering van het aantal dagen vakantieverlof

1. Het vakantieverlof waarop een militair der zeemacht ingevolge artikel 68 of 69 aanspraak maakt, wordt naar evenredigheid verminderd indien hij een aaneengesloten periode van langer dan een maand geen dienst verricht.

2. Vermindering als bedoeld in het vorige lid vindt niet plaats:

a. in geval geen dienst is verricht wegens verleend verlof, niet zijnde buitengewoon verlof;

b. in geval gedurende een periode, korter dan een jaar, geen dienst is verricht wegens zwangerschap en bevalling dan wel wegens ziekte die niet aan schuld of nalatigheid van de militair is te wijten;

c. in andere gevallen, indien degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is daartoe aanleiding aanwezig acht.

3. Het vakantieverlof waarop een militair der zeemacht ingevolge artikel 68 of 69 aanspraak maakt, kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, worden verminderd naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hem buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 85, tweede lid, of 86 onder b is verleend.

Artikel 71

Niet verleend vakantieverlof

1. Aan een militair der zeemacht die naar het oordeel van degene die bevoegd is het vakantieverlof te verlenen, buiten zijn wil of toedoen het hem ingevolge artikel 68 of 69 toekomende zomer- en/of winterverlof geheel of gedeeltelijk niet heeft kunnen genieten gedurende het lopende kalenderjaar of in de maand januari van het volgende kalenderjaar, kan het niet genoten vakantieverlof alsnog worden verleend zodra dat mogelijk is, doch uiterlijk op een zodanig tijdstip dat het zal zijn genoten voor het einde van dat volgende kalenderjaar.

2. Het vakantieverlof, bedoeld in artikel 68, eerste lid onder c, en 69, eerste lid onder c, dat in enig kalenderjaar niet is genoten, wordt in het volgende kalenderjaar verleend, echter tot ten hoogste de helft van het aantal in die leden onder c genoemde onderscheidenlijk bedoelde aantal dagen.

3. De aanspraak op vakantieverlof dat niet is genoten op het tijdstip waarop de militair de werkelijke dienst verlaat, vervalt.

Artikel 72

Afwijkende vakantieverlofbepalingen

1. Onze Minister kan in door hem aan te wijzen gevallen ten aanzien van door hem aan te wijzen militairen of groepen van militairen regelen vaststellen die afwijken van de artikelen 68 tot en met 71, indien de belangen van de dienst naar zijn oordeel zodanige afwijking vorderen.

2. De militair der zeemacht, voor wie met toepassing van het vorige lid een van artikel 68 of 69 afwijkend vakantieverlof is vastgesteld over een gedeelte van een kalenderjaar, heeft over het overblijvend gedeelte van dat jaar aanspraak op vakantieverlof naar evenredigheid van de tijd, gedurende welke hij in dat gedeelte in werkelijke dienst is.

Paragraaf 3. Vakantieverlof voor militairen van de landmacht en de luchtmacht

Artikel 73

Aanspraak op vakantieverlof over een vol kalenderjaar

1. De militair van de landmacht of de luchtmacht die gedurende een vol kalenderjaar als zodanig in werkelijke dienst is, heeft over dat jaar aanspraak op het navolgende vakantieverlof:

- a. een militair beneden de rang van kapitein: tweeëntwintig werkdagen;
- b. een militair met de rang van kapitein: drieëntwintig werkdagen;
- c. een militair met de rang van majoor of een hogere rang: vierentwintig werkdagen.

2. Voor de toepassing van het vorige lid is bepalend de rang of de stand die de militair op 1 januari van het kalenderjaar bekleedt.

3. De volgens het eerste lid vastgestelde aantallen werkdagen vakantieverlof worden vermeerderd met:

drie werkdagen tot het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van negentien jaar bereikt;

twee werkdagen tot het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van twintig jaar bereikt;

één werkdag tot het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van eenentwintig jaar bereikt;

één werkdag met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van dertig jaar bereikt;

twee werkdagen met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van veertig jaar bereikt;

drie werkdagen met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van vijfenvieftig jaar bereikt;

vier werkdagen met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van vijftig jaar bereikt;

vijf werkdagen met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van vijfenvijftig jaar bereikt;

zes werkdagen met ingang van het kalenderjaar, waarin de militair de leeftijd van zestig jaar bereikt.

Artikel 74

Aanspraak op vakantieverlof over een deel van een kalenderjaar

1. De militair van de landmacht of de luchtmacht die niet gedurende een vol kalenderjaar als zodanig in werkelijke dienst is, heeft – behalve indien hij in dienst is gekomen voor een periode van minder dan 85 dagen – over dat jaar aanspraak op het in het vorige artikel bedoelde vakantieverlof, vastgesteld naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hij in dat jaar in werkelijke dienst is.

2. Voor de toepassing van het vorige lid is bepalend:

a. indien de militair in de loop van het kalenderjaar als zodanig in werkelijke dienst komt: de rang of stand die hij op het tijdstip van indienst-treding bekleedt;

b. indien de militair in de loop van het kalenderjaar de werkelijke dienst verlaat: de rang of stand die hij op 1 januari van dat kalenderjaar bekleedt.

Artikel 75

Verandering van het aantal dagen vakantieverlof

1. Het vakantieverlof waarop een militair van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 73 of 74 aanspraak maakt, wordt naar evenredigheid verminderd indien hij een aaneengesloten periode van langer dan een maand geen dienst verricht.

2. Vermindering als bedoeld in het vorige lid vindt niet plaats:

a. in geval geen dienst is verricht wegens verleend verlof, niet zijnde buitengewoon verlof;

b. in geval gedurende een periode, korter dan een jaar, geen dienst is verricht wegens zwangerschap en bevalling dan wel wegens ziekte die niet aan schuld of nalatigheid van de militair is te wijten;

c. in andere gevallen, indien degene die tot het verlenen van het verlof bevoegd is daartoe aanleiding aanwezig acht.

3. Het vakantieverlof waarop een militair van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 73 of 74 aanspraak maakt, kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, worden verminderd naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hem buitengewoon verlof als bedoeld in artikel 85, tweede lid, of 86 onder b is verleend.

4. Voor de militair van de landmacht of de luchtmacht aan wie ten hoogste veertien dagen voor het tijdstip waarop hij in werkelijke dienst komt, ontslag is verleend uit een andere overheidsbetrekking, wordt het aantal werkdagen vakantieverlof waarop ingevolge artikel 73 of 74 aanspraak bestaat vermeerderd met zoveel vakantieverlofdagen als hij uit hoofde van die vorige betrekking over het lopende kalenderjaar nog tegoed had.

Artikel 76

Verlenen van vakantieverlof

Vakantieverlof wordt aan een militair van de landmacht of de luchtmacht verleend:

a. op zijn verzoek;

b. niet op zijn verzoek, indien en voor zover naar het oordeel van degene die het vakantieverlof verleent, de belangen van de dienst dat vorderen.

Artikel 77

Vakantieverlof op verzoek

1. Vakantieverlof waarop een militair van de landmacht of de luchtmacht ingevolge artikel 73 over een vol kalenderjaar, dan wel ingevolge artikel 74

over een deel van een kalenderjaar, aanspraak heeft, kan aaneengesloten of in gedeelten worden opgenomen. In het laatstbedoelde geval dient de militair die in een kalenderjaar zes maanden of langer in werkelijke dienst heeft verricht of zal verrichten, in beginsel ten minste de helft van het hem toekomend vakantieverlof aaneengesloten op te nemen.

2. Aan de militair van de landmacht of de luchtmacht wordt op zijn verzoek in beginsel een vakantieverlof in een door hem gekozen periode verleend van ten minste twee aaneengesloten weken.

3. In een kalenderjaar kan een militair van de landmacht of de luchtmacht ten hoogste acht maal een halve dag vakantieverlof afzonderlijk opnemen.

Artikel 78

Beperking vakantieverlof op verzoek

1. Gedurende een door Onze Minister te bepalen tijd, doch ten hoogste gedurende de eerste zes maanden nadat hij als zodanig in werkelijke dienst is gekomen, wordt aan een militair van de landmacht of de luchtmacht op zijn verzoek slechts zoveel maal een twaalfde deel van het hem ingevolge artikel 73 of 74 toekomende vakantieverlof verleend als hij volle maanden in werkelijke dienst is.

2. Het vorige lid blijft buiten toepassing, indien de militair onmiddellijk voorafgaand aan het tijdstip waarop hij als zodanig in werkelijke dienst kwam – een onderbreking van veertien dagen of minder buiten beschouwing gelaten –:

- a. reeds uit anderen hoofde in werkelijke dienst verbleef, dan wel
- b. reeds gedurende ten minste zes maanden een andere overheidsbetrekking vervulde.

Artikel 79

Verlenen van vakantieverlof niet-op-verzoek

1. Bij het verlenen van vakantieverlof niet-op-verzoek wordt zoveel mogelijk rekening gehouden met de belangen van de militair.

2. Van het aantal werkdagen vakantieverlof dat een militair van de landmacht of de luchtmacht in enig kalenderjaar toekomt, kunnen ten hoogste tien dagen in ten hoogste twee gedeelten als vakantieverlof niet-op-verzoek worden verleend, zulks onverminderd de bevoegdheid van Onze Minister om van genoemde tien dagen één dag als verlof niet-op-verzoek te verlenen.

3. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 80

Niet of teveel verleend vakantieverlof

1. Vakantieverlof dat in enig kalenderjaar niet is verleend, wordt in een volgend kalenderjaar verleend, met dien verstande dat een militair van de landmacht of de luchtmacht in een kalenderjaar als regel ten hoogste anderhalf maal het hem ingevolge artikel 73 toekomende aantal dagen vakantieverlof kan worden verleend.

2. Vakantieverlof op verzoek dat in enig kalenderjaar teveel is verleend, wordt in mindering gebracht op het vakantieverlof over het volgende kalenderjaar of over de volgende twee of drie kalenderjaren, indien het teveel meer beloopt dan één derde onderscheidenlijk twee derde gedeelte van het de militair ingevolge artikel 73 toekomende vakantieverlof.

3. De aanspraak op vakantieverlof dat niet is genoten op het tijdstip waarop de militair de werkelijke dienst verlaat, vervalt, tenzij de militair uiterlijk veertien dagen nadien weer in werkelijke dienst komt.

Artikel 81

Afwijkende vakantieverlofbepalingen

1. Onze Minister kan in door hem aan te wijzen gevallen ten aanzien van door hem aan te wijzen militairen of groepen van militairen regelen vaststellen die afwijken van de artikelen 73 tot en met 80, indien de belangen van de dienst naar zijn oordeel zodanige afwijking vorderen.

2. De militair van de landmacht of de luchtmacht, voor wie met toepassing van het vorige lid een van artikel 73 of 74 afwijkend vakantieverlof is vastgesteld over een gedeelte van een kalenderjaar, heeft over het overblijvende gedeelte van dat jaar aanspraak op vakantieverlof naar evenredigheid van de tijd gedurende welke hij in dat gedeelte in werkelijke dienst is.

Artikel 82

Afronding

Indien een berekening van verlof ingevolge de artikelen 74, 75, 78, 80 of 81 niet uitmondt in een afgerond aantal dagen, wordt een gedeelte van een dag naar boven afgerond tot een hele dag.

Paragraaf 4. Inschepings- en ontschepingsverlof, alsmede buitengewoon verlof

Artikel 83

Aanspraak op inschepingsverlof

1. De militair die is aangewezen voor het verrichten van dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip, en om die reden naar verwachting ten minste zes maanden achtereen buiten Europa onderscheidenlijk buiten Nederland zal verblijven, heeft aanspraak op inschepingsverlof.

2. Het inschepingsverlof bedraagt:

a. vijf werkdagen, indien het verblijf buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland naar verwachting minder dan negen maanden achtereen zal duren;

b. tien werkdagen, indien het verblijf buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland naar verwachting negen of meer maanden achtereen zal duren.

3. Ten aanzien van de militair die inschepingsverlof heeft genoten en die zijn bestemming niet volgt ten gevolge van omstandigheden afhankelijk van zijn wil of toedoen, kan Onze Minister dat verlof aanmerken als verleend vakantieverlof.

4. De aanspraak op inschepingsverlof dat op de dag van vertrek niet is genoten, vervalt.

Artikel 84

Aanspraak op ontschepingsverlof

1. De militair heeft na een verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland van ten minste zes maanden achtereen aanspraak op ontschepingsverlof.

2. Het ontschepingsverlof bedraagt één werkdag voor elke maand dat het verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland heeft geduurd, zulks met een maximum van twintig dagen; hierbij wordt onder maand verstaan de periode tussen een datum van een maand en de overeenkomstige datum van de volgende maand, en wordt een resterend aantal van zestien of meer dagen voor een maand gerekend.

3. Onze Minister kan, indien daartoe naar zijn oordeel aanleiding bestaat, ook na verblijf voor dienst buiten Europa dan wel aan boord van een varend schip buiten Nederland van minder dan zes maanden achtereen ontschepingsverlof verlenen, zulks tot ten hoogste vijf werkdagen.

4. Het ontschepingsverlof wordt aaneengesloten of in gedeelten aan de militair verleend zo spoedig mogelijk nadat hij in Nederland is teruggekeerd. Onze Minister kan de militair op diens verzoek toestaan een gedeelte van het ontschepingsverlof reeds tijdens de terugreis op te nemen.

5. De aanspraak op ontschepingsverlof dat binnen twaalf maanden na terugkeer niet is genoten, vervalt. Onze Minister kan bepalen dat het ontschepingsverlof alsnog na het verstrijken van dat tijdvak wordt verleend, indien naar zijn oordeel bijzondere omstandigheden, verband houdende met de dienst, het verlenen van ontschepingsverlof aan de betrokken militair binnen dat tijdvak hebben belet.

Artikel 85

Aanspraak op buitengewoon verlof

1. Aan de militair wordt op zijn verzoek buitengewoon verlof met behoud van militaire inkomsten verleend:

a. tot het voldoen aan een wettelijke verplichting of tot het uitoefenen van het kiesrecht, tenzij hij daaraan op zodanige wijze uitvoering kan geven dat het verlenen van verlof niet noodzakelijk is;

b. onder nader door Onze Minister te stellen voorwaarden, tot het deelnemen aan conferenties of vergaderingen van landelijke kerkelijke organen of van het Humanistisch Verbond in het kader van de eisen die de kerkgenootschappelijke organisatie onderscheidenlijk het Humanistisch Verbond in dit verband stelt: voor ten hoogste vijf werkdagen per kalenderjaar;

c. tot het bijwonen van vergaderingen van organen van het georganiseerd overleg militairen;

d. voor het verrichten van werkzaamheden ten behoeve van verenigingen van militairen die deel uitmaken van het Centraal georganiseerd overleg militairen zulks volgens door Onze Minister te stellen regelen;

e. tot het verkrijgen van woonruimte, indien de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, verandert: voor ten hoogste twee werkdagen ingeval het land van plaatsing niet verandert, en voor ten hoogste vier werkdagen indien het land van plaatsing wel verandert, welke dagen desgewenst in halve dagen kunnen worden verleend;

f. bij verhuizing, indien de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, verandert: voor ten hoogste vier werkdagen, indien de militair een eigen huishouding voert, of voor ten hoogste twee werkdagen, indien zulks niet het geval is;

g. bij verhuizing zonder dat de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, verandert, mits hij een eigen huishouding voert: eenmaal per kalenderjaar voor ten hoogste twee werkdagen;

h. bij zijn ondertrouw: voor één werkdag, indien de ondertrouw op zulk een dag valt;

i. bij zijn huwelijk: voor vier werkdagen, met dien verstande dat de militair dat verlof desgewenst kan opnemen gedeeltelijk ten tijde van de voltrekking van het huwelijk en gedeeltelijk ten tijde van de godsdienstige plechtigheden die verband houden met het huwelijk;

j. bij het huwelijk van bloed- of aanverwanten in de eerste of de tweede graad, van stief- of pleegouders, dan wel van stief- of pleegkinderen, dan wel van pleegbroers of -zusters: voor één werkdag, indien het huwelijk wordt voltrokken in de woonplaats van de militair, en voor ten hoogste twee werkdagen, indien het huwelijk buiten die plaats wordt voltrokken;

k. bij ernstige ziekte van zijn echtgenote, ouders, stief-, pleeg- of schoonouders, eigen of aangehuwde kinderen, stief- of pleegkinderen;

l. bij overlijden van personen, genoemd onder k: vanaf het overlijden tot en met de dag van de begrafenis of de crematie;

m. bij overlijden van:

1e. bloed- of aanverwanten in de tweede graad, dan wel van pleegbroers of -zusters: voor ten hoogste twee werkdagen,

2e. bloed- of aanverwanten in de derde of de vierde graad: voor één werkdag,

met dien verstande dat indien de militair is belast met de regeling van de begrafenis of crematie of van de nalatenschap dan wel van beide, het verlof voor ten hoogste vier werkdagen kan worden verleend;

n. bij bevalling van zijn echtgenote: voor twee werkdagen;

o. bij zijn ambtsjubileum ter gelegenheid waarvan hem overeenkomstig de ter zake geldende regelen een gratificatie wordt toegekend, en bij zijn vijftieng- en veertigjarig huwelijksjubileum: voor één werkdag, indien het jubileum op zulk een dag valt of op zulk een dag wordt gevierd;

p. tot het bijwonen van het vijftieng-, het veertig-, het vijftig- en het zestigjarig huwelijksjubileum van zijn ouders, stief-, pleeg-, schoon- of grootouders: voor één werkdag, indien het jubileum op zulk een dag valt of op zulk een dag wordt gevierd;

q. bij de doop, de kerkelijke bevestiging of de eerste heilige communie van de militair dan wel van zijn echtgenote, eigen of aangehuwde kinderen, stief- of pleegkinderen – bij de doop van kinderen alleen indien deze niet plaats heeft tijdens het verlof bedoeld onder n –: voor één werkdag, indien de plechtigheid op zulk een dag plaats heeft;

r. tot het deelnemen aan een bezinningsbijeenkomst, georganiseerd door of met medewerking van een dienst van de geestelijke verzorging bij de krijgsmacht: eenmaal per kalenderjaar voor ten hoogste twee werkdagen;

s. indien het betreft een joodse militair: tot het overeenkomstig de joodse traditie doorbrengen van het Poerim- of Lotenfeest, het Paasfeest, het Weken- of Pinksterfeest, de Verwoesting van de Tempel, het Nieuwjaarsfeest, de Grote Verzoendag, het Loofhuttenfeest en het daarop volgende Slotfeest, met dien verstande dat het verlof zodanig wordt vastgesteld dat de militair niet na het invallen of voor het eindigen van de feestdagen behoeft te reizen en dat, indien hij zijn godsdienstige plichten niet kan vervullen in of in de onmiddellijke nabijheid van de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, het verlof tevens geldt voor alle dagen die liggen tussen het begin en het einde van het Paasfeest, en voor de dagen die liggen tussen het Loofhuttenfeest en het Slotfeest;

t. bij het optreden als bloeddonor volgens nader door Onze Minister te stellen regelen: voor één werkdag;

u. voor het afleggen van bezoeken of het voldoen aan oproepingen, verband houdende met het zoeken van een werkkring of met emigratie: gedurende de laatste zes maanden van zijn verblijf in werkelijke dienst voor in totaal ten hoogste vier werkdagen;

v. indien hij is aangewezen voor het verrichten van dienst buiten Nederland in Europa, anders dan aan boord van een varend schip, en om die reden naar verwachting ten minste zes maanden achtereen buiten Nederland zal verblijven, alsmede na een verblijf voor dienst buiten Nederland in Europa, anders dan aan boord van een varend schip, van ten minste zes maanden achtereen: voor ten hoogste vijf werkdagen.

2. Aan de militair wordt op zijn verzoek buitengewoon verlof verleend voor het bijwonen van vergaderingen en zittingen van publiekrechtelijke colleges, waarin hij is benoemd of verkozen, en voor het verrichten van daaruit voortvloeiende werkzaamheden ten behoeve van deze colleges, een en ander voor zover zulks niet in de vrije tijd kan geschieden.

3. Indien de militair een vaste vergoeding ontvangt uit de functie waarvoor hem het in het vorige lid bedoelde verlof wordt verleend, wordt op zijn militaire inkomsten een inhouding toegepast over de tijd dat hij het verlof geniet. Deze inhouding gaat hetgeen hij geacht kan worden te ontvangen als vaste vergoeding voor de met het verlof overeenkomende tijd in de bedoelde functie niet te boven.

4. Buitengewoon verlof als bedoeld in de vorige leden wordt niet verleend en verleend verlof wordt ingetrokken, indien het niet zal of kan worden gebruikt voor het doel waarvoor het is bestemd.

Artikel 86

Buitengewoon verlof in andere gevallen

In andere gevallen dan die, genoemd in het vorige artikel, kan aan de militair op zijn verzoek buitengewoon verlof worden verleend, indien naar het oordeel van degene die bevoegd is het verlof te verlenen, bijzondere redenen daartoe aanleiding geven, met dien verstande dat:

a. een functionaris als bedoeld in artikel 61 dit verlof slechts kan verlenen voor ten hoogste tien werkdagen per kalenderjaar, met behoud van militaire inkomsten, en

b. Onze Minister dit verlof – zonder de onder a bedoelde beperking van het aantal werkdagen per kalenderjaar – eveneens kan verlenen, al of niet met behoud van militaire inkomsten of een gedeelte daarvan en al of niet onder door hem te stellen voorwaarden.

Artikel 87

Buitengewoon verlof van lange duur

1. Onze Minister kan, indien daartoe naar zijn oordeel aanleiding bestaat, aan de militair op diens verzoek buitengewoon verlof van lange duur verlenen, al of niet met behoud van militaire inkomsten en al of niet onder door hem te stellen voorwaarden.

2. Indien het verlof, bedoeld in het vorige lid, uitsluitend het persoonlijk belang van de militair dient, kan hem dat verlof slechts worden verleend zonder behoud van militaire inkomsten en voor ten hoogste zes maanden.

3. Indien het verlof, bedoeld in het eerste lid, ten doel heeft de militair in de gelegenheid te stellen een functie buiten de krijgsmacht te vervullen en met de verlening van het verlof naar het oordeel van Onze Minister niet alleen het persoonlijke belang van de militair, maar mede het algemeen belang wordt gediend, kan het verlof – onverminderd het bepaalde in het volgende lid – in beginsel worden verleend voor ten hoogste een jaar en zonder behoud van militaire inkomsten.

4. Indien het verlof, bedoeld in het eerste lid, ten doel heeft de militair in de gelegenheid te stellen anders dan in vaste dienst, hetzij een functie te vervullen in dienst van een volkenrechtelijke organisatie, hetzij tijdelijk werkzaam te zijn ten behoeve van de Nederlandse Antillen dan wel als deskundige ten behoeve van een vreemde mogendheid, en naar het oordeel van Onze Minister met de verlening van het verlof in overwegende mate het algemeen belang wordt gediend, kan het verlof in beginsel worden verleend voor ten hoogste drie jaren en zonder behoud van militaire inkomsten.

5. Het verlof, bedoeld in de vorige leden, gaat niet eerder in dan na aanvaarding van dat verlof met de daaraan verbonden voorwaarden door de militair.

Paragraaf 5. Bijzondere bepalingen

Artikel 88

Verlofverlening aan militairen, werkzaam in continu- of ploegendienst

1. Voor de toepassing van dit hoofdstuk wordt, ingeval het betreft vakantieverlof, buitengewoon verlof anders dan van lange duur of extra verlof, toekomend aan een militair die werkzaamheden en/of diensten in

continu-of ploegendienst verricht, onder werkdag verstaan elke tijdseenheid van ten hoogste vierentwintig uur gedurende welke de militair volgens het voor hem geldende rooster zodanige werkzaamheden en/of diensten moet verrichten.

2. Indien aan de in het vorige lid bedoelde militair met toepassing van artikel 85 of 86 buitengewoon verlof wordt verleend, kan daarbij:

a. overschrijding plaatsvinden van het met toepassing van het vorige lid vastgestelde aantal tijdseenheden buitengewoon verlof, indien zulks nodig is ter verwezenlijking van het met het buitengewoon verlof beoogde doel;

b. onderschrijding plaatsvinden van het met toepassing van het vorige lid vastgestelde aantal tijdseenheden buitengewoon verlof, indien met minder tijdseenheden kan worden volstaan voor de verwezenlijking van het met het buitengewoon verlof beoogde doel.

3. In afwijking van artikel 68, eerste lid onder c, 69, eerste lid onder c, en 77, derde lid, kan de in het eerste lid bedoelde militair het hem toekomende vakantieverlof in beginsel slechts opnemen in hele werkdagen.

Artikel 89

Uitvoering

Onze Minister kan, ter uitvoering van de bepalingen van dit hoofdstuk, de overigens door hem noodzakelijk geachte voorschriften uitvaardigen.

HOOFDSTUK 9. AANSPRAKEN EN VERPLICHTINGEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEIDSZORG

Artikel 90

Geneeskundige verzorging

1. In dit hoofdstuk wordt onder militair in werkelijke dienst mede begrepen:

a. de militair aan wie buitengewoon verlof van lange duur met behoud van militaire inkomsten is verleend, alsmede, behoudens voor de toepassing van de artikelen 104 en 105;

b. de militair aan wie buitengewoon verlof van lange duur zonder behoud van militaire inkomsten is verleend;

c. de militair die op non-activiteit is gesteld.

2. De militair in werkelijke dienst heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk.

3. De geneeskundige verzorging, bedoeld in het vorige lid, omvat al de maatregelen, voorzieningen en geneeskundige verstrekkingen in het belang van de bescherming, het behoud, het herstel en de bevordering van de gezondheid alsmede in het belang van het behoud, het herstel en de bevordering van de geschiktheid voor de dienst.

4. De geneeskundige verstrekkingen, bedoeld in het vorige lid, omvatten:

a. geneeskundige, tandheelkundige en verloskundige hulp;

b. genees- en verbandmiddelen;

c. kunst- en hulpmiddelen;

d. verpleging, nodig in verband met de verstrekkingen, genoemd onder a, b en c;

e. ziekenvervoer.

Onze Minister bepaalt de omvang van de voornoemde vormen van geneeskundige verstrekkingen.

5. De aanspraak op geneeskundige verzorging als bedoeld in het tweede lid bestaat niet zolang de militair:

a. zich aan de vervulling van zijn dienstverplichtingen onttrekt;

b. anders dan om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, tenzij het betreft de geneeskundige verstrekkingen ter zake van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst.

6. De niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die lijden aan een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, hebben, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, ter zake van die ziekte of dat gebrek aanspraak op de geneeskundige verstrekkingen voor rekening van het rijk, bedoeld in het vierde lid.

7. De niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die op de dag voorafgaande aan die, waarop zij de werkelijke dienst verlieten, voor rekening van het rijk onder geneeskundige, tandheelkundige of verloskundige behandeling waren, hebben, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen en voor een door hem te bepalen tijdsduur, na het vertrek uit de werkelijke dienst aanspraak op voortzetting van die behandeling. Onverminderd het bepaalde in het Besluit bijzondere ziektekosten militairen en gewezen militairen (Stb. 1969, 341), bestaat vorenbedoelde aanspraak niet indien en voor zover belanghebbende ter zake uit anderen hoofde aanspraak heeft op verstrekkingen ter voorziening in zijn geneeskundige verzorging of op restitutie van kosten van zodanige verstrekkingen, dan wel een zodanige aanspraak geldend had kunnen maken.

8. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen en voor een door hem te bepalen tijdsduur hebben:

a. de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en gewezen militair, bedoeld in het vorige lid, en

b. de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die binnen drie maanden na het verlaten van de werkelijke dienst behoefte krijgen aan verstrekkingen ter voorziening in hun geneeskundige verzorging, indien voor hen ingevolge de verzekeringsvoorwaarden van een ziekenfonds of een ziektekostenverzekeraar een wachttijd onderscheidenlijk een gehele of een gedeeltelijke uitsluiting van verzekering wegens hun gezondheids-toestand geldt, aanspraak op geneeskundige verstrekkingen voor rekening van het rijk, voor zover zij ter zake niet uit anderen hoofde aanspraak hebben op verstrekkingen ter voorziening in hun geneeskundige verzorging of op restitutie van kosten van zodanige verstrekkingen dan wel een zodanige aanspraak geldend hadden kunnen maken.

9. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin krachtens dit artikel geen aanspraken bestaan, maar waarin een geneeskundige verstrekking voor rekening van het rijk als bedoeld in het vierde lid door hem redelijk wordt geacht, een militair of een gewezen militair in aanmerking brengen voor zodanige verstrekking dan wel voor een tegemoetkoming in de kosten van zodanige verstrekking.

10. Indien en voor zover een verstrekking als bedoeld in het vierde lid in de plaats treedt van die ingevolge het bepaalde bij of krachtens de Algemene Wet Bijzondere Ziektekosten (Stb. 1967, 655), dan wel naar het oordeel van Onze Minister daarmee overeenkomt, kan als voorwaarde voor het verkrijgen van die verstrekking worden gesteld dat de belanghebbende bijdraagt in de kosten daarvan. Ter zake van het heffen van een bijdrage worden de bij of krachtens de artikelen 6, tweede lid, 11 en 12 van bedoelde wet gestelde regelen in acht genomen.

Artikel 91

Verplichtingen in geval van ziekte

1. De militair in werkelijke dienst die wegens ziekte geheel of gedeeltelijk verhinderd is dienst te verrichten, is verplicht, naar regelen door Onze Minister te stellen, daarvan kennis te geven aan zijn commandant of de daartoe door deze aangewezen functionaris, en een (tand)arts te consulteren.

2. De in het vorige lid bedoelde militair kan op verzoek van zijn commandant door of vanwege de militair geneeskundige dienst aan een onderzoek worden onderworpen ter beantwoording van de vragen:

a. óf, in welke mate en tot welk tijdstip er van die verhindering tot dienstverrichting sprake is;

b. of verdere maatregelen of voorzieningen nodig zijn in het belang van het herstel van zijn gezondheid, dan wel in het belang van het behoud, het herstel of de bevordering van zijn geschiktheid voor de dienst.

3. De militair in werkelijke dienst is in geval van ziekte verplicht zich te houden aan de voorschriften, hem door de behandelend (tand)arts gegeven, met dien verstande dat hij niet verplicht is zich te onderwerpen aan een ingreep van heelkundige aard of een andere kunstbewerking.

4. De militair in werkelijke dienst die zich onder behandeling heeft gesteld van een (tand)arts, niet behorende tot de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst, is verplicht hiervan kennis te geven aan deze dienst.

Artikel 92

Diensthervatting na ziekte

Zodra de verhindering tot dienstverrichting heeft opgehouden te bestaan, is de in werkelijke dienst verblijvende militair verplicht zich te wenden tot de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst teneinde zo nodig een onderzoek te ondergaan ter beantwoording van de vraag of hij weer volledig geschikt kan worden geacht voor de uitoefening van de dienst. Hij is verplicht de dienst te hervatten, behoudens indien en voor zover door of vanwege vorenbedoelde geneeskundige dienst anders wordt bepaald.

Artikel 93

Maatregelen ter bescherming van de gezondheid

De militair in werkelijke dienst is verplicht de maatregelen in acht te nemen die door Onze Minister of daartoe door deze aangewezen functionarissen worden voorgeschreven ter bescherming van de gezondheid van de militair en/of die van anderen, zulks onverminderd de wettelijke mogelijkheden ten aanzien van bepaalde maatregelen van die verplichting te worden ontheven.

Artikel 94

Infectieziekten

1. De militair in werkelijke dienst die in contact staat of kort geleden heeft gestaan met een persoon die een ziekte heeft waarvoor ingevolge het krachtens de Wet bestrijding infectieziekten en opsporing ziekteoorzaken (Stb. 1928, 265) bepaalde een nominatieve aangifteplicht geldt, is verplicht daarvan ten spoedigste kennis te geven aan de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

2. In het geval, bedoeld in het vorige lid, mag de militair geen dienst verrichten en heeft hij geen toegang tot de plaats van zijn tewerkstelling dan met toestemming gegeven door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst. Hij is gehouden zich te gedragen naar de door of vanwege deze dienst gegeven aanwijzingen, welke mede kunnen bestaan in een verbod om zich naar een eenheid of onderdeel van de krijgsmacht te begeven.

3. Indien een militair krachtens het vorige lid geen dienst mag verrichten, wordt hij voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wegens ziekte verhinderd te zijn tot dienstverrichting.

Artikel 95

Periodiek geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. De militair in werkelijke dienst kan worden verplicht zich periodiek te onderwerpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

2. Aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek als bedoeld in het vorige lid zal in ieder geval worden onderworpen de militair die in verband met de uitoefening van zijn werkzaamheden aan bijzonder gevaar voor zijn gezondheid blootstaat, dan wel voor een goede vervulling van die werkzaamheden aan bijzondere gezondheidseisen moet voldoen.

Artikel 96

Incidenteel geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De militair in werkelijke dienst kan worden verplicht zich te onderwerpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst, wanneer Onze Minister dit noodzakelijk acht in verband met toelating tot een opleiding, plaatsing in een andere functie, plaatsing bij bepaalde onderdelen of in bepaalde gebieden, dan wel beëindiging van het verblijf in werkelijke dienst.

Artikel 97

Geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek op verzoek van de commandant

De militair in werkelijke dienst, van wie door zijn commandant op goede gronden wordt verondersteld dat zijn lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid een beletsel vormt om naar behoren dienst te verrichten, kan, op verzoek van zijn commandant, worden onderworpen aan een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek door of vanwege de voor hem aangewezen militair geneeskundige dienst.

Artikel 98

Vrijstelling van werkzaamheden en/of diensten op grond van uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. Indien bij een onderzoek als bedoeld in de artikelen 95, 96, en 97 blijkt van een zodanige lichamelijke en/of geestelijke gesteldheid van de militair, dat zijn belangen of het dienstbelang zich tegen gehele of gedeeltelijke voortzetting van zijn werkzaamheden en/of diensten verzetten, wordt hij door zijn commandant geheel of gedeeltelijk van die werkzaamheden en/of diensten vrijgesteld. Alsdan kunnen hem door zijn commandant – in overleg met de betrokken militair geneeskundige dienst – passende andere werkzaamheden en/of diensten worden opgedragen.

2. Indien en voor zover een militair krachtens het vorige lid van de dienst is vrijgesteld van zijn normaliter te verrichten werkzaamheden en/of diensten en hem geen passende andere werkzaamheden en/of diensten zijn opgedragen, wordt hij voor de toepassing van dit hoofdstuk geacht wegens ziekte verhinderd te zijn tot dienstverrichting.

Artikel 99

Kennisgeving geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Van het voornemen tot het instellen van een geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek als bedoeld in de artikelen 95, tweede lid, 96 en 97, wordt de militair door zijn commandant, onder vermelding van de redenen en van de desbetreffende bepaling van dit besluit, schriftelijk in kennis gesteld.

Artikel 100

Verplichting tot medewerking aan een onderzoek

De militair in werkelijke dienst is verplicht medewerking te verlenen aan de onderzoeken, bedoeld in de artikelen 91, tweede lid, 92, 95, 96 en 97.

Artikel 101

Uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De uitslag van een onderzoek als bedoeld in de artikelen 91, tweede lid, 92, 95, 96 en 97, wordt zo spoedig mogelijk schriftelijk aan de militair medegedeeld.

Artikel 102

Hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

1. De militair die zich niet kan verenigen met de in het vorige artikel bedoelde uitslag, kan, indien het een onderzoek als bedoeld in artikel 91, tweede lid, of 92, betreft, binnen drie maal vierentwintig uur en, zo het een onderzoek als bedoeld in de artikelen 95, 96 en 97 betreft, binnen dertig dagen nadat de uitslag te zijner kennis is gebracht, schriftelijk onder opgave van de redenen daartegen bezwaar maken bij een door Onze Minister aan te wijzen functionaris. Het indienen van dit bezwaarschrift heeft geen schorsende werking.

2. Behalve indien de in het vorige lid bedoelde functionaris, na overleg met de betrokken militair geneeskundige dienst, het bezwaar van de militair reeds aanstonds voldoende gegrond acht, wordt zo spoedig mogelijk, doch uiterlijk binnen dertig dagen na ontvangst van het bezwaarschrift, een hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek ingesteld.

3. Het hernieuwd onderzoek geschiedt door een (of meer) daartoe door de inspecteur van de betrokken militair geneeskundige dienst aangewezen deskundige(n) die niet aan het voorafgaande onderzoek heeft (hebben) deelgenomen. De uitslag van het hernieuwd onderzoek wordt de militair zo spoedig mogelijk schriftelijk ter kennis gebracht.

4. Indien de termijn, bedoeld in het eerste lid, eindigt op een zaterdag, een zondag of een algemeen erkende feestdag, wordt die termijn verlengd tot en met de eerstvolgende werkdag.

Artikel 103

Geneeskundig onderzoek in verband met vermoedelijke blijvende ongeschiktheid

1. De militair in werkelijke dienst, van wie op goede gronden wordt verondersteld dat hij blijvend ongeschikt is voor het vervullen van de dienst, kan, in opdracht van Onze Minister, worden onderworpen aan een geneeskundig onderzoek naar de regelen, gesteld in het Besluit procedure militair geneeskundig onderzoek.

2. In het geval, bedoeld in het vorige lid, zijn de artikelen 99 en 100 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 104

Tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden

1. De militair in werkelijke dienst die ten behoeve van zijn gezinsleden een vrijwillige verzekering als bedoeld in artikel 27 van de Ziekenfondswet (Stb. 1964, 392) heeft gesloten, heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een uitkering die ten hoogste gelijk is aan de betaalde premie.

2. Indien een vrijwillige verzekering als bedoeld in het vorige lid niet is gesloten of daaraan op grond van wachttijd nog geen aanspraken kunnen worden ontleend, heeft de in dat lid bedoelde militair, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een tegemoetkoming in de door hem ten behoeve van zijn gezinsleden noodzakelijk gemaakte kosten voor geneeskundige verstrekkingen als omschreven in artikel 90, vierde lid onder a, b en d.

3. Een militair wiens gezinsleden in verband met zijn plaatsing buiten Nederland verblijven, heeft, indien als gevolg van dat verblijf buiten Nederland een verzekering als bedoeld in het eerste lid is beëindigd of niet kon worden gesloten, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een uitkering wegens een verzekering die is gesloten ter aanvulling van de in het vorige lid bedoelde tegemoetkoming. Deze uitkering is ten hoogste gelijk aan de betaalde premie.

4. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan een tegemoetkoming als bedoeld in het tweede lid ten aanzien van een gezinslid dat buiten Nederland verblijft, geheel of gedeeltelijk worden vervangen door geneeskundige verstrekkingen van rijkswege.

5. Aanspraken als bedoeld in de vorige leden bestaan niet:

- a. voor de tot het reserve-personeel behorende militair die in werkelijke dienst is geroepen voor een periode van minder dan 85 dagen;
- b. voor de militair die langer dan dertig dagen ongeoorloofd afwezig is;
- c. ten behoeve van een gezinslid voor wie uit anderen hoofde dan op grond van dit artikel aanspraken bestaan op verstrekkingen ter voorziening in hun geneeskundige verzorging of op restitutie van kosten ter zake van zodanige verstrekkingen, dan wel zodanige aanspraken geldend hadden kunnen worden gemaakt, zulks indien en voor zover deze aanspraken overeenkomen met dan wel uitgaan boven die, welke in dit artikel zijn geregeld.

6. Aanspraken als bedoeld in het tweede, derde en vierde lid bestaan bovendien niet:

- a. ten behoeve van een gezinslid dat geneeskundige verstrekkingen behoeft uit oorzaak van handelen of nalaten dat naar het oordeel van Onze Minister is te wijten aan eigen opzet of grove schuld;
- b. ten behoeve van een gezinslid dat buiten Nederland verblijft, indien dat gezinslid daar verblijf houdt zonder goedkeuring van Onze Minister;
- c. ten behoeve van een gezinslid dat met goedkeuring van Onze Minister buiten Nederland verblijft, indien Onze Minister heeft vastgesteld dat die goedkeuring ten onrechte is verleend omdat de militair vóór het verlenen daarvan opzettelijk omstandigheden met betrekking tot de gezondheidstoestand van dat gezinslid heeft verzwegen, welke de goedkeuring zouden hebben belet.

7. Bij overlijden of vermissing van een militair die aanspraak had op een voorziening als bedoeld in de vorige leden, kunnen zijn gezinsleden gedurende drie maanden na de dag van het overlijden of de vermissing gezamenlijk aanspraak maken op die voorziening.

Indien de gezinsleden na het verstrijken van die termijn nog geen recht ter zake kunnen ontlenen aan een inmiddels door of ten behoeve van hen gesloten vrijwillige verzekering als bedoeld in artikel 27 van de Ziekenfondswet, kan Onze Minister deze termijn verlengen tot ten hoogste zes maanden.

8. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin krachtens dit artikel geen aanspraken bestaan, maar waarin de toekenning van een tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verstrekkingen als in dit artikel bedoeld door hem redelijk wordt geacht, een zodanige tegemoetkoming verlenen.

9. Onze Minister bepaalt wie voor de toepassing van de vorige leden als gezinsleden worden aangemerkt.

Artikel 105

Tegemoetkoming in kosten verband houdende met ziekte van de militair en van zijn gezinsleden

1. In bijzondere gevallen kan aan de militair een tegemoetkoming worden toegekend in noodzakelijk gemaakte kosten, verband houdende met ziekte, welke de militair tijdens zijn verblijf in werkelijke dienst voor zichzelf en voor zijn medebelanghebbenden heeft gemaakt, indien hierin niet ingevolge een andere regeling kan worden voorzien en deze kosten redelijkerwijs niet te zijnen laste kunnen blijven.

2. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 106

Gelijkstelling met verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte

1. Met verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte wordt voor de toepassing van dit hoofdstuk gelijkgesteld verhindering in verband met zwangerschap en bevalling alsmede verhindering wegens gebreken.

2. De verhindering in verband met zwangerschap wordt in ieder geval geacht te bestaan gedurende zes weken voorafgaand aan het tijdstip waarop blijkens een verklaring van een arts of een verloskundige de bevalling valt te verwachten.

3. De verhindering in verband met bevalling wordt in ieder geval geacht te bestaan gedurende zes weken na de dag van de bevalling.

HOOFDSTUK 10. ANDERE VOORZIENINGEN VAN MATERIËLE AARD

Artikel 107

Voorschot

Hij, die ingevolge de bepalingen van dit besluit aanspraak kan doen gelden op een vergoeding van of tegemoetkoming in kosten, dan wel op een uitkering, kan in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door deze te stellen regelen in aanmerking komen voor een geldelijk voorschot op die vergoeding, tegemoetkoming of uitkering.

Artikel 108

Huisvesting van rijkswege

1. Aan de militair kan gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, van rijkswege huisvesting worden verleend.

2. De huisvesting van rijkswege wordt zoveel mogelijk verleend bij de eenheid of het onderdeel waarbij de militair is tewerkgesteld.

3. Onze Minister kan omstandigheden aangeven waarin de militair verplicht is gebruik te maken van de gelegenheid tot nachtverblijf die hem van rijkswege is geboden.

Artikel 109

Voeding van rijkswege

1. Aan de militair kan gedurende zijn verblijf in werkelijke dienst, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, van rijkswege voeding worden verstrekt.

2. Onze Minister kan bepalen, dat de verstrekking van huisvesting van rijkswege geschiedt in combinatie met de verstrekking van voeding van rijkswege.

Artikel 110

Vergoeding ter zake van huisvestings- en/of voedingskosten

De militair die buiten zijn woonplaats is tewerkgesteld en uitsluitend om redenen van dienst gewoonlijk niet dagelijks heen en weer kan reizen tussen die woonplaats en de plaats waar hij in de regel zijn dienst verricht, kan, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, een vergoeding worden toegekend ter zake van de kosten wegens het zelf voorzien in huisvesting en/of voeding.

Artikel 111

Vervoer voor rekening van het rijk en tegemoetkoming in reis- en verblijfskosten

1. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan in door hem aan te wijzen gevallen, waarin het Verplaatsingskostenbesluit 1962 (Stb. 150) of het Reisbesluit militairen 1978 (Stb. 284) niet voorziet, aan de militair in werkelijke dienst vervoer voor rekening van het rijk dan wel een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten worden verleend.

2. Vervoer voor rekening van het rijk dan wel een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten kan door Onze Minister in naar zijn oordeel daarvoor in aanmerking komende gevallen ook worden verleend aan de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die voor rekening van het rijk worden verpleegd in een zieken- of verplegingsinrichting.

3. De niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die:

a. in door Onze Minister aan te wijzen gevallen moeten reizen teneinde te voldoen aan een oproep van het bevoegde gezag;

b. moeten reizen ter verwezenlijking van een hun krachtens artikel 90, zesde lid, verleende aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, hebben, naar regelen door Onze Minister te stellen, aanspraak op vervoer voor rekening van het rijk dan wel op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten, alsmede op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte verblijfskosten, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

4. De niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die krachtens artikel 90, zevende of achtste lid, aanspraak hebben op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, hebben, naar regelen door Onze Minister te stellen, indien zij ter verwezenlijking van die aanspraak moeten reizen, aanspraak op vervoer voor rekening van het rijk dan wel op een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

5. Onze Minister kan de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die krachtens artikel 90, negende lid, in aanmerking worden gebracht voor geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, indien zij ter zake moeten reizen, in naar zijn oordeel daarvoor in aanmerking komende gevallen tevens in aanmerking brengen voor vervoer voor rekening van het rijk dan wel voor een tegemoetkoming in de noodzakelijk gemaakte reiskosten.

6. Indien een militair of een gewezen militair als bedoeld in het derde of vierde lid, naar het oordeel van de functionaris bij wie hij zich moet vervoegen niet alleen kan reizen, zijn die leden van overeenkomstige toepassing op degene die hem begeleidt.

Artikel 112

Uitkering ter zake van inkomstenderving van niet in werkelijke dienst verblijvende militairen en gewezen militairen

1. De niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die inkomsten derven wegens het voldoen aan een oproep van het bevoegde gezag, hebben in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door hem te stellen regelen aanspraak op een uitkering ter zake van de gederfde inkomsten over de tijd die zij voor het voldoen aan die oproep noodzakelijk hebben verlet, voor zover zij hierop niet uit anderen hoofde recht kunnen doen gelden.

2. Het bedrag van de uitkering, bedoeld in het vorige lid, is gelijk aan dat van de gederfde netto-inkomsten, maar belooft per dag ten hoogste het bedrag, genoemd in artikel 9, eerste lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering (Stb. 1966, 64), eventueel gewijzigd krachtens artikel 9a van die wet.

3. Op de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die krachtens artikel 90, zesde lid, aanspraak hebben op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk, zijn, indien zij inkomsten derven wegens het verwezenlijken van die aanspraak, de vorige leden van overeenkomstige toepassing, met dien verstande dat Onze Minister in het voordeel van de belanghebbende kan afwijken van het maximum, bedoeld in het vorige lid.

4. Indien een militair of een gewezen militair als bedoeld in de vorige leden naar het oordeel van de functionaris, bij wie hij zich moet vervoegen, niet alleen kan reizen, zijn die leden van overeenkomstige toepassing op degene die hem begeleidt.

Artikel 113

Tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten van naaste betrekkingen ingeval van ziekte of overlijden van de militair

1. In geval van verpleging in een zieken- of verplegingsinrichting van een militair in werkelijke dienst kan aan diens naaste betrekkingen een tegemoetkoming worden verleend in de kosten van vervoer en van verblijf ter zake van reizen die zij tot het bezoeken van de militair hebben gemaakt.

2. In geval van overlijden van een militair in werkelijke dienst kan aan diens naaste betrekkingen een tegemoetkoming als bedoeld in het vorige lid worden verleend ter zake van reizen die zij tot het bezoeken van het stoffelijk overschot hebben gemaakt.

3. Een tegemoetkoming als bedoeld in de vorige leden kan in de aldaar bedoelde gevallen eveneens worden verleend aan de naaste betrekkingen van de niet in werkelijke dienst verblijvende militair of van de gewezen militair die voor rekening van het rijk wordt of – ten tijde van zijn overlijden – werd verpleegd in een zieken- of verplegingsinrichting.

4. Indien de betrekkingen van de militair of de gewezen militair, bedoeld in de vorige leden, naar het oordeel van Onze Minister of daartoe door hem aangewezen functionarissen niet alleen kunnen reizen, zijn de vorige leden van overeenkomstige toepassing op degene die hen begeleidt.

5. De tegemoetkoming, bedoeld in de vorige leden, wordt verleend naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

Artikel 114

Voortijdige terugkeer of overkomst in verband met omstandigheden in het gezin

Aan de militair die om redenen van dienst verblijft buiten het land, waar zijn gezin woonachtig is, kan, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, worden toegestaan voor rekening van het rijk voortijdig naar dat land terug te keren of over te komen, indien naar het oordeel van Onze Minister omstandigheden in het gezin die terugkeer of die overkomst noodzakelijk maken.

Artikel 115

Tegemoetkoming in studie- en opleidingskosten

1. Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, kan aan een militair in werkelijke dienst die in zijn vrije tijd voor eigen rekening een studie of opleiding volgt of een studie of opleiding heeft voltooid, een tegemoetkoming in de gemaakte kosten worden toegekend, indien het behalen door die militair van het getuigschrift, waarmee de studie of de opleiding wordt afgesloten, naar het oordeel van Onze Minister in het belang van de dienst is.

2. Een tegemoetkoming in de gemaakte kosten kan eveneens worden toegekend aan de militair die voorafgaande aan zijn aanstelling een studie of opleiding heeft voltooid, indien het behalen van het getuigschrift waarmee de studie of de opleiding is afgesloten naar het oordeel van Onze Minister in het belang van de dienst is.

Artikel 116

Vergoeding ter zake van verlies of beschadiging van persoonlijke eigendommen

1. De militair wiens persoonlijke eigendommen door omstandigheden, verband houdende met de uitoefening van de dienst, geheel of gedeeltelijk verloren zijn gegaan of zijn beschadigd, kan deswege, in door Onze Minister aan te wijzen gevallen en naar door hem te stellen regelen, aanspraak maken op een schadevergoeding, voor zover daarop niet uit anderen hoofde aanspraak bestaat. Het vorenstaande geldt eveneens ten aanzien van goederen die door derden aan de zorgen van de militair zijn toevertrouwd.

2. Bij het bepalen van het bedrag van de vergoeding wordt rekening gehouden met de mate waarin het verlies of de beschadiging mede aan de militair zelf is te wijten, en met andere door Onze Minister aan te wijzen factoren die van invloed kunnen zijn op het bedrag van de vergoeding.

Artikel 117

Verstrekking in natura en tegemoetkoming in kosten van kleding en andere goederen

1. De militair heeft met betrekking tot de uniformkleding en andere goederen, behorende tot zijn persoonlijke standaarduitrusting, aanspraak hetzij op een verstrekking van rijkswege en voor rekening van het rijk in natura, hetzij op een tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing.

2. Met betrekking tot de uniformkleding en andere goederen, bedoeld in het vorige lid, die de militair in eigendom moet hebben, kan hem een tegemoetkoming worden verleend in de kosten van onderhoud en vernieuwing en in de kosten van voorgeschreven veranderingen van die kleding en goederen.

3. Aan de militair kan in door Onze Minister aan te wijzen gevallen een tegemoetkoming in de kosten van aanschaffing of van onderhoud en vernieuwing worden verleend ter zake van uniformkleding en andere goederen die niet tot zijn persoonlijke standaarduitrusting behoren, maar die hij niettemin in eigendom moet hebben, alsmede ter zake van burgerkleding van hemzelf en – in geval van uitzending van de militair met zijn gezin naar door Onze Minister aan te wijzen gebieden – van kleding van leden van zijn gezin.

4. De verstrekking in natura en die van de tegemoetkomingen, bedoeld in de vorige leden, geschieden naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

Artikel 118

Vergoeding en tegemoetkoming in de kosten van het doen overbrengen bij overlijden buiten Nederland

1. Indien een militair die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft aldaar overlijdt, hebben zijn naaste betrekkingen aanspraak op een vergoeding van de voor het doen overbrengen van het stoffelijk overschot naar een plaats in Nederland noodzakelijk gemaakte en te hunnen laste gekomen kosten.

2. In door Onze Minister aan te wijzen gevallen kan aan de militair die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, indien een mede aldaar verblijvend lid van zijn gezin overlijdt, een tegemoetkoming worden verleend in de voor het doen overbrengen naar een plaats in Nederland noodzakelijk gemaakte en te zijnen laste gekomen kosten.

3. De vergoeding, bedoeld in het eerste lid, en de tegemoetkoming, bedoeld in het tweede lid, wordt verleend naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen.

4. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen, waarin dit artikel niet voorziet, maar waarin de toekenning van een vergoeding of een tegemoetkoming als hiervoren bedoeld door hem redelijk wordt geacht, een zodanige vergoeding of tegemoetkoming verlenen.

5. Voor zover Onze Minister niet anders bepaalt, zijn de vorige leden niet van toepassing ten aanzien van degenen die zijn overleden terwijl het Koninkrijk zich in feitelijke oorlogsomstandigheden bevond, of die zijn overleden in de tijd waarin zij waren ingedeeld bij een eenheid of onderdeel van de krijgsmacht, waaraan de bekendmaking, bedoeld in artikel 71 van het Wetboek van Militair Strafrecht, is gedaan.

Artikel 119

Bemiddeling bij procedure en vergoeding van proceskosten bij vermissing

1. Naar regelen door Onze Minister te stellen, kunnen de naaste betrekkingen van een militair die vermist is geraakt bij de uitoefening van de dienst dan wel ten gevolge van bijzondere omstandigheden die zich bij de uitoefening van de dienst hebben voorgedaan, in aanmerking komen voor bemiddeling van Onze Minister bij het voeren van de procedure tot het verkrijgen van een verklaring, dat rechtsvermoeden van overlijden van de vermiste militair bestaat.

2. De naaste betrekkingen van een militair als bedoeld in het vorige lid hebben, indien de procedure, bedoeld in dat lid, niet kosteloos kan worden gevoerd, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een vergoeding van de kosten die ter zake voor hun rekening zijn gekomen.

3. Onze Minister kan, indien een gezinslid van een militair vermist is geraakt ten gevolge van omstandigheden die naar zijn oordeel verband houden met de dienst van de militair, ten aanzien van die militair overeenkomstige voorzieningen treffen.

Artikel 120

Doorbetaling van bezoldiging bij arbeidsongeschiktheid na ontslag

1. Voor de toepassing van dit artikel wordt verstaan onder:

a. *gewezen militair*: de militair die is ontslagen uit de dienst bij het beroepspersoneel;

b. *laatstelijk genoten bezoldiging*: de som van de geldelijke inkomsten per maand, welke in aanmerking worden genomen bij de vaststelling van de pensioengrondslag van de militair, in voorkomend geval vermeerderd met het bedrag per maand waarmee de vakantieuitkering wordt verhoogd voor kinderen waarvoor aanspraak bestaat op kinderbijslag, een en ander naar de toestand op de dag voorafgaande aan het ontslag.

2. De gewezen militair die wegens ziekte of een gebrek, ontstaan voor het tijdstip van ingang van zijn ontslag, nadien nog ongeschikt is voor het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, gedurende die ongeschiktheid aanspraak op de laatstelijk genoten bezoldiging. Het in de vorige volzin bepaalde geldt slechts indien en voor zover de termijn van achttien respectievelijk twaalf kalendermaanden, bedoeld in artikel 36a, eerste lid, van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 (K.B. van 24 november 1947, nr. 45), dan wel in artikel 19, eerste lid, van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, nog niet is verstreken.

3. De gewezen militair die binnen een maand na het tijdstip van ingang van zijn ontslag wegens ziekte of een gebrek ongeschikt wordt voor het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, heeft, mits hij gedurende twee maanden onmiddellijk aan evenbedoeld tijdstip voorafgaande in werkelijke dienst is geweest, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, gedurende die ongeschiktheid, doch uiterlijk tot een jaar na de aanvang daarvan, aanspraak op de laatstelijk genoten bezoldiging.

4. Indien de gewezen militair binnen een tijdvak van dertig kalenderdagen, nadat de volgens het tweede en derde lid geregelde doorbetaling van zijn laatstelijk genoten bezoldiging in verband met zijn herstel is gestaakt, wederom wegens ziekte of een gebrek ongeschikt wordt voor het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, wordt de nieuw opgetreden ongeschiktheid als een voortzetting van de vorige ongeschiktheid beschouwd en wordt de doorbetaling van de laatstelijk genoten bezoldiging hervat. Voor het bepalen van het tijdstip, waarop de in het tweede en derde lid bedoelde termijnen zijn verstreken, worden perioden van in die leden bedoelde ongeschiktheid welke elkaar met een onderbreking van minder dan dertig kalenderdagen zijn opgevolgd, samengeteld.

5. Het tweede, derde en vierde lid zijn eveneens van toepassing op de gewezen vrouwelijke militair wier bevalling waarschijnlijk is dan wel plaatsvindt binnen vier maanden na het tijdstip van ingang van het ontslag, met dien verstande dat:

a. de ongeschiktheid in ieder geval wordt geacht te bestaan gedurende zes weken voorafgaande aan het tijdstip waarop, blijkens een verklaring van een arts of van een verloskundige, de bevalling valt te verwachten, tot het tijdstip, gelegen ten minste zes weken na de dag van de bevalling;

b. indien de ongeschiktheid na laatstbedoeld tijdstip voortduurt, de termijn van een jaar aanvangt op de dag na die van de bevalling.

6. De voorgaande leden vinden geen toepassing op de gewezen militair die op het tijdstip van ingang van zijn ontslag ongeschikt is dan wel binnen een maand daarna ongeschikt wordt, en op de gewezen vrouwelijke militair wier ongeschiktheid na het tijdstip, bedoeld in het vorige lid onder b, voortduurt, vanaf de dag met ingang waarvan zij na evenbedoelde tijdstippen in verband met de aanvaarding van een volledige betrekking aanspraak kunnen maken op loon of bezoldiging, dan wel op een uitkering krachtens de Ziektewet (Stb. 1967, 473).

7. De aanspraak op de laatstelijk genoten bezoldiging bestaat niet indien de betrokkene:

a. de ziekte of het gebrek heeft voorgewend, althans zodanig overdreven voorgesteld, dat ongeschiktheid tot het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, niet kan worden aangenomen; of

b. de ongeschiktheid tot het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, opzettelijk heeft veroorzaakt, tenzij hem daarvan op grond van zijn psychische toestand geen verwijt kan worden gemaakt.

8. De uitbetaling van de laatstelijk genoten bezoldiging wordt gestaakt, indien en voor zolang de betrokkene de door Onze Minister krachtens het tweede of derde lid vastgestelde voorschriften niet nakomt.

9. Het bedrag van de laatstelijk genoten bezoldiging, bedoeld in dit artikel, wordt in voorkomende gevallen gewijzigd overeenkomstig een algemene herziening die voor de betrokkene zou hebben gegolden ware hij niet ontslagen, en verminderd met de periodieke inkomsten waarop hij uit hoofde van het laatstelijk door hem beklede ambt na het ontslag aanspraak kan maken, en met inkomsten die hij inmiddels mocht zijn gaan genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf.

Artikel 121

Arbeidsongeschiktheidsuitkering na ontslag

1. De gewezen militair, bedoeld in het tweede, derde en vijfde lid van het vorige artikel, die na afloop van het in die leden genoemde tijdvak arbeidsongeschikt is in de zin van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering (Stb. 1977, 492), heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, gedurende die ongeschiktheid, doch uiterlijk tot de eerste dag van de maand waarin de leeftijd van 65 jaar wordt bereikt, aanspraak op een uitkering overeenkomstig de bepalingen van die wet.

2. In afwijking van het vorige lid heeft geen aanspraak op de in dat lid bedoelde uitkering de gewezen militair die na het ontslag:

a. recht heeft op een direct ingaand pensioen krachtens de Algemene militaire pensioenwet of een vroegere militaire pensioenwet;

b. in verband met het aanvaarden van een volledige betrekking aanspraak kan maken op loon of bezoldiging dan wel op een arbeidsongeschiktheidsuitkering krachtens de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

3. De uitkering overeenkomstig de bepalingen van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering wordt in voorkomende gevallen verminderd met de periodieke inkomsten waarop de betrokkene uit hoofde van het laatstelijk door hem beklede ambt na het ontslag aanspraak kan maken, en met inkomsten die hij inmiddels mocht zijn gaan genieten uit of in verband met arbeid of bedrijf.

Artikel 122

Voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid en andere voorzieningen

1. Onze Minister kan een militair in werkelijke dienst, alsmede een gewezen militair die krachtens de Algemene militaire pensioenwet aanspraak

of uitzicht heeft op een pensioen ter zake van arbeidsongeschiktheid, met overeenkomstige toepassing van de bepalingen, gegeven in dan wel krachtens de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1980, 28), in aanmerking brengen voor:

- a. voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid;
- b. genees- en heilkundige voorzieningen;
- c. voorzieningen tot verbetering van de levensomstandigheden;
- d. een uitkering ter zake van kosten of inkomstenderving, veroorzaakt door het treffen van de vorenbedoelde voorzieningen of door de voorbereiding tot het treffen van zodanige voorzieningen.

2. Onverminderd het vorige lid kan Onze Minister ten behoeve van een militair en een gewezen militair die lijden aan een ziekte of een gebrek verband houdende met de uitoefening van de dienst, andere voorzieningen treffen ter zake van lasten die uit die ziekte of dat gebrek voortvloeien.

Artikel 123

Uitkering bij verlengd verblijf in werkelijke dienst om medische redenen

1. De militair die verplicht tot het reserve-personeel behoort en die in aansluiting op zijn verplicht verblijf in werkelijke dienst, om de reden, omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet, in werkelijke dienst wordt gehouden, heeft, naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, zolang zijn verblijf in werkelijke dienst deswege wordt verlengd, aanspraak op een uitkering.

2. De uitkering bedraagt per maand tachtig procent van het loon dat de belanghebbende, ware hij arbeidsgeschikt, gemiddeld per maand in dienstbetrekking zou kunnen verdienen indien hij werkzaam zou zijn in het beroep dat hij gewoonlijk uitoefende voordat hij in dienst trad, of – indien zodanig loon niet kan worden vastgesteld – van het loon dat de belanghebbende gemiddeld per maand in dienstbetrekking zou kunnen verdienen met arbeid die voor zijn krachten en bekwaamheid is berekend.

3. Van het loon, bedoeld in het vorige lid, wordt voor de vaststelling van de uitkering niet meer in aanmerking genomen dan het bedrag, genoemd in artikel 9, eerste lid, van de Coördinatiewet Sociale Verzekering, eventueel gewijzigd krachtens artikel 9a van die wet, vermenigvuldigd met 260 en gedeeld door 12.

4. Op de uitkering worden in mindering gebracht de inkomsten en de geldswaarde van andere baten, aan te wijzen door Onze Minister – zowel wat de inkomsten als de andere baten en de geldswaarde daarvan betreft –, die de militair als zodanig heeft genoten, alsmede de kostwinnersvergoeding, een en ander over de tijd gedurende welke hij de uitkering geniet.

5. De vorige leden zijn van overeenkomstige toepassing op de militair die in aanmerking komt voor klein verlof in afwachting van groot verlof, indien en zolang hem dat klein verlof niet wordt verleend om de reden, omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet.

Artikel 124

Bijzondere uitkering ter zake van derving van inkomsten uit arbeid

1. De militair, bedoeld in artikel 123, alsmede de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair, die verplicht tot het reserve-personeel behoort onderscheidenlijk laatstelijk heeft behoord, hebben, indien zij ten gevolge van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, tijdelijk niet in staat zijn:

- a. de inkomsten te verwerven die zij uit hoofde van hun beroep of bedrijf gemiddeld verdienen of zouden kunnen verdienen, dan wel

b. de inkomsten te verwerven die zij – zo de inkomsten, bedoeld onder a, niet kunnen worden vastgesteld – zouden kunnen verdienen met arbeid die voor hun krachten en bekwaamheid is berekend

naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen, aanspraak op een uitkering zolang zij in vorenbedoelde omstandigheden verkeren, maar ten hoogste gedurende twee jaren. Deze aanspraak bestaat niet indien ter zake uit anderen hoofde aanspraak bestaat op inkomsten, waarvan het totale bedrag gelijk is aan of hoger is dan dat van de inkomsten, bedoeld onder a of b.

2. Het bedrag van de uitkering is gelijk aan het verschil tussen de inkomsten, bedoeld in het vorige lid onder a of b, en de inkomsten waarop de belanghebbende uit anderen hoofde aanspraak heeft of aanspraak had kunnen maken gedurende de tijd waarin hij verkeert in de omstandigheid, bedoeld in dat lid. De uitkering wordt uitbetaald in maandelijkse termijnen.

3. Voor de toepassing van de vorige leden worden als inkomsten waarop de belanghebbende uit anderen hoofde aanspraak kan maken, aangemerkt:

- a. uitkeringen op grond van artikel 123;
- b. inkomsten uit of in verband met arbeid of bedrijf;
- c. uitkeringen krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (Stb. 1972, 313) of krachtens enige sociale verzekeringswet;
- d. uitkeringen wegens een particuliere verzekering ter zake van de geldelijke gevolgen van arbeidsongeschiktheid;
- e. inkomsten op grond van een militaire pensioenwet met uitzondering van een bedrag, gelijk aan dat van het invaliditeitspensioen ingevolge artikel E 4 van de Algemene militaire pensioenwet, alsmede van de bijzondere invaliditeitsverhoging ingevolge de artikelen E 8 en E 9 van die pensioenwet of ingevolge een daarmede overeenkomende bepaling in de vroegere militaire pensioenwetten, die in die wet zijn genoemd.

4. Onze Minister kan in naar zijn oordeel bijzondere gevallen:

- a. de termijn van twee jaren, genoemd in het eerste lid, verlengen;
- b. op de uitkering een suppletie verlenen.

Artikel 125

Uitkering bij overlijden

1. Na het overlijden van de militair of de gewezen militair die op de dag van het overlijden in het genot was van een der uitkeringen als bedoeld in de artikelen 120, 121, 123 of 124, wordt een bedrag uitgekeerd gelijk aan de uitkering welke belanghebbende op de dag van zijn overlijden genoot, met inachtneming van het derde en vierde lid berekend over een tijdvak van drie maanden:

- a. aan de langstlevende der echtgenoten, tenzij zij duurzaam gescheiden leefden;
- b. bij ontstentenis van de onder a bedoelde echtgenoot, ten behoeve van het kind of de kinderen waarvoor de overledene aanspraak op kinderbijslag had;
- c. bij ontstentenis van de onder a en b bedoelde betrekkingen, aan of ten behoeve van de ouders, broers, zusters of kinderen van de overledene, voor wie hij naar het oordeel van Onze Minister grotendeels in de noodzakelijke kosten van levensonderhoud bijdroeg.

2. Indien de overledene geen betrekkingen als bedoeld in het vorige lid nalaat, kan Onze Minister het in dat lid bedoelde bedrag geheel of gedeeltelijk doen aanwenden ter bestrijding van de kosten van de laatste ziekte en de begrafenis of crematie.

3. Indien de overledene in het genot was van een uitkering als bedoeld in artikel 121 en deze uitkering overeenkomstig de bepalingen van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering was berekend naar een arbeidsongeschiktheid van tachtig procent of meer, wordt die uitkering verhoogd met twintig procent van de grondslag, waarnaar deze is berekend.

4. Indien de overledene in het genot was van een uitkering als bedoeld in artikel 123, tweede lid, wordt die uitkering verhoogd met twintig procent van de grondslag, waarnaar deze is berekend, tenzij voor de militair op de dag van zijn overlijden tevens aanspraak bestond op de uitkering, bedoeld in artikel 124.

5. Indien de overledene in het genot was van een uitkering als bedoeld in artikel 123, tweede lid, wordt op het bedrag, bedoeld in het eerste lid, in mindering gebracht elk ander soortgelijk bedrag dat uit hoofde van het verblijf in werkelijke dienst van de overledene in verband met dat overlijden door de in het eerste lid genoemde betrekkingen wordt verkregen.

HOOFDSTUK 11. ANDERE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

Artikel 126

Algemeen

1. Aan de militair worden geen voordelen onthouden of nadelen toegebracht ter zake van het niet naleven van bepalingen, indien redelijkerwijs moet worden aangenomen dat zij hem niet bekend kunnen zijn.

2. Voorts worden aan de militair geen voordelen onthouden of nadelen toegebracht in strijd met een regeling die het bevoegd gezag heeft getroffen.

3. Het bevoegd gezag dat een algemene regeling heeft vastgesteld, is niet gerechtigd daarvan voor een bepaald geval ten nadele van een militair af te wijken, tenzij de regeling in de mogelijkheid tot afwijking voorziet.

Artikel 127

Overlegorganen op onderdeelniveau

Naar regelen en onder voorwaarden door Onze Minister te stellen kan bij door Onze Minister aan te wijzen onderdelen van de krijgsmacht in daartoe ingestelde organen overleg worden gevoerd tussen de leiding en het personeel van dat onderdeel, over aangelegenheden dat onderdeel betreffende.

Artikel 128

Gelegenheid tot zogen

Aan de vrouwelijke militair die een borstkind heeft en hiervan aan de commandant kennis heeft gegeven, behoort gelegenheid te worden gegeven haar kind te zogen.

Artikel 129

Beloningen

1. Een militair die zich tijdens het verblijf in werkelijke dienst bijzonder heeft onderscheiden door optreden of gedragingen dan wel door buitengewone toewijding of bijzonder loffelijke verrichtingen, kan worden beloond.

2. De beloning bestaat uit een of meer van de hieronder bedoelde vormen:

- a. een schriftelijke tevredenheidsbetuiging;
- b. een ander schriftelijk blijk van waardering;
- c. extra verlof;
- d. een gratificatie of een geschenk.

3. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van de vorige leden.

4. Naar regelen door Onze Minister te stellen kan ook een groep van militairen worden beloond in de gevallen als bedoeld in het eerste lid.

Artikel 130

Onderscheidingen voor bijzondere dienstverrichtingen en langdurige dienst

Aan een militair kunnen, naar regelen door Ons te stellen, onderscheidingen worden toegekend ter zake van:

- a. bijzondere dienstverrichtingen;
- b. langdurige en eervolle dienst.

Artikel 131

Beoordelingen

1. De militair in werkelijke dienst wordt, in beginsel periodiek, beoordeeld omtrent de wijze waarop hij zijn functie heeft vervuld en omtrent zijn gedrag in relatie tot die functie. Indien een militair naast de uit zijn functie voortvloeiende werkzaamheden andere opgedragen werkzaamheden en/of diensten heeft verricht, wordt hij tevens beoordeeld omtrent de wijze waarop hij die werkzaamheden en/of diensten heeft verricht en omtrent zijn gedrag in relatie tot die werkzaamheden en/of diensten.

2. Ten aanzien van een militair in werkelijke dienst, behorend tot een door of namens Onze Minister aan te wijzen groep van militairen, wordt tevens een verwachting opgesteld inzake zijn toekomstmogelijkheden.

3. Door of namens Onze Minister worden regelen vastgesteld ter uitvoering van het eerste lid. Deze regelen zullen in ieder geval inhouden dat:

- a. met de beoordeelde militair zijn beoordeling wordt besproken;
- b. de beoordeelde militair zijn beoordeling ter inzage krijgt;
- c. de beoordeelde militair zijn bezwaren tegen een of meer waarderingen en/of omschrijvingen uit de omtrent hem opgemaakte beoordeling kan inbrengen, volgens door of namens Onze Minister te stellen regelen teneinde een goede procesgang te waarborgen.

4. Bij het stellen van regelen als bedoeld in het vorige lid, kan door of namens Onze Minister worden bepaald dat:

- a. in door hem aangewezen omstandigheden de beoordelaar bij het uitbrengen van een beoordeling wordt bijgestaan door een personeelsbeoordelingsadviseur;
- b. door hem aan te wijzen groepen van militairen niet worden beoordeeld, indien zulks naar zijn oordeel uit een oogpunt van personeelsbeleid niet doelmatig is;
- c. door hem aan te wijzen groepen van militairen worden beoordeeld volgens bijzondere regelen, die echter niet mogen strijden met het in het vorige lid onder a, b of c bepaalde;
- d. in door hem aangewezen omstandigheden bespreking van de beoordeling als bedoeld in het vorige lid onder a wegens daaraan verbonden zwaarwegende bezwaren achterwege kan blijven.

5. Voorts kan door of namens Onze Minister in naar zijn oordeel bijzondere gevallen ten aanzien van een individuele militair worden bepaald dat het in dan wel krachtens de vorige leden bepaalde geheel of gedeeltelijk buiten toepassing blijft. De militair wordt van zodanige beslissing schriftelijk in kennis gesteld.

6. In de gevallen dat een verwachting als bedoeld in het tweede lid wordt opgesteld, is het derde lid van overeenkomstige toepassing.

Artikel 132

Herhaald veiligheidsonderzoek

Onverminderd het gestelde in artikel 5, tweede lid, wordt ten aanzien van de militair in werkelijke dienst, naar regelen door Onze Minister te stellen, een herhaald veiligheidsonderzoek ingesteld indien dit in verband met de vervulling van de functie die hij bekleedt of waarvoor hij is bestemd noodzakelijk is.

Handhaving dan wel tewerkstelling in die functie vindt niet plaats, indien op grond van de uitslag van dat onderzoek naar het oordeel van Onze Minister daartegen bedenkingen bestaan. In dat geval stelt Onze Minister de militair in kennis van die bedenkingen en geeft hem gelegenheid zijn bezwaren daartegen kenbaar te maken. Alvorens op die bezwaren te beslissen, wint Onze Minister advies in van een daartoe door hem in te stellen commissie.

Artikel 133

Non-aktiviteit

1. Naast het geval, bedoeld in artikel 106, vierde lid van de Grondwet is de in werkelijke dienst verblijvende militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant eveneens van rechtswege op non-aktiviteit gedurende de tijd dat hij het ambt van minister of van staatssecretaris bekleedt.

2. De militair in werkelijke dienst kan door Onze Minister op non-aktiviteit worden gesteld, indien hij met machtiging van Onze Minister het ambt bekleedt van lid van gedeputeerde staten van een provincie, van wethouder van een gemeente of van lid, niet tevens voorzitter, van het dagelijks bestuur van het openbaar lichaam Rijnmond, en de verplichtingen voortvloeiende uit de militaire hoedanigheid naar het oordeel van Onze Minister niet behoorlijk kunnen worden vervuld naast het bekleden van dat ambt.

3. Onze Minister kan andere ambten die met de in het vorige lid genoemde ambten vergelijkbaar zijn, daarmee voor de toepassing van dit artikel gelijk stellen.

4. Aan de militair, bedoeld in het tweede lid, wordt gedurende zijn non-aktiviteit een non-aktiviteitswedde toegekend op de voet van het bepaalde in de artikelen 4, eerste lid onder b, tweede, derde en vierde lid, en 5 van de wet van 17 juli 1923 (Stb. 364).

5. Onder «schadeloosstelling» als bedoeld in artikel 4, eerste lid onder b, van genoemde wet, worden voor de toepassing van het vorige lid verstaan alle inkomsten aan het in het tweede lid bedoelde ambt verbonden.

6. In tijd van oorlog kan Onze Minister de krachtens het tweede lid op non-aktiviteit gestelde militair in werkelijke dienst terugroepen.

Artikel 134

Kleding

1. De militair in werkelijke dienst is verplicht tijdens de voor hem vastgestelde werktijden de voor hem vastgestelde uniform te dragen. De verschillende tenuen waaruit die uniform bestaat, voorzien van de vereiste rang- of klasse-onderscheidingstekens en andere onderscheidingstekens en uitmonsteringen, draagt hij overeenkomstig de voorschriften die daarvoor zijn gegeven.

2. De vaststelling van de uniform, van de tenuen waaruit die uniform bestaat, van de rang- en klasse-onderscheidingstekens en andere onderscheidingstekens en uitmonsteringen, alsmede van de omstandigheden waarin en de gelegenheden waarbij de verschillende tenuen moeten worden gedragen, geschiedt, voor zover Wij Ons dit niet voorbehouden, door Onze Minister.

3. De militair moet in het bezit zijn van de soorten en de hoeveelheden uniformkleding en andere goederen, behorende tot de persoonlijke standaarduitrusting die, naar regelen door Onze Minister te stellen, voor hem geldt. Hij is verplicht die kleding en andere goederen goed te onderhouden.

4. Naar regelen door Onze Minister te stellen:

a. kan het de militair in werkelijke dienst worden toegestaan op de uniform niet tot de persoonlijke standaarduitrusting behorende onderscheidings- of eretekens te dragen, indien deze hem zijn verleend;

- b. kan de militair in werkelijke dienst worden verplicht buiten de voor hem vastgestelde werktijden de uniform te dragen of tijdens de voor hem vastgestelde werktijden in bepaalde omstandigheden burgerkleding te dragen;
- c. kan het de militair in werkelijke dienst worden toegestaan in bepaalde omstandigheden tijdens de voor hem vastgestelde werktijden burgerkleding te dragen;
- d. kan de militair in werkelijke dienst worden verplicht of kan hem worden toegestaan tijdelijk een ander uniform te dragen dan die welke voor hem is vastgesteld;
- e. kan het de militair die niet in werkelijke dienst is, worden toegestaan de uniform te dragen die voor hem zou gelden als hij in werkelijke dienst zou zijn;
- f. kan het de militair in werkelijke dienst die anders dan om redenen van dienst in het buitenland verblijft, worden toegestaan aldaar de uniform en een mogelijk tot zijn uitrusting behorend wapen te dragen.

Artikel 135

Wijziging in standplaats en/of functie

- 1. In het belang van de dienst kan de militair door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen worden ingedeeld in een andere functie en – indien de militair in werkelijke dienst is – worden verplaatst.
- 2. Een indeling in een andere functie en een verplaatsing als bedoeld in het vorige lid kan eveneens plaatsvinden op verzoek van de militair.

Artikel 136

Overbrenging van militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse en van tot de landmacht behorende militairen beneden de rang van tweede-luitenant

- 1. Een militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse kan bij gebleken noodzaak in het belang van de dienst worden overgebracht, bij voorkeur met zijn instemming, van de dienstgroep en subdienstgroep of onderdeel van de dienstgroep waartoe hij behoort, naar een andere dienstgroep, subdienstgroep of onderdeel van een dienstgroep.
- 2. De tot de landmacht behorende militair beneden de rang van tweede-luitenant kan bij gebleken noodzaak in het belang van de dienst worden overgebracht, bij voorkeur met zijn instemming, van het wapen waartoe hij behoort, naar een ander wapen of van de categorie waartoe hij behoort naar een andere categorie.
- 3. Een overbrenging als bedoeld in de vorige leden kan eveneens plaatsvinden op verzoek van de militair.
- 4. De overbrenging, bedoeld in de vorige leden, geschiedt door Onze Minister.

Artikel 137

Wijze van dienstvervulling

De militair in werkelijke dienst is verplicht de hem opgedragen werkzaamheden en/of diensten naar beste vermogen te vervullen, en de uit dien hoofde voor hem geldende voorschriften en orders te kennen.

Artikel 138

Verplichte sportbeoefening

Naar regelen door Onze Minister of daartoe door hem aan te wijzen functionarissen te stellen kan de militair in werkelijke dienst worden verplicht tot sportbeoefening in dienstverband.

Artikel 139

Bereikbaarheidsplicht

De militair in werkelijke dienst kan, naar regelen door Onze Minister te stellen, worden verplicht zodanige maatregelen te treffen, dat hij aan per radio, televisie of op andere wijze gedane oproepingen om zich te melden onverwijld gevolg kan geven.

Artikel 140

Verrichten van andere werkzaamheden

1. De militair in werkelijke dienst kan worden verplicht, wanneer naar het oordeel van Onze Minister het algemeen belang dit vordert, tijdelijk andere werkzaamheden te verrichten dan die welke uit de militaire hoedanigheid voortvloeien.

2. Hij kan echter niet worden verplicht werkzaamheden te verrichten in plaats van stakers of uitgeslotenen, tenzij het werkzaamheden betreft die naar het oordeel van Onze Minister, in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers, geen uitstel gedogen.

3. P.M.

Artikel 141

Tewerkstelling onder een functionaris, die niet behoort tot het militaire personeel van de krijgsmacht

De militair in werkelijke dienst kan voor het verrichten van werkzaamheden en/of diensten worden gesteld onder een functionaris die niet behoort tot het militaire personeel van de krijgsmacht.

Artikel 142

Geheimhoudingsplicht

De militair is verplicht tot geheimhouding van enig gegeven, de dienst betreffende, tegenover een ieder die tot kennisneming daarvan niet bevoegd is, voor zover die verplichting uit de aard der zaak volgt.

Artikel 143

Verplichting tot wonen binnen een bepaalde afstand van de plaats van tewerkstelling

1. De militair die is aangesteld bij het beroepspersoneel, is, indien hij niet van rijkswege is gehuisvest en onverminderd de vrijheid zijn gezin elders verblijf te doen houden, verplicht te wonen op een zodanige afstand van de plaats, waar hij in de regel dienst verricht, dat hij aldaar steeds tijdig aanwezig kan zijn en het zich dagelijks heen en weer begeven naar en van die plaats naar het oordeel van Onze Minister of van een daartoe door hem aan te wijzen functionaris voor de militair geen belemmering vormt voor een goede vervulling van de dienst.

2. In afwijking van het vorige lid kan de militair worden verplicht te wonen op een kortere afstand van de plaats, waar hij in de regel dienst verricht, of in een ambts- of dienstwoning, indien dit naar het oordeel van Onze Minister of van een daartoe door hem aan te wijzen functionaris in het belang van de dienst nodig of gewenst is.

Artikel 144

Ambts- of dienstwoning

1. De militair aan wie een ambts- of dienstwoning is toegewezen, is verplicht zich ter zake van het betrekken, de bewoning en de ontruiming van die woning te gedragen naar de regelen die daarvoor door of namens Onze Minister zijn vastgesteld.

2. De militair die een ambts- of dienstwoning bewoont, draagt de kosten van het onderhoud, dat volgens de wet en het plaatselijk gebruik gewoonlijk voor rekening van de huurder komt, tenzij door Onze Minister afwijkende regelen worden gesteld.

3. Ingeval de militair overlijdt behouden de achtergebleven gezinsleden gedurende de maand van het overlijden en de volgende drie maanden het gebruik van de ambts- of dienstwoning, waarin zij met de militair woonden. Daarvan kan echter worden afgeweken indien Onze Minister dat in het belang van de dienst noodzakelijk acht. Alsdan wordt door Onze Minister naar billijkheid een schadevergoeding gegeven.

4. Bij vrijwillig verlaten van de ambts- of dienstwoning binnen de termijn gedurende welke de woning nog mag worden gebruikt, kan Onze Minister te zijner beoordeling een uitkering geven.

Artikel 145

Verplichting tot schadevergoeding

1. De militair kan worden verplicht schade, die hij aan het rijk in zijn hoedanigheid van militair heeft toegebracht, geheel of gedeeltelijk te vergoeden indien wordt aangetoond dat die schade aan hem is te wijten. Onder schade wordt mede begrepen schade toegebracht aan derden, voor welke het rijk aansprakelijk wordt gesteld.

2. De verplichting tot schadevergoeding kan niet worden opgelegd dan nadat de militair in de gelegenheid is gesteld zich schriftelijk te verantwoorden.

3. Onze Minister stelt regelen ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 146

Verplichting tot aanzuivering van een tekort

De militair die uit hoofde van zijn functie is belast met het beheer over of de bewaring van aan het rijk toebehorende of toevertrouwde gelden of geldswaardige papieren kan, bij constatering van een tekort, worden verplicht dat tekort geheel of gedeeltelijk aan te zuiveren, indien en voor zover hij niet aannemelijk maakt dat het ontstaan van dat tekort hem redelijkerwijs niet kan worden verweten.

Artikel 147

Vastleggen van gegevens en kennisgeven van ongevallen

1. Naar regelen door Onze Minister te stellen, wordt van elk ongeval dat aan een militair in werkelijke dienst tijdens de uitoefening van de dienst is overkomen, zo spoedig mogelijk een proces-verbaal opgemaakt. De militair is verplicht, zodra hij daartoe redelijkerwijs in staat is, kennis te geven van een hem overkomen ongeval als vorenbedoeld aan zijn commandant.

2. Naar regelen door Onze Minister te stellen, wordt van elk ongeval dat aan een militair in werkelijke dienst is overkomen en waarvan niet reeds op grond van het vorige lid een proces-verbaal is opgemaakt, op verzoek van de militair zo spoedig mogelijk een proces-verbaal opgemaakt. Bedoeld verzoek kan, indien de militair hiertoe niet in staat is, ook worden gedaan door zijn naaste betrekkingen. Een proces-verbaal als in dit lid bedoeld kan ook ambtshalve worden opgemaakt.

3. Onze Minister beslist of het ongeval waarop een proces-verbaal betrekking heeft, wordt geacht wel of niet in verband te staan met de uitoefening van de dienst, van welke beslissing de militair schriftelijk in kennis wordt gesteld.

4. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder militair in werkelijke dienst mede begrepen de militair, aan wie buitengewoon verlof van lange duur met behoud van militaire inkomsten is verleend.

Artikel 148

Kennisgeving van ongevallen waarbij een derde is betrokken

1. Onverminderd artikel 147, tweede lid, is de militair in werkelijke dienst verplicht Onze Minister onverwijld kennis te geven van elk ongeval dat hem is overkomen, indien:

- a. bij dat ongeval een derde is betrokken en
- b. hij tengevolge van dat ongeval verhinderd is zijn normale werkzaamheden uit te oefenen of geneeskundige hulp heeft moeten inroepen.

2. De militair in werkelijke dienst is eveneens verplicht aan Onze Minister zo spoedig mogelijk kennis te geven van elk ongeval dat aan een lid van zijn gezin is overkomen, indien:

- a. bij dat ongeval een derde is betrokken en
- b. tengevolge van dat ongeval geneeskundige verstrekkingen zijn of zullen worden verleend welke op grond van dit besluit geheel of gedeeltelijk voor rekening van het rijk komen.

3. Voor de toepassing van dit artikel wordt onder militair in werkelijke dienst mede begrepen de militair, aan wie buitengewoon verlof van lange duur met behoud van militaire inkomsten is verleend.

4. Onze Minister stelt regelen vast ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 149

Kennisgeving van verhindering tot dienstverrichting

De militair in werkelijke dienst die – anders dan als gevolg van verhindering wegens ziekte als bedoeld in artikel 91, eerste lid – niet in staat is zich te begeven naar de plaats, waar de dienst zijn aanwezigheid vereist, is verplicht daarvan onverwijld kennis te geven aan de betrokken commandant of andere functionaris onder wie hij is gesteld of bij wie hij zich zou moeten melden.

Artikel 150

Aanneming van giften enz. van derden

1. Het is de militair in zijn dienstbetrekking als zodanig verboden, anders dan met goedvinden van het bevoegde gezag, vergoedingen, beloningen, giften of beloften van derden te vorderen, te verzoeken of aan te nemen.

2. Het aannemen van steekpenningen is onvoorwaardelijk verboden.

Artikel 151

Nevenwerkzaamheden

1. Het is de militair verboden een nevenbetrekking te aanvaarden of nevenwerkzaamheden te verrichten of nering en handel te drijven indien dit:
 - a. schadelijk is of kan zijn voor zijn dienstvervulling;
 - b. niet in overeenstemming is met het aanzien van zijn ambt.
2. Onze Minister kan regelen stellen ter uitvoering van dit artikel.

Artikel 152

Deelneming aan aannemingen en leveranties

Het is de militair die is aangesteld bij het beroepspersoneel verboden middellijk of onmiddellijk deel te nemen aan aannemingen of leveranties ten behoeve van openbare diensten, tenzij hem daartoe schriftelijk vergunning is verleend door Onze Minister of daartoe door deze aan te wijzen functionarissen.

Artikel 153

Deelneming aan vennootschappen, stichtingen of verenigingen

Aan de militair die is aangesteld bij het beroepspersoneel kan door Onze Minister worden verboden commissaris, bestuurder, vennoot, aandeelhouder of lid te zijn van een vennootschap, stichting of vereniging, die geregeld in aanraking komt of krachtens haar opzet kan komen met de krijgsmacht, indien de deelneming van de militair naar het oordeel van Onze Minister:

- a. schadelijk is of kan zijn voor zijn dienstvervulling;
- b. niet in overeenstemming is met het aanzien van zijn ambt.

HOOFDSTUK 12. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 154

Overgangsbepaling inzake aanstelling

1. Degenen die op het tijdstip van inwerkingtreding van hoofdstuk 2 van dit besluit op grond van een aanstelling en/of een door hen gesloten verbintenis deel uitmaken van het militair personeel van de krijgsmacht – anders dan op grond van de Wet tot regeling van het militair onderwijs (Stb. 1890, 126) – worden geacht te zijn aangesteld op grond van dit besluit. De bestaande, uit de aanstelling en/of gesloten verbintenis voortvloeiende, dan wel in verband daarmee aangegane, verplichtingen om gedurende zekere tijd deel uit te blijven maken van het beroeps- of het reserve-personeel en aldaar al dan niet doorlopend werkelijke dienst te verrichten ondergaan geen wijziging door de inwerkingtreding van hoofdstuk 2 van dit besluit. Bestaande verbintenissen om bij het reserve-personeel doorlopend werkelijke dienst te verrichten worden vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van hoofdstuk 2 van dit besluit niet meer verlengd.

2. De militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede luitenant die op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 12 van dit besluit krachtens aanstelling of op grond van een vrijwillige verbintenis tot het beroeps- of het reserve-personeel behoort, wordt, indien hij dat wenst

en naar regelen door Onze Minister te stellen, tot één jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 12 van dit besluit, alsnog in de gelegenheid gesteld de eed of belofte af te leggen.

Artikel 155

Overgangsbepaling inzake schorsing

De militair die op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 35 van dit besluit krachtens artikel 8 van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht is geschorst in zijn betrekking, dan wel krachtens artikel 13 van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en der Koninklijke Luchtmacht is geschorst in de uitoefening van zijn dienstbetrekking, wordt voor de verdere duur van die schorsing geacht krachtens artikel 35 van dit besluit te zijn geschorst in zijn ambt.

Artikel 156

Overgangsbepaling inzake ontslag

1. Voor de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant die als zodanig is aangesteld vóór het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 51 van dit besluit, wordt – ter beantwoording van de vraag of aanspraak bestaat op uitreiking van een getuigschrift als bedoeld in genoemd artikel – de tijd als zodanig doorgebracht vóór het hiervoren genoemde tijdstip mede gerekend.

2. Artikel 52 van dit besluit inzake behoud van status is van overeenkomstige toepassing op de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant aan wie als zodanig ontslag is verleend vóór het tijdstip van inwerkingtreding van dat artikel.

Artikel 157

Overgangsbepaling inzake verlof

1. Indien een tot de landmacht of de luchtmacht behorende militair aanspraak maakt op ontschepingsverlof wegens dienst buiten Europa over een tijdvak gelegen vóór het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 84 van dit besluit, vindt de berekening van dat verlof zowel over het tijdvak gelegen vóór vorenbedoeld tijdstip als over een daarop aansluitend tijdvak plaats met toepassing van artikel 84 van dit besluit, met dien verstande dat voor het in het tweede lid van bedoeld artikel genoemde aantal van maximaal twintig dagen wordt gelezen ten hoogste tweeënvijftig dagen.

2. De militair, aan wie op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 86 van dit besluit met toepassing van artikel 47a, aanhef en onder b, van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht dan wel artikel 68, tweede lid onder b, van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke landmacht en der Koninklijke luchtmacht, buitengewoon verlof van korte duur is verleend, wordt voor de verdere duur van dat verlof geacht buitengewoon verlof op grond van artikel 86 onder b van dit besluit te genieten, met dien verstande dat voor die militair voor de duur waarvoor het buitengewoon verlof oorspronkelijk was verleend, de regelen en voorwaarden van kracht blijven onder welke de verlofverlening oorspronkelijk was geschied.

3. De militair, aan wie op het tijdstip van inwerkingtreding van de artikelen 85, 87 en 133 van dit besluit, met toepassing van artikel 47,

tweede lid onder a, of 47b van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht dan wel artikel 69 van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en der Koninklijke Luchtmacht, buitengewoon verlof is verleend, wordt voor de verdere duur van dat verlof geacht buitengewoon verlof op grond van artikel 85, tweede lid, onderscheidenlijk buitengewoon verlof van lange duur op grond van artikel 87 van dit besluit te genieten, dan wel – indien het verlof voor een aaneengesloten tijd was verleend omdat hij een ambt vervulde als genoemd in artikel 133, tweede lid, van dit besluit – geacht vanaf vorenbedoeld tijdstip op grond van laatstbedoelde bepaling op non-aktiviteit te zijn gesteld. Voor de in de vorige volzin bedoelde militair blijven – voor de duur waarvoor het buitengewoon verlof oorspronkelijk was verleend – de regelen en voorwaarden van kracht onder welke de verlofverlening oorspronkelijk was geschied.

Artikel 158

Overgangsbepalingen inzake tot het reserve-personeel behorende militairen

1. Op de tot het reserve-personeel behorende militair die krachtens aanstelling of op grond van een vrijwillige verbintenis tot doorlopende werkelijke dienst verplicht is, zijn de artikelen 143, 152 en 153 van overeenkomstige toepassing.
2. De in het vorige lid bedoelde militair wordt voor de toepassing van hoofdstuk 4 van dit besluit mede begrepen onder militair, aangesteld bij het beroepspersoneel voor een bepaalde tijd, en voor de toepassing van artikel 39, tweede lid onder b en m, mede begrepen onder militair, aangesteld voor een bepaalde tijd.
3. Op de in het eerste lid bedoelde militair zijn, indien hij op het tijdstip van het verlaten van de werkelijke dienst ongeschikt is dan wel binnen een maand daarna ongeschikt wordt voor het verrichten van naar aard en omvang soortgelijke arbeid als die welke als militair werd verricht, de artikelen 120 en 121 van overeenkomstige toepassing.

Artikel 159

Administratieve instanties als bedoeld in het tweede lid van artikel 3 der Ambtenarenwet 1929

Artikel 97 van het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht en hoofdstuk X van het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en der Koninklijke Luchtmacht blijven van kracht, totdat het wetsontwerp tot wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 (regeling van de rechtsbescherming voor militairen) tot wet is verheven en de algemene maatregel van bestuur ter uitvoering van het gewijzigde artikel 2 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 tot stand is gekomen en in werking is getreden.

Artikel 160

Bestaande regelingen

De door Onze Minister uitgegeven beschikkingen, houdende bepalingen met betrekking tot enig in dit besluit geregeld onderwerp, die van kracht zijn bij het in werking treden van de desbetreffende bepalingen van dit besluit, worden alsdan geacht te zijn gegeven op grond van laatstbedoelde bepalingen; zij blijven deswege – tenzij door Onze Minister anders wordt bepaald – van kracht, voor zover zij niet in strijd zijn met dit besluit.

Artikel 161

Toepasselijkheid van de Algemene termijnenwet

De Algemene termijnenwet (Stb. 1964, 314) is niet van toepassing op de termijnen in dit besluit gesteld.

Artikel 162

Intrekking van bestaande regelingen

1. Ingetrokken worden:

- a. het Soeverein besluit van 26 februari 1814, nr. 86;
- b. het Koninklijk besluit van 20 oktober 1916, nr. 30;
- c. het Koninklijk besluit van 20 mei 1921, nr. 53;
- d. het Koninklijk besluit van 12 februari 1923, nr. 25;
- e. het Koninklijk besluit van 17 november 1931, nr. 26;
- f. het Koninklijk besluit van 5 oktober 1948, Stb. 438;
- g. het Koninklijk besluit van 9 september 1952, Stb. 465;
- h. het Koninklijk besluit van 17 september 1952, Stb. 471;
- i. het Koninklijk besluit van 9 oktober 1952, Stb. 496;
- j. het Koninklijk besluit van 24 december 1952, Stb. 657;
- k. het Koninklijk besluit van 14 mei 1955, Stb. 214;
- l. de Koninklijke besluiten van 15 november 1960, Stb. 522 en 523;
- m. het Koninklijk besluit van 14 juni 1962, Stb. 241; —
- n. het Koninklijk besluit van 14 juni 1962, Stb. 242.

2. Het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht en het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht en der Koninklijke Luchtmacht worden ingetrokken op een door Ons te bepalen tijdstip, met dien verstande dat voor de verschillende reglementen, artikelen of onderdelen daarvan, alsook per krijgsmachtdeel, dat tijdstip verschillend kan worden gesteld.

Artikel 163

Citeertitel

Dit besluit kan worden aangehaald als «Algemeen militair ambtenaren-reglement», afgekort AMAR.

Artikel 164

Inwerkingtreding

De artikelen van dit besluit treden in werking op een door Ons te bepalen tijdstip dat voor de verschillende artikelen of onderdelen daarvan, alsook per krijgsmachtdeel, verschillend kan worden gesteld.

Lasten en bevelen dat dit besluit met de daarbij behorende nota van toelichting in het Staatsblad zal worden geplaatst en dat daarvan afschrift zal worden gezonden aan de Raad van State en de Algemene Rekenkamer.

's-Gravenhage, 25 februari 1982

Beatrix

De Staatssecretaris van Defensie,
J. van Houwelingen

Uitgegeven de achtste juni 1982

De Minister van Justitie,
J. de Ruiter

Het advies van de Raad van State is openbaar gemaakt door terinzagelegging bij het Ministerie van Defensie. Tevens zal het advies met de daarbij ter inzage gelegde stukken worden opgenomen in het bijvoegsel bij de Nederlandse Staatscourant van 13 juli 1982 nr. 131.

Algemeen

Ingevolge artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 dient de rechtstoestand van militaire ambtenaren bij of krachtens algemene maatregel van bestuur te worden vastgesteld, voor zover zulks niet bij of krachtens de wet is geschied. Ter (gedeeltelijke) uitvoering van voornoemd artikel 12 zijn bij de Koninklijke besluiten van 22 augustus 1931, Stb. 377 en 378, tot stand gebracht het Reglement rechtstoestand militairen zeemacht (RRMZ) en het Reglement voor de militaire ambtenaren der Koninklijke Landmacht (sedert 1958: en der Koninklijke Luchtmacht) (RMAKL/KLu). Beide reglementen zijn in de loop van hun 50-jarig bestaan herhaaldelijk aangepast aan zich wijzigende omstandigheden en inzichten aangaande de rechtstoestand van het militair personeel. Desondanks deed zich in toenevende mate de behoefte gevoelen aan een algemene herziening van beide reglementen, zowel wat betreft de materiële inhoud van de verschillende onderwerpen van rechtstoestand als wat de wijze van redigeren betreft. Dit heeft ertoe geleid dat het RRMZ in de jaren zestig door middel van een aantal omvangrijke, partiële wijzigingen vrij ingrijpend werd gewijzigd. M.b.t. het RMAKL/KLu werd evenwel na ampel beraad besloten dat niet een aantal partiële wijzigingen, doch een eenmalige volledige herziening de voorkeur verdiende. Hierbij speelde mee dat inmiddels besloten was de op het stuk van de inkomsten voor alle militairen van de land- en luchtmacht (dus ook de dienstplichtigen) bestaande regelen te codificeren en, voor zover nodig, definitief vast te stellen in een afzonderlijk reglement betreffende de financiële rechtstoestand, welke beslissing heeft geresulteerd in de totstandkoming van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 (Stb. 1968, 523).

Tijdens de voorbereiding van de volledige herziening van het RMAKL/KLu dienden zich een aantal ontwikkelingen aan welke van doorslaggevende invloed zijn geweest op de totstandkoming van het uiteindelijke onderhavige rechtspositiereglement.

In de eerste plaats bleek het in het kader van de ontwikkeling van een wettelijke regeling van de rechtstoestand van dienstplichtige militairen op verregaande wijze mogelijk de hoofdlijnen van de rechtstoestand van dienstplichtigen der verschillende krijgsmachtdelen in één regeling samen te vatten, zulks ondanks op onderdelen van die rechtstoestand bestaande verschillen tussen de onderscheidene krijgsmachtdelen. De mede door deze constatering in gang gezette evolutie in het denken over de onderlinge verhouding tussen de rechtspositieregelingen van militaire ambtenaren der onderscheidene krijgsmachtdelen heeft, via een verhoogde aandacht voor een evenwichtige onderlinge afstemming van per krijgsmachtdeel afzonderlijke regelingen, geleid tot de opvatting dat het mogelijk én gewenst is te komen tot één basisregeling betreffende de algemene rechtstoestand van alle militaire ambtenaren. Deze opvatting wordt aangeduid als de «integratiegedachte».

In de tweede plaats deed zich in het kader van een inmiddels in voorbereiding genomen technische herziening van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren (Stb. 1954, 575) en de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht (Stb. 1954, 576) de behoefte gevoelen om ook een aantal bepalingen inzake de bevordering en vooral het ontslag van militaire ambtenaren beneden de laagste officiersrang te herzien, niet alleen in het verouderde RMAKL/KLu maar ook in het gemoderniseerde RRMZ.

In de derde plaats ontstond door het streven naar gelijkberechtigting van de vrouw, ook in de krijgsmacht, zulks mede als uitvloeisel van de inwerkingtreding, op 28 oktober 1971, van het Verdrag betreffende de politieke rechten van de vrouw (Trb. 1968, nr. 92), de noodzaak o.a. het bestaande RRMZ en het RMAKL/KLu gelijkelijk aan te passen.

In de vierde plaats heeft vanaf het eind van de jaren zestig in toenemende mate de opvatting ingang gevonden dat bij het vormen en voeren van het personeelsbeleid voor de krijgsmacht ernstig rekening behoort te worden gehouden met hetgeen op vergelijkbaar terrein gaande is in de burgerlijke overheidsdienst en in de particuliere sector. Uit deze opvatting, welke voortvloeit uit de wens tot vermaatschappelijking van de krijgsmacht, heeft zich de zgn. «gelijkstellingsgedachte» ontwikkeld die in dit verband inhoudt dat het burgerlijk rijkspersoneel en de militaire ambtenaren in belangrijke opzichten in een principiële gelijke positie verkeren, en dat de rechtspositiereglementen zulks behoren te weerspiegelen. Dit betekent overigens niet dat deze regelingen voor beide categorieën van overheidspersoneel geheel gelijk kunnen en moeten zijn. Om redenen van doelmatigheid en billijkheid zullen noodzakelijke en onvermijdelijke feitelijke verschillen tussen de krijgsmacht en andere organisaties moeten kunnen leiden tot onderling verschillende, echter als geheel gelijkwaardige en evenwichtige, rechtspositiereglementen.

Bovenstaande ontwikkelingen leidden ertoe dat het aanvankelijke voornemen om alleen het RMAKL/KLu te vervangen door een nieuw, wederom slechts voor militaire ambtenaren van twee krijgsmachtdelen geldend rechtspositiereglement, werd verlaten. Onderhavig reglement is dan ook bedoeld te gaan gelden voor alle militaire ambtenaren der krijgsmacht, en strekt derhalve mede ter vervanging van het RRMZ.

Voor wat betreft de globale inhoud van onderhavig reglement merkt de ondergetekende voorts nog het volgende op.

Bij het ontwerpen van een rechtspositiereglement dat – zoals het voorliggende – ter uitvoering strekt van een wettelijke bepaling, ingevolge welke de verdere regeling van de onderwerpelijke materie dient plaats te vinden bij of krachtens algemene maatregel van bestuur, kunnen met betrekking tot de opzet van dat reglement twee uitgangspunten worden ingenomen, te weten:

a. de regeling van de rechtspositie dient zo volledig mogelijk en uitgewerkt in het reglement te worden opgenomen;

b. in het reglement dienen de grondslagen van de rechtspositie en de belangrijkste bepalingen en voorwaarden met betrekking tot de afzonderlijke onderwerpen van rechtspositie te worden neergelegd, waarbij de uitwerking van die bepalingen en voorwaarden, voor zover nodig, ter regeling aan de lagere wetgever wordt opgedragen.

Na ampele overweging is er de voorkeur aangegeven de onder b aangeduide methode als richtlijn aan te houden. Als belangrijkste overweging heeft daarbij gegolden dat het heden ten dage bij de steeds ingewikkelder wordende maatschappelijke verhoudingen als een eis van goede personeelszorg moet worden beschouwd, dat ook bij de regelgeving inzake de rechtspositie van het personeel er naar wordt gestreefd deze zodanig van opzet en indeling te doen zijn, dat met name degenen op wie het reglement van toepassing zal zijn en die veelal geen ingewijden op het gebied van de rechtspositie zijn, zich een overzicht van en een inzicht in het complex van rechtspositievoorschriften eigen kunnen maken.

Daarnaast heeft als overweging gegolden de wenselijkheid om voorzieningen die mede als gevolg van de ingewikkelde maatschappelijke verhoudingen vaak tot in de details geregeld moeten worden, op korte termijn op die detailpunten te kunnen aanpassen aan de zich wijzigende omstandigheden. Ook is onderkend dat, ter vaststelling van hetgeen in een concreet geval het exacte recht of de verplichting van een bepaalde militair is, het in vele gevallen noodzakelijk zal zijn kennis te dragen van de nadere bepalingen en voorwaarden, waarop hiervoren werd geduïd. Met het oog hierop is in artikel 3 van onderhavig reglement voorgeschreven dat het reglement en de overige (uitvoerings-)voorschriften betreffende de rechtstoestand van het personeel steeds bij de eenheid of het onderdeel waartoe de militair behoort ter inzage aanwezig dienen te zijn.

Bij het ontwerpen van het reglement is er voorts naar gestreefd, voor zover dit uit een oogpunt van wetgeving en doelmatigheid mogelijk en gewenst was, voor diverse, thans in afzonderlijke regelingen neergelegde, voorzieningen op het stuk van de rechtspositie van de militaire ambtenaren de basis te leggen in het reglement. Daarbij zijn buiten beschouwing gelaten de aangelegenheden die thans geregeld zijn bij wet – in welk verband in het bijzonder mogen worden genoemd de bevordering en het ontslag van de beroepsofficieren (Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren), een gedeelte van de rechtspositie van het reserve-personeel (Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht), de pensioenen (Algemene militaire pensioenwet, Stb. 1979, 305) en de uitkeringen ingevolge de Uitkeringswet gewezen militairen (Stb. 1966, 451) – en bij tot uitvoering van die wetten strekkende besluiten.

Hieraan moge worden toegevoegd dat, gelet op het voornemen om artikel 68 van de Grondwet (ingevolge hetwelk onder meer de bevordering en het ontslag van de militaire officieren bij de wet dienen te worden geregeld) in het kader van de algemene herziening van de Grondwet te doen vervallen, zal worden gezien of en in hoeverre het wenselijk en mogelijk is de rechtspositie van officieren en overige militaire ambtenaren op gelijk niveau te regelen. Daarbij zal uiteraard ook het voorgestelde nieuwe Grondwetartikel 5.2.10, eerste volzin, in beschouwing worden genomen, welke bepaling luidt: «De wet regelt de rechtspositie van ambtenaren».

In het voorgaande werd overigens al aangeduid dat ook thans, bij regeling van deze materie op ongelijk niveau, reeds zoveel mogelijk onderlinge afstemming van deze regelingen wordt nagestreefd.

Zoals hiervoor reeds werd aangeduid zijn de op het stuk van de inkomsten van militairen der land- en luchtmacht geldende bepalingen in een afzonderlijk besluit gecodificeerd. Het voornemen bestaat bedoeld besluit en de voor militairen der zeemacht bestaande bepalingen op het gebied van de inkomsten in de toekomst te integreren. Om die reden zijn in het kader van de totstandkoming van onderhavig rechtspositiereglement buiten beschouwing gelaten al die aangelegenheden die hun regeling vinden in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 dan wel daarmee corresponderende regelingen bij de zeemacht, alsmede enkele andere besluiten betreffende de inkomsten van militairen of gewezen militairen (zoals premiereregelingen bij dienstverlating, wachtgeldregeling en dergelijke). Tenslotte is er uit doelmatigheidsoverwegingen van afgezien in dit reglement een regeling op te nemen ten aanzien van die zaken, welke thans bij afzonderlijke besluiten zijn geregeld voor al het personeel, in dienst van de centrale overheid (bv. Verplaatsingskostenbesluit 1962, Stb. 150) of voor al het personeel – incl. dienstplichtige militairen – van de krijgsmacht (Reisbesluit militairen 1978, Stb. 284; Besluit georganiseerd overleg militairen, Stb. 1974, 828).

Bij de hierna per hoofdstuk volgende artikelsgewijze toelichting is, om redenen van doelmatigheid, afgezien van het geven van een toelichting op artikelen welke hetzij min of meer letterlijk uit bestaande rechtspositiereglementen zijn overgenomen, hetzij inhoudelijk niet of slechts op enkele punten van ondergeschikt belang afwijken van gelijksoortige bestaande regelingen, hetzij binnen de gegeven context geen nadere toelichting behoeven omdat zij voor zich zelf spreken.

HOOFDSTUK 1. ALGEMENE BEPALINGEN

Algemeen

Het reglement is bedoeld te gelden voor het tot de krijgsmacht behorende militaire personeel op wie de Militaire Ambtenarenwet 1931 van toepassing is. Dit personeel bestaat grotendeels uit vrijwillig dienende militairen, die militair ambtenaar in de zin van artikel 1, eerste lid der Militaire Ambtena-

renwet 1931 zijn krachtens aanstelling als officier bij het beroeps- of reserve-personeel dan wel als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse dan wel tweede-luitenant bij het beroeps- of reserve-personeel.

Daarnaast behoren tot dit militaire personeel de uit de dienstplicht voortgekomen reservisten – zijnde de militairen die tot het reserve-personeel behoren uitsluitend krachtens artikel 41, derde of vierde lid van de Dienstplichtwet (Stb. 1948, I 284), dan wel mede krachtens aanstelling als reserve-officier – die krachtens het tweede lid van artikel 1 der Militaire Ambtenarenwet 1931 voor de toepassing van die wet onder het begrip «militair ambtenaar» worden medebegrepen.

De in het derde lid van artikel 1 der Militaire Ambtenarenwet 1931 genoemde gewezen militairen vallen niet onder de omschrijving van het begrip «militair» in dit reglement, omdat dit op hen niet integraal van toepassing is. In diverse artikelen worden zij als aparte groep wel genoemd.

Artikel 1

Betekenis van uitdrukkingen

Het begrip «militair» in het eerste lid onder b heeft materieel dezelfde inhoud als het in het RRMZ opgenomen zelfde begrip; het verschilt in zoverre van de in het huidige RMAKL/KLu voorkomende omschrijving, dat onder eerstbedoelde omschrijving niet vallen de militair, die vrijwillig de verplichtingen van een gewoon dienstplichtige op zich heeft genomen, en degene, die een verbintenis heeft gesloten bij de Vrijwillige Landstorm of bij de Reserve-Grensbewaking. Ten aanzien van de vrijwilliger op de voet van een gewoon dienstplichtige kan worden opgemerkt dat deze, als gevolg van een wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 bij inwerkingtreding van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen, niet langer de status van militair ambtenaar bezit en ingevolge laatstgenoemde wet voor de toepassing daarvan als dienstplichtige wordt aangemerkt. Met betrekking tot de laatstgenoemde categorie, waarop het reglement niet van toepassing is, geldt dat zowel het instituut van de Vrijwillige Landstorm als dat van de Reserve-Grensbewaking niet meer bestaat en dat geen militairen op grond van een bij één van die instellingen gesloten verbintenis meer deel uitmaken van de landmacht of de luchtmacht.

Met betrekking tot de in het eerste lid onder h opgenomen begripsbepaling «tijd van oorlog» – welke overigens dezelfde materiële inhoud heeft als de thans in het RRMZ, alsook in de huidige Wet BOB en Wet RP opgenomen begripsbepaling – wordt opgemerkt, dat het nog steeds bestaande Koninklijk besluit van 10 april 1939 (Stb. 181), volgens hetwelk nog steeds «oorlogsgevaar» bestaat in de zin waarin dit begrip in 's lands wetten voorkomt, niet zal worden gehanteerd om thans «tijd van oorlog» in de zin van onderhavig besluit aan te nemen. Voornoemd Koninklijk besluit zal naar verwachting in de loop van dit jaar (1981) worden ingetrokken.

Met betrekking tot het derde en vierde lid wordt het volgende opgemerkt. De geestelijke verzorgers die binnen de krijgsmacht werkzaam zijn, zijn krachtens hun aanstelling burgerlijke rijksambtenaren. Hun rechtspositie wordt dan ook beheerst door de regels, vastgelegd in het Algemeen Rijksambtenarenreglement. De omstandigheden waaronder en de wijze waarop zij hun werkzaamheden moeten verrichten hebben er in het verleden – vooral in de laatste wereldoorlog – toe geleid, dat zij voor wat betreft een aantal onderwerpen op het stuk van de materiële rechtspositie werden behandeld als officieren. Deze gedragslijn werd in de jaren na de Tweede Wereldoorlog op een aantal punten geformaliseerd.

Zo werden de geestelijke verzorgers gebracht onder de werkingssfeer van de Algemene militaire pensioenwet, de Uitkeringswet gewezen militairen en andere regelingen met postactieve voorzieningen, en onder de werkingssfeer van de militaire bezoldigingsvoorschriften en het Reisbesluit militairen 1978. Bij Koninklijk besluit van 17 januari 1967, nr. 124,

werden de op hen van toepassing zijnde ontslagartikelen van het Algemeen Rijksambtenarenreglement buiten werking gesteld en vervangen door een aantal bepalingen, overeenkomende met de voor officieren van toepassing zijnde ontslagartikelen.

Bij de voorbereiding van het onderhavige reglement – dat, zoals in het deel Algemeen van deze toelichting is vermeld, onder meer codificatie van thans in verschillende regelingen neergelegde voorzieningen van rechtspositionele aard beoogt – is onderkend dat de rechtspositie van de geestelijke verzorgers thans niet erg duidelijk is geregeld. Zo is formeel het hoofdstuk Vakantie, Vakantieuitkering en Verlof van het Algemeen Rijksambtenarenreglement op de geestelijke verzorger van toepassing, maar wordt materieel het verlof verleend volgens de bestaande militaire regelingen terzake en wordt de vakantieuitkering gebaseerd op de militaire bezoldigingsregelingen. De ondergetekende acht het dan ook gewenst tot verduidelijking en afbakening van de rechtspositie van de geestelijke verzorgers te geraken. Daartoe strekt het bepaalde in het derde en vierde lid van het onderhavige artikel.

De ondergetekende hecht eraan hierbij nog het volgende op te merken. Aan het feit dat de geestelijke verzorger voortaan zijn rechtspositie voor een gedeelte in het basis-rechtspositiereglement voor militaire ambtenaren geregeld ziet, mag niet de conclusie verbonden worden dat de geestelijke verzorger daardoor militair ambtenaar wordt of als zodanig getypeerd moet worden. Naast het gegeven dat met de thans voorgestane constructie niet een principieel andere weg wordt gekozen dan in het verleden op een aantal deelgebieden van de rechtspositie van de geestelijke verzorger reeds is geschied, moet immers worden onderkend dat ook in de toekomst de aanstelling van de geestelijke verzorger een aanstelling in burgerlijke openbare dienst zal blijven.

Evenmin wordt met de thans gekozen constructie beoogd de tot heden bestaande vrijheid, die de diensten der geestelijke verzorging nodig hebben voor het verwezenlijken van hun taak, op welke wijze dan ook in te perken. Daarom zal de ondergetekende zijn bevoegdheden die de eigen identiteit van de geestelijke verzorging raken slechts uitoefenen in overleg met de hoofden van dienst der geestelijke verzorging en, waar nodig naar zijn of hun oordeel, met de zendende instantie.

Hierbij wordt bijvoorbeeld gedacht aan onderwerpen als schorsing, het veiligheidsonderzoek, het doorbrengen van verlof in bepaalde landen, het verrichten van nevenwerkzaamheden en het deelnemen aan vennootschappen e.d. Het is uitsluitend op pragmatische gronden, met name ter wille van de rechtszekerheid voor de geestelijke verzorgers en om regelgevings-technische overwegingen, dat is besloten tot het gedeeltelijk van overeenkomstige toepassing verklaren van het onderhavige reglement op de geestelijke verzorger bij de krijgsmacht.

De ondergetekende merkt met betrekking tot het vijfde lid, krachtens hetwelk hij voor de toepassing van onderscheidene artikelen kan aangeven welke functionaris als commandant in de zin van genoemde artikelen wordt bedoeld, nog op, dat het toebedelen van bevoegdheden aan commandanten niet betekent dat die commandanten bij de uitoefening van de bevoegdheden onttrokken zouden zijn aan het gezag van hogere commandanten. Binnen het kader van de in de krijgsmacht bestaande hiërarchische bevelsbevoegdheden kan een hogere commandant terzake van de uitoefening van aan hem ondergeschikte lagere commandanten toegekende bevoegdheden algemene en bijzondere bindende aanwijzingen geven, tenzij zulks uitdrukkelijk is uitgesloten, hetgeen overigens in dit besluit niet het geval is. Wanneer het de uitoefening van bevoegdheden ten aanzien van geestelijke verzorgers betreft, zullen de normaliter aan de commandanten toekomende bevoegdheden als regel aan het betrokken hoofd van de dienst der geestelijke verzorging worden toegekend.

Afwijking van dit besluit

Bij elke regelgeving bestaat er een spanningsveld tussen enerzijds de behoefte, de vast te leggen rechten en verplichtingen van de justitiabelen en bevoegdheden van het bestuur uit oogpunt van rechtszekerheid zo stringent mogelijk te formuleren, en anderzijds de behoefte van het bestuur om over de benodigde beleidsvrijheid te beschikken, met name ook met het oog op andere dan normaliter geldende omstandigheden.

In het algemeen wordt als tussenweg tussen beide genoemde behoeftes gekozen voor een redelijk stringente vastlegging van rechten, verplichtingen en bevoegdheden, met een clausule dat in andere dan normale omstandigheden het bestuur verdergaande bevoegdheden en/of grotere beleidsvrijheid verkrijgt.

Voor de vaststelling van de aanwezigheid van deze andere dan normale omstandigheden is in de regel een formeel besluit vereist.

De hierboven geschetste situatie doet zich ook voor bij de vastlegging van de rechtspositie van militairen in onderhavig basisrechtspositiereglement, en vormt de bestaansreden van het eerste lid van artikel 2. Dit lid legt de bevoegdheid vast van de ondergetekende om in geval van oorlog (een feitelijke dan wel formeel bij Koninklijk besluit afgekondigde rechtstoestand), oorlogsgevaar (een bij Koninklijk besluit formeel af te kondigen buitengewone rechtstoestand) en in andere buitengewone omstandigheden gedurende welke dienstplichtigen buitengewoon in werkelijke dienst zijn (waarvoor machtiging bij Koninklijk besluit is vereist), tijdelijk af te (doen) wijken van de in onderhavig besluit opgenomen bepalingen. Het bij de uitoefening van deze bijzondere bevoegdheid in acht te nemen criterium is ontleend aan de taakstelling van de krijgsmacht, en spreekt voor zich.

De ondergetekende hecht er aan nog het volgende op te merken. De krijgsmacht dient, gelet op haar taakstelling, veelal in een eerder stadium dan door een formeel afgekondigde buitengewone rechtstoestand wordt aangegeven een aanvang te maken met de opvoering van de operationele gereedheid en inzetbaarheid, wil het mogelijk zijn in een eenmaal afgekondigde buitengewone rechtstoestand de operationele taak optimaal uit te voeren. Dit impliceert dat in een vóórfase op de in artikel 2, eerste lid, bedoelde buitengewone rechtstoestanden, al maatregelen zullen moeten worden genomen die de bereikbaarheid, aanwezigheid en inzetbaarheid van het personeel optimaal garanderen. Deze voorfase zou de ondergetekende, ter onderscheiding van enerzijds de normaliter bestaande (vredes-) situatie en anderzijds de hiervoor genoemde buitengewone rechtstoestanden, willen aanduiden met «oplopende spanning». In tijd van oplopende spanning is hantering van de in artikel 2, eerste lid, opgenomen bevoegdheid uiteraard niet mogelijk. Toch zal de mogelijkheid moeten bestaan om maatregelen als hiervoor genoemd te treffen.

Om die reden dient de ondergetekende te beschikken over enige specifieke bevoegdheden voor de genoemde tijd van oplopende spanning. In onderhavig besluit zijn dan ook een aantal bepalingen opgenomen, die de bereikbaarheid, aanwezigheid en inzetbaarheid van het personeel in tijd van oplopende spanning moeten veilig stellen. De ondergetekende wijst in dit verband op artikel 41, eerste lid onder c (de bevoegdheid om verzoeken om ontslag af te wijzen) en artikel 55, vijftiende lid (de bevoegdheid om normaliter geldende termijnen in de sfeer van de werk- en rusttijden te overschrijden). Voor beide bevoegdheden geldt dat zij uitsluitend kunnen worden uitgeoefend in overeenstemming met het gevoel van de Raad van Ministers. Daarnaast zal de afwegingsfactor «dienstbelang», welke met name in de sfeer van de werk- en rusttijden en het verlof een rol speelt, in tijd van oplopende spanning een meer pregnante inhoud krijgen. Voor alle duidelijkheid zij er op gewezen, dat het begrip «oplopende spanning» zoals in deze uiteenzetting gebruikt, geen eenduidige inhoud heeft.

Bedoeld wordt vooral die situatie, waarin de krijgsmacht vanwege internationale ontwikkelingen voorbereidende maatregelen moet nemen

ter verhoging van de operationele gereedheid en inzetbaarheid van eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten.

De in het derde lid opgenomen bevoegdheid om in de daar omschreven gevallen afwijkende regelen te stellen houdt verband met de omstandigheid dat het regelmatig voorkomt, dat militairen van de krijgsmacht worden ingedeeld bij bondgenootschappelijke strijdkrachten of worden tewerkgesteld in internationaal verband. In die situaties is het niet altijd mogelijk de rechtspositie van dit personeel volledig dezelfde te doen zijn als die welke geldt voor de uitsluitend in nationaal verband werkzame militairen, waarbij met name gedacht kan worden aan de reglementering van werk- en rusttijden en aan de verlofregeling.

Hetzelfde geldt voor de militairen die verkeren in de in het derde lid onder c genoemde situatie, waarbij bijvoorbeeld gedacht kan worden aan militairen die ten behoeve van de krijgsmacht werkzaam zijn bij toeleveringsbedrijven van militair materieel of bij civiele onderhoudsbedrijven.

Het in het derde lid onder c genoemde begrip «Departement van Defensie» dient te worden opgevat als het geheel van de diensten, inrichtingen, eenheden, staven e.d. welke onder het gezag van de ondergetekende ressorteren. De bevoegdheid tot afwijken geldt echter niet met betrekking tot die aangelegenheden die behoren tot de essentialia van de rechtspositie van de militaire ambtenaar en die in het derde lid expliciet worden aangeduid.

HOOFDSTUK 2. AANSTELLING

Algemeen

In dit hoofdstuk is aan de term «aanstelling» de voorkeur gegeven boven de term «benoeming», aangezien het juist lijkt in dit reglement in navolging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 eerstgenoemde term als uitgangspunt voor de regeling van deze materie te hanteren. Uitsluitend om een koppeling tot stand te brengen tussen artikel 68 van de Grondwet, volgens welk artikel de militaire officieren door de Kroon worden benoemd, en dit reglement, is in artikel 4 één keer de term «benoeming» gebruikt.

Als uitvloeisel van het streven militaire ambtenaren, van welke hoedanigheid ook, onder één rechtspositionele noemer te brengen, zijn de in dit hoofdstuk opgenomen bepalingen zoveel mogelijk van toepassing op zowel officieren als op de overige militaire ambtenaren.

De aanstelling als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant verschilde tot dusverre in essentie van de aanstelling als officier in dit opzicht, dat bij eerstgenoemde aanstelling geen wezenlijk onderscheid werd gemaakt tussen de aanstelling als zodanig – het verkrijgen van de hoedanigheid van militaire ambtenaar – en de verplichting tot dienstverrichting in die hoedanigheid. Beide factoren vonden gezamenlijk regeling in een «verbintenis» die tot stand kwam door de ondertekening van de verbandakte door een vertegenwoordiger van het rijk en de betrokkene. De regeling hield verder in, dat voor de militair de verplichtingen als zodanig ontstonden op het moment van de ondertekening van de verbandakte, maar dat voor het rijk eerst verplichtingen ontstonden op het ogenblik, waarop de verbintenis door een daartoe aangewezen functionaris werd bekrachtigd (bij de land- en luchtmacht) c.q. aanvaard (bij de zeemacht).

Nog afgezien van het feit, dat deze regeling in de praktijk aanleiding gaf tot vraagpunten van administratiefrechtelijke aard – met name gold dit voor de vraag in hoeverre aan het verstrijken van de verplichting tot dienstverrichting automatisch gekoppeld was het tenietgaan van de aanstelling als militaire ambtenaar – maakt alleen al de omstandigheid dat deze wijze van aanstelling vele punten van overeenkomst vertoont met de arbeidsovereenkomst naar burgerlijk recht, het ten zeerste gewenst de aanstellingsvorm van deze categorie militairen te herzien. In de onderhavige artikelen zijn het moment van de aanstelling en het moment van het aangaan van bepaalde verplichtingen tot dienstverrichting ontkoppeld en is aansluiting gezocht bij de op dit punt voor de officieren geldende regeling.

Met het totstandbrengen van nieuwe basisbepalingen inzake aanstelling is het dezerzijds streven erop gericht in de toekomst te komen tot een zodanige nieuwe opzet, dat het bij de land- en luchtmacht vaak voorkomende gebruik van de reserve-status voor militairen die op basis van vrijwilligheid beroepsmatig voor bepaalde tijd dienst verrichten, tot het verleden gaat behoren.

De hoedanigheid van reserve-militair zal alsdan nog uitsluitend gereserveerd blijven voor militairen die deel uitmaken van het verlofspersoneel, waaronder in dit verband dient te worden verstaan het personeel dat in principe slechts in werkelijke dienst zal opkomen voor het doorlopen van een initiële opleiding of het deelnemen aan herhalingsoefeningen, dan wel in tijd van oorlog, oorlogsgevaar en andere buitengewone omstandigheden. Gegadigden voor indiensttreding als kortverbandvrijwilliger, vrijwillig nadienende of technisch specialist zullen dan, overeenkomstig de bij de zeemacht reeds thans vigerende bepalingen, worden aangesteld als beroepsmilitair, zij het voor een bepaalde tijd.

Artikel 4

Bevoegdheid tot aanstelling

Anders dan in het RMAKL/KLu, maar overeenkomstig de bestaande regeling in het RRMZ, wordt de aanstelling nader benoemd al naar gelang zij voor onbepaalde tijd dan wel voor een bepaalde tijd geschiedt.

Uitgangspunt hierbij blijft dat als vanouds de aanstelling van degenen die een volledige loopbaan bij de krijgsmacht kiezen, voor onbepaalde tijd geschiedt, waardoor zij zich – behoudens een voortijdig ontslag ter zake van één der limitatief opgesomde ontslaggronden – tot het bereiken van de wettelijke ontslagleeftijd verzekerd weten van hun positie als militair ambtenaar.

Aanstelling zal voor een bepaalde tijd geschieden, indien de bij de aanstelling betrokken partijen een dienstverhouding van beperkte, vooraf bepaalde, duur nastreven, na ommekomst van welke periode de aanstelling zal worden beëindigd, tenzij één der bijzondere omstandigheden als bedoeld in het tweede lid van artikel 6 zich voordoet. Zoals hiervoor onder «Algemeen» reeds is gesteld zal deze voor de land- en luchtmacht nieuwe constructie worden gehanteerd voor toekomstige kortverbandvrijwilligers en overeenkomstige categorieën vrijwillig dienenden.

Artikel 5

Voorwaarden voor aanstelling

Dit artikel geldt in beginsel voor alle aanstellingen waardoor de status van militair ambtenaar wordt verkregen. De werking ervan wordt slechts beperkt door bepalingen die bij of krachtens een speciale wet zijn vastgesteld. Voorts laat het artikel, gelet op het derde lid daarvan, onverlet het thans bestaande grondwettelijk prerogatief van de Kroon om officieren aan te stellen, en dus de voorwaarden daartoe vast te stellen, uiteraard eveneens voor zover dit niet reeds is geschied bij of krachtens een bijzondere wet. Als aanstelling waarvoor dit artikel niet zal gelden kan worden genoemd de aanstelling als cadet, welke plaatsvindt op grond van de Wet van 21 juli 1890 (Stb. 126) tot regeling van het militair onderwijs.

Aangezien de dienstplichtige vaandrags door hun aanstelling als reserve-officier worden onttrokken aan de werkingssfeer van de Wet rechtstoestand dienstplichtigen en het daarop gebaseerde Reglement rechtstoestand dienstplichtigen, en worden gebracht onder de werking van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en van dit reglement, zullen ook de eisen voor aanstelling van dienstplichtige vaandrags als reserve-officier worden vastgesteld op de grondslag van dit artikel. In verband daarmee zal het nog steeds toegepaste Koninklijk besluit van 12 februari 1923, nr. 25, worden ingetrokken.

De bepaling van het tweede lid, dat ten aanzien van de gegadigde voor een aanstelling een veiligheidsonderzoek wordt ingesteld, dient in samenhang met het gestelde in artikel 132 als grondslag voor de bij ministeriële beschikking vast te stellen Regeling veiligheidsonderzoeken (adspirant-)militaire ambtenaren, welke zoveel mogelijk zal aansluiten bij de voor het burgerlijk overheidspersoneel geldende bepalingen.

Artikel 6

Verandering van de tijd waarvoor de aanstelling is geschied

De in het eerste lid genoemde mogelijkheid om de tijd, waarvoor een aanstelling voor een bepaalde tijd is geschied, op verzoek van betrokkene te verlengen, is de pendant van de thans voor kortverbandvrijwilligers bestaande mogelijkheid om onder bepaalde voorwaarden hun dienstverband voor een bepaalde tijd te verlengen.

Artikel 7

Aan de aanstelling verbonden verplichtingen

De verplichtingen die aan een aanstelling als vrijwillig dienend militair zijn of kunnen worden verbonden, zijn van drieërlei aard. Aan elke eerste aanstelling als militair ambtenaar (anders dan die van een dienstplichtige als officier bij het reserve-personeel, welke strikt genomen ook geen aanstelling als militair ambtenaar is), onverschillig of dit nu betreft een aanstelling bij het beroeps- of bij het reserve-personeel, als officier of als militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, voor onbepaalde tijd dan wel voor een bepaalde tijd, is de verplichting verbonden dat de aangestelde ten minste een zekere tijd deel zal blijven uitmaken van het personeel. Die verplichting is noodzakelijk in verband met rendementseisen en ten behoeve van een planmatige personeelsvoorziening. Op grond van de ter zake bestaande bepalingen kan een verzoek om ontslag vóór ommekomst van evenbedoelde tijd worden afgewezen (Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren, artikel 18/60/101, eerste lid onder d; Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht, artikelen 25/52/79 onder 4e; RRMZ artikel 12, eerste lid onder d en RMAKL/KLu artikel 19, zevende lid). Het is deze verplichting waarop wordt gedoeld in de eerste volzin van zowel het eerste, het tweede als het derde lid van dit artikel.

Bij elk der krijgsmachtdelen heeft, in de tijd variërend, immer de behoefte bestaan om – naast het beroepspersoneel dat in beginsel voor lange duur ter beschikking staat – te beschikken over personeel dat een relatief korte periode doorlopend werkelijke dienst verricht en nadien nog geruime tijd als personeelsreserve beschikbaar is. Van oudsher zijn bij de land- en luchtmacht de vrijwilligers die kozen voor bovengenoemde bestemming aangesteld geweest bij het reserve-personeel.

Bij de zeemacht was dit vroeger ook het geval, doch sedert de wijziging van het RRMZ bij het Koninklijk besluit van 9 augustus 1960 (Stb. 359), werden bedoelde vrijwilligers voor een bepaalde tijd aangesteld bij het beroepspersoneel.

Evengenoemde wijziging van het RRMZ was een gevolg van het allengs groeiende besef dat de hier in het geding zijnde militairen, zolang zij nog verkeren in de eerste fase van hun dienstverband en dientengevolge doorlopend werkelijke dienst verrichten, zich in de functie-uitoefening niet onderscheiden van de vanouds bestaande beroepsmilitair, die ook immers vrijwillig doorlopend werkelijke dienst verricht. Om die reden is dan ook verkozen om deze militairen ook bij de land- en luchtmacht niet langer de reserve-status doch de beroepsstatus te verlenen; zij zullen dan ook in de toekomst worden aangesteld bij het beroepspersoneel, zij het voor een bepaalde tijd omdat immers hun intentie niet is het doorlopen van een complete carrière in de krijgsmacht. De tweede fase van het dienstverband van deze militairen is echter niet gericht op het doorlopend en beroepsmatig

werkelijke dienst verrichten, doch op het – als personeelsreserve – beschikbaar blijven; dit beschikbaar blijven laat zich niet anders denken dan bij het reserve-personeel.

Thans vindt bij de land- en luchtmacht de overgang van de eerste fase naar de tweede fase van het dienstverband plaats doordat betrokkene groot verlof wordt verleend en hij – als groot verlofganger – blijft behoren tot het reserve-personeel. In de toekomst echter zal de betrokkene bij het einde van de eerste fase van het dienstverband ontslag bij het beroepspersoneel worden verleend. Gezien de bijzondere aard van de dienstverhouding van bedoelde militairen, en teneinde de problemen te voorkomen die zouden kunnen rijzen indien een militair zich aan de tweede fase van zijn dienstverband zou willen onttrekken, verdient het de voorkeur reeds bij de aanvang van de dienstverhouding ook de relatie tot het reserve-personeel vast te leggen. De basis van het op deze manier overeenkomen van bedoelde dienstverhouding ligt in de tweede volzin van het tweede lid.

Daarnaast acht de ondergetekende het wenselijk dat ook aan het personeel, dat in beginsel voor lange duur beroepsmatig werkelijke dienst zal verrichten, een soortgelijke reserve-plicht kan worden opgelegd, zulks om te voorkomen dat juist de door dit personeel opgedane ervaring verloren zou gaan voor de mobilisatie reserve.

In dit verband moge verwezen worden naar artikel 41, vierde lid, van de Dienstplichtwet, op grond waarvan bepaalde categorieën beroepsmilitairen van de zeemacht reeds thans na hun ontslag als zodanig, van rechtswege komen te behoren tot het reserve-personeel van dat krijgsmachtdeel. In het kader van de technische herziening van met name de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht zal voormeld artikel 41, vierde lid, der Dienstplichtwet worden uitgebreid tot het personeel der landmacht en der luchtmacht. Zolang deze wijziging niet is gerealiseerd wordt het wenselijk geacht deze reserve-plicht voor de land- en luchtmacht in het onderhavige rechtspositiereglement op te nemen.

Overigens heeft evenbedoelde reserve-plicht ook betekenis voor een gedeelte van het beroepspersoneel der zeemacht, nl. voor dat gedeelte dat niet dienstplichtig is in de zin van de Dienstplichtwet en derhalve niet valt onder de werking van artikel 41, vierde lid, van genoemde wet. Hierbij valt met name te denken aan het vrouwelijk beroepspersoneel.

Vloeit voor een groot gedeelte van het beroepspersoneel van de zeemacht de reserve-plicht derhalve voort uit de Dienstplichtwet, voor het vrouwelijk beroepspersoneel van de zeemacht en voor al het beroepspersoneel van de landmacht en de luchtmacht kan zij voorshands niet meer zijn dan een vrijwillig aanvaarde verplichting, voortvloeiende uit de wilsovereenstemming die aan de aanstelling voorafgaat. De basis voor het overeenkomen van deze reserve-plicht ligt in de tweede volzin van het eerste lid.

Maakt een militair deel uit van het reserve-personeel, dan is hij deswege wettelijk verplicht tot opkomst in werkelijke dienst in de gevallen, bedoeld in artikel 4 van de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht. Daarenboven kan hij vrijwillig de verplichting op zich nemen om ook in andere omstandigheden of voor andere doeleinden in werkelijke dienst op te komen. Voor bepaalde categorieën personeel is het gewenst dat zij deze verdergaande verplichting tot opkomst in werkelijke dienst aanvaarden; de zgn. maandvlieger bij de luchtmacht bijvoorbeeld moet voor het onderhouden van zijn vliegvaardigheid een aantal dagen per maand in werkelijke dienst kunnen worden opgeroepen. De mogelijkheid om deze verdergaande verplichting op te kunnen leggen ligt besloten in de derde volzin van het tweede lid en de tweede volzin van het derde lid. Omdat de reserve-plicht krachtens de Dienstplichtwet voor het beroepspersoneel van de zeemacht slechts verplicht tot opkomst in werkelijke dienst in de gevallen dat de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht dit voorschrijft, is in de derde volzin van het eerste lid een soortgelijke beperking opgenomen voor het huidige beroepspersoneel der landmacht en luchtmacht, zijnde het beroepspersoneel dat is aangesteld voor onbepaalde tijd.

Wellicht ten overvloede merkt de ondergetekende op, dat artikel 7 niet kan gelden voor de aanstelling als officier van hen, die krachtens de

Dienstplichtwet verplicht tot het reserve-personeel behoren. Op die reservisten zijn, voor wat betreft de tijd dat zij verplicht tot het personeel blijven behoren, de bepalingen van artikel 41, eerste lid, van de Dienstplichtwet van toepassing. De aard en omvang van de wettelijk op hen rustende verplichting tot opkomst in werkelijke dienst wordt bepaald door artikel 4 van de Wet voor het reservepersoneel der krijgsmacht.

Voor wat betreft het anders dan bij of in verband met de aanstelling aanvaarden van de verplichting om deel uit te zullen maken van het personeel, moge verwezen worden naar artikel 16 van het reglement.

Artikel 8

Rang of stand bij aanstelling

In de eerste twee leden van dit artikel is het bij de zgn. instroming aan de voet geldende beginsel opgenomen, dat een militair wordt aangesteld in de laagste rang of stand en klasse van de groepering waartoe hij gaat behoren (resp. officieren en militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant). In het derde lid is onder meer ten behoeve van de zgn. horizontale instroming van buiten de krijgsmacht de bevoegdheid opgenomen om de aanstelling in een (hogere) rang of klasse te doen plaatsvinden. Indien van deze bevoegdheid anders dan incidenteel gebruik moet worden gemaakt, zullen de ter zake geldende beleidsregels uiteraard onderwerp van overleg vormen.

De in het vierde lid van dit artikel opgenomen bepaling dient als garantie voor de militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant op wie de reserve-plicht rust, dat hij zijn bij het beroepspersoneel definitief verworven rang behoudt ook als hij nog slechts uitsluitend tot het reserve-personeel behoort. Overeenkomstige bepaling zal voor de officier op wie de reserve-plicht rust, worden opgenomen in de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht.

Naast het voordeel der rechtszekerheid voor het betrokken personeel wordt door onderhavige bepaling ook veel administratieve arbeid voorkomen.

Artikel 9

Proeftijd

In dit artikel wordt als hoofdregel verwoord dat aan een aanstelling als militair ambtenaar, in welke hoedanigheid ook, een proeftijd wordt verbonden, zij het dat het dwingende karakter hieraan wordt ontnomen, indien betrokkene voordien reeds een andere militaire hoedanigheid had. Bij dit laatste ware te denken aan de aanstelling als beroepsofficier van adelborsten en cadetten, beroepsonderofficieren en reserve-officieren. In al deze en soortgelijke gevallen wordt de imperatief voorgeschreven proeftijd vervangen door een facultatieve. Wellicht ten overvloede wordt hierbij opgemerkt dat een proeftijd immer naar twee zijden werkt.

Artikel 10

Tijdelijke aanstelling

Sinds jaar en dag worden bij de landmacht en de luchtmacht dienstplichtige vaandrags, die een opleiding tot reserve-officier hebben voltooid, voorafgaande aan een definitieve aanstelling als reserve-officier eerst tijdelijk aangesteld.

De definitieve aanstelling vindt alsdan plaats met ingang van 1 januari van het jaar volgend op dat, waarin hun leeftijdgenoten die aan de Koninklijke Militaire Academie de opleiding tot beroepsofficier hebben gevolgd, tot tweede-luitenant zijn benoemd. Als basis voor de bevoegdheid tot deze tijdelijke aanstelling fungeert nog steeds het Koninklijk besluit van 11 april

1942, Stb. C 31, volgens welk besluit de Kroon zich voorbehoudt om in tijd van oorlog, oorlogsgevaar of andere buitengewone omstandigheden tijdelijk tot reserve-officier te benoemen:

- a. militairen van het beroeps- of verlofspersoneel der landmacht beneden de rang van tweede-luitenant;
- b. niet tot de landmacht behorende militairen.

Dat ook thans voornoemd Koninklijk besluit nog steeds kan worden toegepast wordt mogelijk gemaakt door het formeel nog immer van kracht zijnde Koninklijk besluit van 10 april 1939, Stb. 181, inhoudende dat er «oorlogsgevaar» bestaat. Zodra de voorgenomen intrekking van laatstbedoeld Koninklijk besluit is geëffectueerd, zal het Koninklijk besluit van 11 april 1942 niet meer kunnen worden toegepast. Om die reden wordt reeds thans de bevoegdheid tot tijdelijke aanstelling in dit reglement opgenomen (eerste lid).

Gedurende de laatste oorlog heeft zich de behoefte doen gevoelen dat ook de operationele bevelhebbers de bevoegdheid zouden bezitten militairen beneden de rang van tweede-luitenant tijdelijk tot officier aan te stellen. Daartoe diende het Koninklijk besluit van 22 augustus 1944, Stb. E 68. De inhoud van dit besluit wordt thans als derde lid van dit artikel in het rechtspositiereglement verwoord.

Aangezien het in geval van oorlog evenzeer noodzakelijk zal kunnen zijn dat aan de behoefte aan personeel beneden de rang van officier op de kortst mogelijke termijn wordt voldaan, is in het vierde lid de mogelijkheid geschapen tot tijdelijke aanstelling van personen – ook indien zij niet voldoen aan een aantal normaliter voor aanstelling gestelde eisen – bij het personeel beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant.

De in het voorgaande genoemde Koninklijke besluiten van 11 april 1942, Stb. C 31 en van 22 augustus 1944, Stb. E 68, zullen in het kader van de technische herziening van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren en Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht worden ingetrokken.

Artikel 12

Het afleggen van de eed of belofte

De officieren leggen, krachtens het Soeverein besluit van 26 februari 1814, nr. 86, van oudsher zo spoedig mogelijk na hun aanstelling een eed of belofte af, waarbij zij zich verbinden tot trouw aan de Koningin, gehoorzaamheid aan de wetten en onderwerping aan de krijgstucht. De overige militaire ambtenaren ondertekenen thans bij hun aanstelling een schriftelijke verklaring, de zgn. dienstbelofte, waarbij zij beloven trouw te zullen zijn aan de Koningin en zich te zullen onderwerpen aan de krijgstucht en aan alle dienstvoorschriften van het betrokken krijgsmachtdeel. Dit onderscheid dient te worden opgeheven. Zolang de regel van kracht blijft volgens welke in beginsel alle leden van het burgerlijk rijkspersoneel in verband met het aanvaarden van hun betrekking een eed (belofte) afleggen, zal ook voor het vrijwillig in een dienstverhouding tot de overheid tredende militaire personeel beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant de verplichting tot het afleggen van een eed (belofte) als militair ambtenaar moeten gelden.

Om praktische en gevoelsmatige redenen wordt echter bepaald dat degenen die in de hoedanigheid van militair ambtenaar een initiële opleiding tot officier of tot een lagere rang of stand volgen, de eed (belofte) niet zullen afleggen alvorens zij die opleiding hebben beëindigd. Nu de eedsformule in dit reglement is opgenomen, bestaat niet langer behoefte aan bovengenoemd Soeverein besluit, weshalve dit in het hoofdstuk Overgangs- en slotbepalingen wordt ingetrokken.

Algemeen

In de opsomming in artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 van de rechtspositionele aangelegenheden, die bij of krachtens algemene maatregel van bestuur moeten worden geregeld, wordt de opleiding niet afzonderlijk genoemd. Voor zover dit aspect uit een oogpunt van rechtspositie bezien regeling behoeft, kan de wettelijke basis daarvoor worden gevonden in de bepaling, opgenomen onder punt i van dat artikel, dat de overige rechten en verplichtingen van de militaire ambtenaren bij of krachtens algemene maatregel van bestuur dienen te worden vastgesteld. Gezien de plaats, die de opleidingen in de carrière van het militair personeel innemen, en het belang dat de krijgsmacht heeft bij een vaststelling van de grondslagen daarvan in het reglement betreffende de rechtstoestand, is de voorkeur gegeven aan het opnemen van een afzonderlijk hoofdstuk over deze materie in stede van het stellen van regelen dienaangaande onder het hoofdstuk «overige rechten en verplichtingen».

Met het oog op de logische indeling van het reglement is het hoofdstuk «opleidingen» geplaatst tussen het hoofdstuk «aanstelling» en het hoofdstuk «bevordering».

Alvorens over te gaan tot de artikelsgewijze toelichting dient nog het volgende te worden opgemerkt. Door de nog immer voortschrijdende mechanisatie, automatisering, technische en technologische vernieuwingen, zowel op het gebied van wapensystemen en doctrines als op het gebied van de personeelstechnische en economische bedrijfsvoering, is de opleidingsbehoefte binnen de krijgsmacht zeer groot. De talloze opleidingen kunnen globaal worden onderverdeeld in drie groepen, te weten de initiële opleiding, de carrière-opleiding en de overige opleidingen en cursussen.

De opleidingsstructuur wordt bepaald door de kwalitatieve en kwantitatieve behoefte aan personeel, welke op zich weer een afgeleide vormt van de specifieke taakstelling en organisatie van elk krijgsmachtdeel. De op dit gebied bestaande verschillen tussen de krijgsmachtdelen en onderdelen daarvan leiden er dan ook toe, dat er geen sprake is van het bestaan van één uniforme opleidingsstructuur en dat eenzelfde soort opleiding voor verschillende krijgsmachtdelen of zelfs binnen één krijgsmachtdeel voor verschillende militairen nu eens als carrière-opleiding, dan weer als initiële opleiding of andere opleiding moet worden aangemerkt.

Artikel 13

Initiële en carrière opleidingen

Aan het eerste lid ligt ten grondslag de opvatting, dat het zowel in het belang van de aangestelde militair als in het belang van de krijgsmacht is dat zo snel mogelijk na het tijdstip van ingang van de aanstelling de bij de aanstelling verleende bestemming – veelal een initiële opleiding – wordt gevolgd. In beginsel zal dan ook elke aanstelling ingaan op de eerste dag van de maand, waarin de initiële opleiding aanvangt.

Ten aanzien van het tweede lid kan worden opgemerkt dat de in dat lid genoemde «voorwaarden» onder andere zien op medische voorwaarden en andere vereisten voor inzetbaarheid in en vervulling van de functies, waarvoor de opleiding plaatsvindt. Om in het verleden gebleken misverstanden te voorkomen wordt voorts opgemerkt, dat de in het kader van dit lid bedoelde opleidingen te geven lessen e.d. als regel zullen plaatsvinden in de normale werktijden.

Artikel 14

Overige opleidingen

In tegenstelling tot het vorige artikel, waarin in beginsel primair het belang van de militair als uitgangspunt besloten ligt, wordt in het eerste lid

van onderhavig artikel het belang van de dienst centraal gesteld. In dit lid wordt de tot dusverre stilzwijgend aangenomen bevoegdheid tot het aanwijzen van militairen, ook zonder hun instemming, voor het volgen van opleidingen die van belang zijn voor de dienst, vastgelegd. Het tweede lid ziet onder andere op de situatie dat een militair, zonder dat hij daarom heeft verzocht, wordt aangewezen voor het volgen van een omscholing, maar betrekkelijk kort na de omscholing in het kader van de voor hem geldende bevorderingsgang in beschouwing dient te worden genomen voor bevordering tot de naasthogere rang. Een dergelijke situatie kan zich met name bij het onderofficierskorps voordoen, dat in verband met de veelheid van te vervullen specialistische functies in een betrekkelijk groot aantal categorieën is onderverdeeld. Het tweede lid beoogt de waarborg te scheppen dat de militair in een zodanig geval zich gedurende een bepaalde tijd in de nieuwe branche zal kunnen inwerken vóór het tijdstip, waarop zijn bevordering aan de orde komt.

Artikel 15

Vergoeding van opleidings- en studiekosten

In dit artikel wordt onderscheid gemaakt tussen het volgen van een opleiding of studie aan een niet-militaire opleidingsinrichting en aan een militaire opleidingsinrichting. Dit onderscheid is gebaseerd op het gegeven dat het volgen van een opleiding of studie aan een niet-militaire opleidingsinrichting voor de militair steeds kosten met zich brengt, terwijl dit bij het volgen van een opleiding of studie aan een militaire opleidingsinrichting in het algemeen niet het geval is. Om deze reden voorziet het tweede lid van dit artikel in de mogelijkheid gevallen aan te wijzen waarin de militair een vergoeding kan krijgen indien hij bij het volgen van een opleiding of studie aan een militaire opleidingsinrichting toch kosten heeft moeten maken.

Artikel 16

Verplichtingen verbonden aan aanwijzing voor het volgen van een opleiding of studie

In nog steeds toenemende mate is het noodzakelijk militairen langdurige en vaak kostbare opleidingen – ook buiten de opleidingsinrichtingen van de krijgsmacht – te doen volgen. Willen deze opleidingen voor de krijgsmacht hun rendement opbrengen dan zal het nodig zijn, dat de deelnemers aan die opleidingen, indien de aanwijzing van hen op basis van vrijwilligheid plaats vindt, na beëindiging van de opleidingen gedurende bepaalde, van de duur van de opleidingen afhankelijke, tijdvakken deel zullen blijven uitmaken van het beroepspersoneel. De hier bedoelde verplichting behoeft niet aan de initiële opleiding verbonden te worden, omdat deze opleiding voortvloeit uit de aanstelling en de verplichting om gedurende zekere tijd deel uit te blijven maken van het personeel alsdan reeds aan de aanstelling is verbonden.

Anders dan bij de landmacht en de luchtmacht wordt bij de zeemacht de onderofficiersopleiding veelal pas gevolgd aan het einde van de periode, waarin de militair op grond van zijn aanstelling nog deel moet uitmaken van het personeel. De daardoor bij de zeemacht bestaande behoefte om ook aan de aanwijzing op verzoek voor het volgen van een carrière-opleiding verplichtingen te kunnen verbinden, ligt besloten in het tweede lid.

Ingevolge het voor het militaire personeel geldende ontslagrecht kunnen ontslagaanvragen tijdens de hier bedoelde tijdvakken worden afgewezen.

In de praktijk is de wenselijkheid gebleken in bepaalde gevallen te kunnen beschikken over financiële sancties, indien de militair wegens omstandigheden die zijn ontstaan door eigen wil of toedoen, hetzij wordt ontheven van de opleiding, hetzij in het tijdvak, waarin op hem de verplichting tot dienstverrichting rust, wordt ontheven van de functie waarvoor hij is opgeleid, of uit de dienst wordt ontslagen. De bevoegdheid tot het opleggen van deze zgn. restitutieplicht, waarvan de omvang afhankelijk is van de soort opleiding welke is gevolgd, ligt in het derde en vierde lid.

Ontheffing van een opleiding of studie

Werd in artikel 14, eerste lid, de tot dusver stilzwijgend aangenomen bevoegdheid tot het aanwijzen van militairen voor een opleiding of studie uitdrukkelijk vastgelegd, in dit artikel wordt het supplement daarvan, nl. de bevoegdheid om militairen van een opleiding of studie te ontheffen, tot uitdrukking gebracht. Eén van de redenen die tot ontheffing in het belang van de dienst kunnen leiden is de constatering dat de militair, alhoewel hij voldoet aan de bij die opleiding gestelde eisen, blijk geeft ongeschikt te zijn voor het bekleden van de rang dan wel voor het vervullen van de functie waarvoor hij wordt opgeleid.

HOOFDSTUK 4. BEVORDERING VAN MILITAIREN BENEDEN DE RANG VAN LUITENANT TER ZEE DER 3e KLASSE/TWEEDE-LUITENANT

Algemeen

De eigen aard van de militaire dienst en het daarmee samenhangende feit, dat een beroepsmilitair over het algemeen sterk aan de keuze van zijn beroep is gebonden, zijn de redenen geweest dat in het militaire personeelsbeleid van oudsher aandacht is besteed aan het verzekeren van een bepaalde bevorderingsgang voor het militaire personeel.

In het vlak van de rechtspositie hebben deze factoren er toe geleid dat het onderwerp «bevordering» daarin een, in vergelijking met de civiele overheidsdienaren, bijzondere plaats inneemt. In dit verband moge worden gememoreerd, dat ingevolge artikel 68 van de Grondwet de bevordering van de officieren bij de wet moet worden geregeld en dat ingevolge artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 de bevordering van de militairen – anders dan die van burgerambtenaren –, voor zover niet reeds bij of krachtens de wet geregeld, dient te worden geregeld bij of krachtens algemene maatregel van bestuur. Overigens kan worden opgemerkt, dat het in het algemeen naar de huidige maatstaven voor het voeren van een verantwoord personeelsbeleid als noodzakelijk wordt beschouwd, dat daarbij aan de factor promotiemogelijkheden voor het personeel ruime aandacht wordt geschonken.

Uit het gestelde in de vorige alinea blijkt, dat het onderhavige hoofdstuk uitsluitend betrekking kan hebben op militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant. Daarnaast moet worden onderkend, dat het scheppen van wettelijke waarborgen op het niveau van een algemene maatregel van bestuur op dit stuk in de eerste plaats dient te geschieden ten behoeve van die militairen beneden de rang van tweede-luitenant, die het verrichten van militaire dienst als hun beroep hebben gekozen, derhalve de beroepsmilitairen die zijn aangesteld voor onbepaalde tijd. Ten opzichte van de overige militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, voor het huidige bestaande uit het reserve-personeel beneden de rang van tweede-luitenant, in de nabije toekomst omvattende het beroepspersoneel dat is aangesteld voor een bepaalde tijd, alsmede het in hoofdstuk 2 reeds genoemde verlofspersoneel en de krachtens de Dienstplichtwet tot het reserve-personeel behorende militairen voor zover zij nog niet zijn aangesteld als reserve-officier, is het alleszins verantwoord op dit wettelijk niveau te volstaan met een meer beknopte regeling, zeker indien in aanmerking wordt genomen dat deze militairen normaliter voor relatief korte tijd of slechts incidenteel in werkelijke dienst zullen verblijven. Dit vormen de redenen waarom bij een aantal artikelen onderscheid wordt gemaakt tussen beroepsmilitairen aangesteld voor onbepaalde tijd en die welke zijn aangesteld voor een bepaalde tijd, en de tot het reserve-personeel behorende militairen.

Bij het ontwerpen van het reglement is beoogd op onderdelen wijziging te brengen in bestaande situaties, maar grote gedeelten ervan beogen niet méér te zijn dan codificatie van bestaande regelgeving en bestaand beleid. Dit laatste is op een enkele uitzondering na van toepassing op dit hoofdstuk, zolang de besluitvorming over het toekomstig bevorderingsbeleid nog gaande is.

Voor wat betreft de zeemacht is zoveel mogelijk aansluiting gezocht bij de bevorderingsbepalingen, opgenomen in de tot heden geldende Regeling organisatie en bevordering schepelingen (K.B. van 10 juli 1951, nr. 38).

Het huidige artikel 11 van het RMAKL/KLu volstaat voor wat betreft de militaire ambtenaren van de landmacht nagenoeg met het geven van een aantal bepalingen van technische aard, die bij het bevorderen in acht moeten worden genomen. In het onderhavige hoofdstuk is er naar gestreefd de materiële bepalingen beter tot hun recht te doen komen en is aansluiting gezocht bij de voor de officieren op dit punt geldende bepalingen. Voor wat betreft de luchtmacht betekent een en ander een voortgaan op de weg, die door het opnemen van artikel 11A in genoemd reglement in 1960 reeds werd ingeslagen.

Een nieuwe figuur in het voorliggend rechtspositiereglement is de titulaire rangsverlening, tot op heden alleen ten aanzien van officieren mogelijk. In de praktijk is gebleken, dat ook ten aanzien van militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3de klasse/tweede-luitenant in het kader van een aantal opleidingen de behoefte zich voordoet tot het titulair verlenen van een rang. Overigens heeft een titulaire rang geen rechtsgevolgen in materiële sfeer, doch brengt alleen met zich mee de bevoegdheid tot het dragen van de desbetreffende rangonderscheidingstekens en de aanspraak op de voor die rang voorgeschreven eerbewijzen.

Artikel 20

Bevoegdheid tot bevorderen

Gelet enerzijds op het karakter van bepaalde bevorderingen bij het beroepspersoneel en de aantallen te bevorderen militairen, anderzijds op het belang van een centraal geleid bevorderingssysteem, acht de ondergetekende het juist om slechts de mogelijkheid tot delegatie van de bevoegdheid tot bevorderen in klasse bij de zeemacht en tot soldaat der 1ste klasse – te allen tijde een opleidingsbevordering – en korporaal bij de luchtmacht, en de luchtmacht open te houden. Zeker bevorderingen tot de rang van korporaal bij de zeemacht en sergeant bij de landmacht en de luchtmacht, of een hogere rang, alsmede bevorderingen bij keuze, buitengewone bevorderingen en tijdelijke bevorderingen, kunnen zodanige konsekventies en onderlinge verschuivingen binnen het korps beroepsonderofficieren tot gevolg hebben, dat het gewenst is de bevoegdheid tot het realiseren van die bevorderingen uitsluitend aan de ondergetekende voor te behouden. Omdat het echter in tijd van oorlog wenselijk kan zijn op zeer korte termijn en zonder tijdrovende procedures te kunnen voorzien in plotseling optredende behoeften aan hoger kader, is in artikel 31 de mogelijkheid geschapen in dat geval de bevoegdheid tot tijdelijke bevordering wel te delegeren.

Artikel 21

Algemene eisen voor bevordering

In het eerste lid van dit artikel is thans expliciet verwoord, dat de «verplaatsbaarheid» van de militair een vereiste voor bevordering is. Eén van de voorwaarden voor een goed functionerende krijgsmacht is, dat het van die krijgsmacht deel uitmakende personeel inzetbaar is op, en derhalve verplaatsbaar is naar, elke plaats waar het belang van de krijgsmacht zulks eist.

Verplaatsbaarheid van de militair is voor het functioneren van de krijgsmacht een onmisbare voorwaarde, waarmee het personeel bij voortduring wordt geconfronteerd. De eis van algemene inzetbaarheid is een reden waarom de militair niet wordt aangesteld voor het vervullen van één bepaalde functie, zoals bij burgerambtenaren het geval is.

De organisatiebelangen dienen zorgvuldig te worden afgewogen tegen de belangen van de te verplaatsen militairen, waarbij hun privé- en maatschappelijke omstandigheden – bijv. sociaal-medische omstandigheden of woonruimteproblematiek – alsmede het ten aanzien van hen te voeren loopbaan- en carrièrebeleid een belangrijke rol spelen.

Overigens dient bij deze belangenafweging rekening te worden gehouden met het feit dat het aanwezig zijn van een aantal niet-verplaatsbare militairen tot veelvuldiger overplaatsing van collega's aanleiding geeft, hetgeen uit een oogpunt van personeelszorg en -beleid minder gewenst wordt geacht.

Uit het vorenstaande moge duidelijk zijn, dat niet-verplaatsbaarheid de algemene inzetbaarheid van de militair doet verminderen, hoe geschikt de militair in de functie-uitoefening op zich zelf ook moge zijn. Zolang de niet-verplaatsbaarheid voortduurt en derhalve niet aan alle eisen wordt voldaan, behoort in beginsel geen bevordering plaats te vinden.

In samenhang met de clausulering van «wangedrag» als ontslaggrond (artikel 39, tweede lid onder p) wordt opgemerkt dat het criterium «goed gedrag» als voorwaarde voor bevordering eveneens beperkt moet worden uitgelegd. Deze voorwaarde ziet vooral op het gedrag in de dienst; gedrag buiten dienst is in dit verband slechts relevant in negatieve zin, namelijk voor zover dit gedrag schadelijk is of kan zijn voor de dienstvervulling of niet in overeenstemming is met het aanzien van het ambt van betrokkene.

Ten aanzien van het in het eerste lid genoemde vereiste «goede gezagsuitoefening» wordt opgemerkt, dat het kan voorkomen dat in een functie niet feitelijk leiding wordt gegeven, waardoor het aspect «gezagsuitoefening» niet of slechts ten dele – nl. voor wat betreft eventuele neventaken, waarin van feitelijk leiding geven wel sprake is – kan worden beoordeeld. Dit behoeft in voorkomend geval geen belemmering te vormen voor een bevordering.

Artikel 22

Ranglijsten en rangschikking

Opgemerkt moge worden, dat in het voor de beroepsmilitairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3de klasse/tweede-luitenant geldende bevorderingssysteem de plaatsing op de ranglijst een belangrijk gegeven is.

In verband hiermede is een regeling van de wijze, waarop de rangschikking in de ranglijsten geschiedt, in het reglement onmisbaar. Bij het ontwerpen van deze regeling is aansluiting gezocht bij de ter zake voor officieren bestaande bepalingen.

Artikel 24

Bevordering tot sergeant, sergeant-majoor en adjudant-onderofficier bij de zeemacht

In dit artikel is aangegeven welke de reguliere bevorderingen voor wat betreft militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3de klasse zijn. In tegenstelling tot de reguliere bevordering tot sergeant-majoor en adjudant-onderofficier bij de landmacht en de luchtmacht, welke een bevordering in volgorde van rangschikking is, is de reguliere bevordering tot sergeant-majoor en adjudant-onderofficier bij de zeemacht altijd een keuzebevordering.

Artikel 25

Bijzondere eisen voor bevordering bij keuze tot de rang van sergeant-majoor of adjudant-onderofficier bij de landmacht en luchtmacht

Dit artikel voorziet – althans voor wat betreft het beroepspersoneel beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht – in een lacune in de bestaande rechtspositievoorschriften. In afwijking van de tot op heden ter zake voor het beroepspersoneel beneden de rang van tweede-luitenant van de luchtmacht geldende regeling, waarbij een keuze werd gemaakt door vergelijking met de ranggenoten van dezelfde anciënniteit, is nu gekozen voor een keuze-systeem, waarbij men moet voldoen aan vaste, hoge geschiktheidsnormen.

Artikel 26

Kennisgeving van passering voor bevordering

Voor het beroepspersoneel beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht en de luchtmacht kan de bevordering bij keuze worden beschouwd als een bijzondere regeling ten opzichte van de algemene regeling, dat de bevordering plaatsvindt in volgorde van rangschikking. Dit houdt in dat niet mag worden geconcludeerd, dat een beroepsmilitair beneden de rang van tweede-luitenant van die krijgsmachtdelen, die niet voor een bevordering bij keuze in aanmerking wordt gebracht, voor bevordering is «gepasseerd» in die zin, dat zijn normale bevorderingsgang wordt onderbroken. Het lijkt derhalve juist de verplichting tot het mededelen van de redenen van een voorbijgaan voor bevordering te beperken tot de bevordering in volgorde van rangschikking. Tengevolge van het bij de zeemacht bestaande bevorderingssysteem krijgen bij dit krijgsmachtdeel alle militairen die voorbijgegaan zijn voor bevordering een dergelijke mededeling.

Artikel 27

Stilstand in bevordering

In dit artikel worden omstandigheden genoemd die, indien zij zich ten aanzien van een voor bevordering in aanmerking komende beroepsmilitair beneden de rang van luitenant ter zee der 3de klasse/tweede-luitenant voordoen, een beletsel vormen voor bevordering. De ratio van het onder a tot en met d bepaalde is, dat een militair, die niet feitelijk een functie binnen de militaire organisatie bekleedt, niet voldoet aan de in artikel 21, derde lid, opgesloten liggende eis dat hij een vacature in de rang, waartoe bevordering zal geschieden, kan vervullen, en dat het voorts onzeker is hoe zijn voor de dienst relevante bekwaamheid en geschiktheid zich zullen ontwikkelen gedurende de tijd waarin de betreffende omstandigheden zich voordoen. Om die reden wordt het juist geoordeeld een in die periode te nemen beslissing over bevordering uit te stellen totdat de betreffende militair binnen de militaire organisatie is teruggekeerd. Ook de militair aan wie, als bestuurslid van een belangenvereniging van militairen, op grond van de vigerende regelen vrijstelling van de dienst is verleend door het toekennen van buitengewoon verlof van lange duur, is formeel-juridisch gezien niet te beschouwen als militair in werkelijke dienst. Niettemin is deze militair feitelijk wel in en – gelet op de omstandigheid dat het goed functioneren van belangenverenigingen van militairen ook een dienstbelang is – mede ten behoeve van de krijgsmacht werkzaam. Het zou dan ook niet gerechtvaardigd zijn indien deze militair, als gevolg van de gekozen juridische constructie voor zijn vrijstelling van de dienst, daardoor in zijn

bevorderingsmogelijkheden zou worden geschaad. Met het oog op deze situatie is in onderhavig artikel in het gestelde onder d de mogelijkheid tot incidentele afwijking van de algemene regel opgenomen. Hierbij zij opgemerkt dat van deze afwijkingsbevoegdheid in principe slechts gebruik zal worden gemaakt indien de bevordering aan de orde komt in de normale periode van vrijstelling, welke in de regel ten hoogste twee jaar is.

Artikel 28

Bevordering na stilstand in bevordering

De in het eerste lid opgenomen bepaling beoogt de mogelijk ten gevolge van oorlogsomstandigheden scheefgetrokken rangsverhoudingen binnen de groep beroepsonderofficieren van de zeemacht, de landmacht en luchtmacht in beginsel weer recht te zetten, indien en zodra vorenbedoelde omstandigheden zich daartegen niet langer verzetten. Voor de betrokken onderofficieren biedt deze bepaling de waarborg, dat hun gedurende hun afwezigheid opgelopen achterstand in rang in elk geval gedeeltelijk – nl. tot de naasthogere rang – ongedaan zal worden gemaakt na hun terugkeer.

Het afgescheiden zijn van de eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten kan zich in diverse vormen voordoen, waarbij o.a. te denken ware aan krijgsgevangenschap, internering en deelname aan het georganiseerd verzet. Het verdient de aandacht dat volgens de ter zake bestaande bepalingen op elke krijgsgévangen militair de plicht rust tot ontsnapping, zodra de mogelijkheid zich daartoe voordoet. Tevens rust op elke van de hoofdmacht afgescheiden militair de plicht te trachten zich zo spoedig mogelijk weer te voegen bij de eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten. Het voorgaande houdt dan ook in, dat de in het eerste lid van artikel 28 opgenomen waarborg niet behoort te gelden voor die militairen, die gedurende hun afwezigheid geen of onvoldoende inspanning hebben getoond om zich weer bij eigen of bondgenootschappelijke strijdkrachten te voegen, dan wel zich op andere wijze tegen de vijand te verzetten. Met betrekking tot het tweede lid wordt erop gewezen, dat de omstandigheden die geleid hebben tot de vermissing, en daardoor tot de stilstand in bevordering, ook kunnen leiden tot een verder uitstel van bevordering.

Blijkt nl. na de terugkeer van betrokken militair dat zijn vermissing in werkelijkheid werd veroorzaakt door een zich onttrekken aan de dienst, i.c. ongeoorloofde afwezigheid of desertie, dan kan zijn gedrag en plichtsbetrachting zodanig gewaardeerd worden dat hij niet voldoet aan de eisen voor bevordering gesteld.

Naast de in het onderhavige artikel vervatte regeling met betrekking tot een opgelopen achterstand in rang, geeft het zesde lid van artikel 22 aan de ondergetekende de bevoegdheid om ook de ontstane achterstand in diensttijd in rang geheel of gedeeltelijk ongedaan te maken. Tenslotte zal in de bezoldigingsvoorschriften een bepaling worden opgenomen, op grond waarvan ook de als gevolg van de uitgestelde bevordering opgetreden bezoldigingsachterstand geheel of gedeeltelijk ongedaan kan worden gemaakt.

Artikel 30

Buitengewone bevordering

Dit artikel voorziet in een lacune in de bestaande rechtspositievoorschriften voor de beroepsmilitairen beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht. Voor wat betreft de redactie van het artikel is aansluiting gezocht bij de regeling, die op dit punt geldt voor officieren en voor de beroepsmilitairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse van de zeemacht en van tweede-luitenant van de luchtmacht.

Artikel 31

Tijdelijke bevordering

Het personeelsbeleid is erop gericht aan de beroepsmilitairen een verantwoorde en regelmatige carrièregang en een daaraan aangepaste bevorderingsgang te kunnen bieden. In grote organisaties als de zeemacht, de landmacht en de luchtmacht kunnen zich echter situaties voordoen, waarin een militair moet worden geplaatst in een functie van een aanmerkelijk hoger niveau dan dat, verbonden aan de functies, die hij in dat stadium van zijn carrièregang normaliter vervult.

In een dergelijke situatie kunnen de omstandigheden het noodzakelijk doen zijn – met name bij een dienstvervulling in bondgenootschappelijk verband – dat de militair voor de duur van de plaatsing in die functie – en eventueel voor de duur van een aan die plaatsing voorafgaande periode van voorbereiding daarop – een hogere rang bekleedt.

Ingeval de in het derde lid genoemde omstandigheden leiden tot ontslag uit de dienst, vindt dit ontslag plaats in de tijdelijke rang. Op grond van artikel 52 en de uitvoeringsregelen daarvan, de zgn. «statusvoorrechten», kan de militair zich na het ontslag manifesteren in de laatstelijk door hem beklede rang, derhalve ook de tijdelijke rang.

Het vierde lid voorziet met name in de mogelijkheid van tijdelijke bevordering van de beroepsmilitair, die als gevolg van een plaatsing in het buitenland dan wel als gevolg van een ziekte of een gebrek, verband houdende met de uitoefening van de dienst, niet in de gelegenheid is geweest zich tijdig via het volgen van een opleiding hier te lande de vereiste bekwaamheid voor de naasthogere rang eigen te maken.

De in het zesde lid opgenomen bepaling, alleen geldend in tijd van oorlog, ziet op de in die omstandigheden mogelijk op korte termijn opkomende behoefte aan hoger kader. In dat geval dient tijdelijke bevordering door een troepencommandant plaats te kunnen vinden. Het zevende lid creëert een fictie waaraan nabestaanden van een overleden militair op emotionele gronden zeer hechten. De voorgestelde bepaling heeft geen consequenties voor de hoogte van pensioenaanspraken e.d.

Artikel 33

Titulaire rangen

De figuur van titulaire rangsverlening kende tot heden voor militaire ambtenaren beneden de rang van luitenant ter zee der 3de klasse/ tweede-luitenant geen expliciete basis in een algemeen rechtspositiereglement. Aangezien met name bij de landmacht in de praktijk in het kader van een aantal opleidingen behoefte bleek te bestaan aan de mogelijkheid tot het titulair verlenen van een rang, is een basisbepaling terzake in het onderhavige reglement onontbeerlijk.

HOOFDSTUK 5. SCHORSING

Algemeen

Alhoewel de inhoud van dit hoofdstuk voor de zeemacht geen wezenlijke veranderingen op het gebied van de schorsing met zich brengt, is dit voor de landmacht en de luchtmacht wel het geval. Om die reden acht de ondergetekende het gewenst de navolgende uiteenzetting te geven.

De maatregel van schorsing heeft tot doel om, voortuitlopende op en in afwachting van definitieve maatregelen die tegen een militaire ambtenaar in verband met bepaalde gedragingen, handelingen of tekortkomingen zullen worden getroffen, die militair te beletten zijn ambt uit te oefenen.

Bij toepassing van deze maatregel ligt het accent op het verzekeren van de continuering van een juiste gang van zaken bij een bepaald onderdeel of een bepaalde eenheid van de krijgsmacht, indien gedragingen, handelingen of tekortkomingen van een bij dat onderdeel of bij die eenheid geplaatste militair die gang van zaken dreigen te verstoren. Dat de schorsing daarnaast, bezien vanuit de positie van de militair, elementen bevat, die maken dat de maatregel van schorsing in vele gevallen zal worden ervaren als een strafmaatregel, doet aan het vorenstaande niet af. Immers, alhoewel een of andere vorm van «bestrafing» – in de vorm van ontslag, overplaatsing en dergelijke – het uiteindelijke gevolg kan zijn van de reden die aanleiding gaf tot schorsen, behoeft op het tijdstip van schorsen geenszins vast te staan of en zo ja, in welke vorm strafoplegging zal plaatsvinden.

De maatregel van schorsing kan naar de mening van de ondergetekende worden getypeerd als een maatregel van orde.

Met het karakter van de schorsingsmaatregel verdraagt zich niet de volgens de thans voor de landmacht en de luchtmacht vigerende regeling bestaande mogelijkheid aan een schorsing terugwerkende kracht te verlenen. In verband hiermede is in artikel 35, derde lid, de bepaling opgenomen dat de schorsing ingaat op het tijdstip waarop deze ter kennis van de betrokken militair komt. Voorts is daarin een voorziening opgenomen voor het geval de militair zich aan het ter kennis brengen onttrekt.

Tegen de hiervoren geschetste achtergrond bezien bestaat voorts geen behoefte aan handhaving van de thans in het RMAKL/KLu voorkomende bepaling (artikel 13, tweede lid), dat schorsing in de daarbedoelde gevallen moet plaatsvinden met ingang van een bepaalde datum.

In dit hoofdstuk zijn geen bepalingen opgenomen inzake de bezoldiging tijdens de schorsing. Dit vloeit voort uit hetgeen in het deel «Algemeen» van deze toelichting op bladzijde 3 dienaangaande is gesteld.

Artikel 34

Bevoegdheid tot schorsen

Het karakter van de maatregel van schorsing maakt het gewenst de afstand tussen de militair, wiens gedragingen, handelingen of tekortkomingen aanleiding kunnen geven tot schorsing, en de functionaris die de bevoegdheid tot schorsen bezit, zo gering mogelijk te doen zijn.

Gezien de taken en de bevoegdheden die in het kader van de militaire hiërarchie aan de tot straffen bevoegde commandant zijn opgedragen respectievelijk verleend, lijkt het juist deze functionaris als laagste, tot schorsen bevoegde instantie aan te wijzen. Gelet op hetgeen in de toelichting op artikel 2, derde en vierde lid, is gesteld betreffende de plaats van de geestelijke verzorgers binnen de krijgsmacht, dient de bevoegdheid tot schorsing van een geestelijk verzorger echter uitsluitend bij de ondergetekende te berusten.

Artikel 35

Gevallen waarin en wijze waarop schorsing plaatsvindt

Voor wat betreft de opzet van dit artikel is aansluiting gezocht bij het overeenkomstige artikel in het RRMZ.

Ingevolge de thans bij de land- en luchtmacht bestaande regeling kan de militair worden geschorst «in de uitoefening van zijn dienstbetrekking». Deze redactie heeft in de praktijk aanleiding gegeven tot misverstand, omdat werd gemeend dat daaraan een argument kon worden ontleend voor de opvatting, dat de schorsing uitsluitend betrekking heeft op de functie die de militair op het moment van de schorsing vervult. De schorsing van een militair zal echter slechts volledig aan haar doel kunnen beantwoorden, indien zij zich ook uitstrekt tot de andere werkzaamheden en/of

diensten, die de militair kunnen worden opgedragen en – in het algemeen gesteld – betrekking heeft op elke daad die door de militaire ambtenaar in het kader van zijn ambt kan worden gesteld.

Teneinde hieromtrent geen twijfel te laten bestaan, wordt in de thans ontworpen regeling, in navolging van de in het Algemeen Rijksambtenarenreglement gebezigde terminologie, gesproken van schorsing in het ambt.

Met betrekking tot de in het eerste lid onder a en b genoemde gronden wordt opgemerkt, dat deze de in de praktijk meest voorkomende zijn. Hiermee wordt echter niet een limitatieve opsomming beoogd.

Artikel 36

Geval waarin de schorsing wordt geacht niet te hebben plaatsgevonden

Zoals in het deel «Algemeen» van dit hoofdstuk is opgemerkt, zal de schorsing, ofschoon dit niet in haar doelstelling ligt besloten, in vele gevallen door degene, die is geschorst, worden ervaren als een strafmaatregel. Met het oog op dit aspect, waaraan uit een oogpunt van goede personeelszorg aandacht dient te worden geschonken, is het gewenst dat de ondergetekende over een verdergaande bevoegdheid in deze kan beschikken dan de in artikel 37 geregelde bevoegdheid tot het geven van een opdracht tot opheffing van de schorsing. Het behoeft geen betoog dat gebruikmaking van de bevoegdheid tot het ongedaan maken van een schorsing, die uit haar aard reeds feitelijke gevolgen heeft gehad, alleen verantwoord is, indien de gronden voor de schorsing naar het oordeel van de ondergetekende ontbreken.

HOOFDSTUK 6. ONTSLAG VAN MILITAIRES BENEDEN DE RANG VAN LUITENANT TER ZEE 3e KLASSE/TWEEDE-LUITENANT

Algemeen

De regelen inzake het ontslag van de militaire ambtenaren beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht en de luchtmacht divergeren in belangrijke mate van die, welke zijn neergelegd voor de officieren in de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren en in de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht en voor de militaire ambtenaren beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse van de zeemacht in het RRMZ.

De divergentie bestaat niet alleen voor wat betreft de aard en het aantal van de ontslaggronden, maar ook ten aanzien van de wijze waarop het ontslag tot stand kan komen. De verschillen tussen de onderscheidene rechtspositievoorschriften zijn voor een groot deel terug te voeren tot de verschillen in de historische achtergronden, die aan de totstandkoming van die rechtspositievoorschriften ten grondslag hebben gelegen. Daarnaast moet de bestaande divergentie voor een deel worden toegeschreven aan het feit, dat genoemde wetten en genoemd reglement in de huidige vorm in de vijftiger jaren zijn tot stand gekomen en het ontslagrecht voor de militaire ambtenaren van de landmacht en de luchtmacht na 1931 – behoudens op enkele incidentele punten – nagenoeg geen wijziging heeft ondergaan. Opgemerkt kan worden dat de behoefte aan een algemene herziening van het bestaande RMAKL/KLu, waarvan op de eerste pagina van deze Nota van toelichting melding werd gemaakt, voor een niet onaanzienlijk deel voortspuit uit de behoefte om het daarin geregelde ontslagrecht, dat een van de grondslagen vormt van de rechtspositie, ingrijpend te wijzigen. Gezien het vorenstaande behoeft het geen betoog dat bij het ontwerpen van dit hoofdstuk aansluiting is gezocht bij de bepalingen van meergenoemde wetten en het mede door onderhavig reglement te vervangen RRMZ.

Als belangrijkste wijzigingen van het ontslagrecht van ál het personeel beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant, kunnen worden genoemd:

1e. het opnemen van de bepaling dat ontslag wegens opheffing van de functie of wegens overtolligheid van personeel niet kan plaatsvinden dan nadat ter zake overleg heeft plaatsgevonden met de betrokken militair onderscheidenlijk met de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen;

2e. het opnemen van specifieke ontslaggronden voor militairen, die voor een bepaalde tijd zijn aangesteld;

3e. het laten vervallen van de mogelijkheid om «niet-eervol» ontslag te verlenen.

Daarnaast moeten voor het personeel beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht en de luchtmacht nog als wijzigingen worden genoemd:

4e. de limitatieve opsomming van ontslaggronden, dit in tegenstelling tot het RMAKL/KLu, hetwelk in artikel 22, eerste lid onder e, de mogelijkheid open laat tot ontslagverlening in andere gevallen dan expliciet vermeld;

5e. de invoering van de waarborg, dat in bepaalde gevallen geen ontslagverlening kan plaatsvinden dan nadat ter zake advies is uitgebracht door een daartoe in te stellen commissie van onderzoek.

Artikel 39

Ontslaggronden

Naast de vermelding in het eerste lid van het ontslag op verzoek, bevat het tweede lid een opsomming van de ontslaggronden die gelden voor al het personeel beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant. De daar vermelde ontslaggronden zijn voor een deel gelijk – hetzij naar de letter, hetzij naar de strekking – aan die welke in de huidige reglementen voorkomen.

Van de ontslaggronden die tot dusver niet of niet in beide reglementen zijn opgenomen, kan in de eerste plaats worden vermeld de ontslaggrond, genoemd in het tweede lid onder b. Het opnemen als ontslaggrond van de omstandigheid dat de tijd waarvoor een aanstelling is geschied, is geëindigd, houdt verband met de in artikel 4 van het ontwerp neergelegde regeling, waarbij een onderscheid wordt gemaakt tussen de aanstelling als militaire ambtenaar voor een bepaalde dan wel voor onbepaalde tijd.

Ook de in het tweede lid onder f genoemde ontslaggrond, ontleend aan de op het gebied van het ontslagrecht voor officieren geldende bepalingen, is een tot dusver voor militaire ambtenaren beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant niet bestaande figuur.

Gelet op het in deze tijd steeds vaker voorkomende verschijnsel, dat ook zodanige militair tot een politiek ambt wordt gekozen of daarin wordt benoemd, dient de mogelijkheid van ontslagverlening aan een militair die – na het bekleden van een politiek ambt – te kennen geeft zijn loopbaan buiten de krijgsmacht voort te willen zetten of die, alhoewel hij zijn militaire carrière wil vervolgen, niet binnen twee jaar blijkt te kunnen worden herplaatst in de militaire organisatie, in het rechtspositiereglement te worden opgenomen. Ter vermijding van misverstanden zij er op gewezen dat direct nadat betrokkene te kennen heeft gegeven in werkelijke dienst terug te willen keren zal worden bezien of herplaatsing mogelijk is, en dat het als regel dan al mogelijk zal zijn om daarbij de termijn van twee jaren te overzien.

Er zij op gewezen dat de militair niet alleen door de ondergetekende op non-aktiviteit gesteld kan worden ter zake van het bekleden van een ambt als genoemd in artikel 133 van dit reglement, maar voorts van rechtswege op non-aktiviteit is gesteld bij het aanvaarden van het lidmaatschap van één der kamers van de Staten-Generaal. Krachtens de Algemene pensioen-

wet politieke ambtsdragers (Stb. 1979, 519) en de Militaire Wachtgeldregeling 1961 (Stb. 1979, 625), welke laatste bij de invoering van onderhavig reglement ter zake zal worden aangepast, worden de middels deze ontslagbepaling anders dan op verzoek ontslagen militairen adequate voorzieningen geboden.

In het tweede lid onder i, is door het schrappen van de woorden «op eigen verzoek», tot uitdrukking gebracht dat het initiatief tot toepassing van deze ontslagbepaling bij de overheid ligt. Onderhavige ontslagbepaling is in de huidige reglementen opgenomen bij KB van 31 oktober 1966, Stb. 453, in navolging van de toenmalig in de voor officieren totstandgebrachte wettelijke regelingen opgenomen bepalingen. Zoals blijkt uit de geschiedenis van de totstandkoming van evenbedoelde wettelijke bepalingen is het niet de bedoeling van de wetgever geweest een aanspraak (op ontslag) te verlenen, doch slechts een mogelijkheid tot ontslagverlening te creëren (Bijlage Handelingen Tweede Kamer, Zitting 1954–1955, stuk 3077, nr. 22, blz. 2, rechterkolom). De thans aangebrachte wijziging – die ook in de voor officieren geldende wettelijke bepalingen zal worden aangebracht – beoogt vorengenoemde bedoeling op duidelijker wijze te verwoorden. De toevoeging «doch niet dan met zijn instemming» doet aan de betrokkene de waarborg behouden dat hij niet tegen zijn wil kan worden ontslagen.

Tenslotte zij opgemerkt dat de onderhavige ontslagbepaling in beginsel slechts is bedoeld voor de militair, die niet meer voor bevordering in aanmerking komt tot de rang, welke hem bij aanstelling dan wel later gevolgde opleiding in het vooruitzicht is gesteld, of een lagere rang.

Eveneens nieuw, althans voor de landmacht en de luchtmacht, is de in het tweede lid onder j genoemde ontslaggrond.

Ter toelichting daarvan diene dat bij de krijgsmacht jaarlijks grote aantallen beroeps- en reservemilitairen worden aangetrokken, die, alvorens tot de dienstuitoefening in een bepaalde rang en functie te kunnen worden toegelaten, een opleiding dienen te volgen.

De duur van die opleiding is afhankelijk van de rang of de stand en klasse en de functie voor het vervullen waarvan de militair is aangenomen, en zal in vele gevallen uitgaan boven de duur van de proeftijd.

In het geval een militair als hier bedoeld als gevolg van het niet voldoen aan de gestelde eisen van de opleiding wordt ontheven en hem geen andere bestemming bij het krijgsmachtdeel waartoe hij behoort kan worden gegeven, dient de mogelijkheid tot ontslagverlening voorhanden te zijn. Hierin voorziet het tweede lid onder j.

In navolging van de voor officieren, militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse en burgerambtenaren op dit punt bestaande bepalingen (artikelen 15 onder 8e, 57, onder 9e, 98, onder 9e, van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren; artikel 10, tweede lid onder i van het RRMZ en artikel 97b van het Algemeen Rijksambtenarenreglement) wordt thans ook voor de militairen beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht en de luchtmacht in het tweede lid onder k expliciet als ontslaggrond opgenomen het hebben blijk gegeven van een zodanige gezindheid dat geen voldoende waarborg aanwezig is, dat de militair zijn plicht als zodanig onder alle omstandigheden getrouwelijk zal volbrengen. Ofschoon het huidige ontslagrecht bij de land- en luchtmacht de mogelijkheid bevat in een zodanig geval een ontslag te bewerkstelligen, verdient het, mede in verband met de wenselijkheid de daarbij te volgen procedure bij algemene maatregel van bestuur vast te stellen, de voorkeur de hier bedoelde situatie als een afzonderlijke ontslaggrond in het reglement te vermelden.

De in het tweede lid onder n opgenomen ontslaggrond is eveneens ontleend aan de ter zake voor officieren bestaande bepalingen. Krachtens die bepalingen leidt het aannemen van vreemde adel en het buiten toestemming van de Kroon aannemen van vreemde ordeteken etc. tot een ontslag van rechtswege. Aan deze – historisch verklaarbare – zware sanctie bestaat naar de mening van de ondergetekende geen behoefte

meer. Omdat het echter toch kan voorkomen dat een militair door het aanvaarden van bedoelde eretekenen e.d. zich in een positie heeft gebracht, welke zijn handhaving minder gewenst maakt, terwijl deze aanvaarding ook nog immer een overtreding van de artikelen 74 of 76 van de Grondwet oplevert, is de ondergetekende van mening dat een ontslag om deze reden – uiteraard na zorgvuldige beoordeling – mogelijk moet zijn.

Het zesde lid regelt de bevoegdheid van de overheid om een militair, voor wie na de aanstelling een proeftijd geldt, tijdens de proeftijd ook om andere dan de in het tweede lid limitatief opgesomde redenen te ontslaan. De daarmee corresponderende bevoegdheid van de militair om tijdens de proeftijd ontslag te kunnen nemen ondanks het feit, dat hij zich verplicht heeft om gedurende zekere tijd deel uit te maken van het personeel, is neergelegd in artikel 41, tweede lid.

Artikel 40

Aanduiding van het ontslag

De kwalificatie «niet-eervol» bij een ontslagverlening, waaraan in het verleden konsekwenties in de pensioensfeer waren verbonden, is in de nieuwe regeling van het ontslagrecht niet langer opgenomen. Afgezien van het feit dat het sedert de inwerkingtreding van de Algemene militaire pensioenwet voor wat de aanspraak op pensioen betreft geen verschil meer uitmaakt onder welke aanduiding het ontslag is verleend, is de ondergetekende van mening dat, mede gelet op de hedendaagse opvattingen op dit punt, ermede kan worden volstaan in het ontslagrecht de mogelijkheid op te nemen om een ontslag, dat normaliter «eervol» zal worden verleend, in bepaalde gevallen te verlenen zonder de aanduiding «eervol».

Artikel 41

Afwijzing van een verzoek om ontslag

De in het eerste lid van dit artikel verwoorde gronden op basis waarvan een verzoek om ontslag van een militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant kan worden afgewezen, zijn waar mogelijk gelijk aan de ter zake voor officieren bestaande bepalingen.

Opmerking verdient dat weliswaar het recht op ontslagverlening tijdens de proeftijd onaantastbaar is, maar dat in buitengewone omstandigheden de ingangsdatum van dit ontslag wél kan worden opgeschort, zulks op basis van artikel 47, vijfde lid, van onderhavig reglement.

Artikel 43

Ontslag wegens overtolligheid van personeel

Bij de uitwerking van deze ontslaggrond is, in navolging van de voor de officieren geldende regeling, achterwege gelaten de thans nog in het RMAKL/KLu voorkomende vermelding van de volgorde, waarin de militairen voor bedoeld ontslag in aanmerking zullen worden gebracht. Ook is de in het RMAKL/KLu voorkomende bepaling dat bij afwijking van bedoelde volgorde, indien de aanvang van de voorgenomen afvloeiing daartoe aanleiding geeft, deze afvloeiing geschiedt naar een bepaald, vooraf vastgesteld en aan de betrokkenen kenbaar gemaakt plan, niet in de nieuwe regeling opgenomen. De ondergetekende is de mening toegedaan dat de specifieke eisen die aan de krijgsmacht worden gesteld, zich niet verdragen met het vooraf bij algemene maatregel van bestuur vaststellen van een volgorde van afvloeiing die bij elke reorganisatie moet worden aangehouden. Aan de andere kant past het in het beeld van de huidige maatschappelijke verhoudingen dat de problemen en aspecten, die zich bij

een afvloeiing van enige omvang voordoen, worden benaderd niet vanuit een vooraf vastgesteld kader, maar met een instelling die enige ruimte tot overleg laat.

In deze gedachtengang lijkt het juist en uit een oogpunt van rechtszekerheid voor de erbij betrokken militairen alleszins verantwoord te bepalen dat ontslag van beroepsmilitairen beneden de rang van tweede-luitenant geschiedt naar een plan, dat na overleg met de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen is tot stand gekomen.

Op het voetspoor van het vorenstaande ligt het in de rede dat, indien de «reorganisatie» zich beperkt tot één militair (opheffing van de functie), ter zake vooraf overleg met deze plaats vindt (zie artikel 42).

Artikel 45

Ontslag wegens gezindheid

De regeling is geënt op die van artikel 97b van het Algemeen Rijksambtenarenreglement, waarvan in de toelichting op artikel 39 reeds melding is gemaakt. Met betrekking tot het uitbrengen van een voordracht inzake de benoeming tot lid en plaatsvervangend lid van de commissie van advies is de minister van defensie als mede verantwoordelijke functionaris aangewezen, zij het dat ontslag om de hier bedoelde reden niet kan plaatshebben dan met medewerking van de minister-president.

Artikel 46

Commissie van onderzoek

Dit artikel, dat voor de zeemacht reeds bestaat in het RRMZ, beoogt een extra waarborg voor de militair te scheppen, indien het voornemen bestaat hem voor ontslag in aanmerking te brengen om een van de redenen, genoemd in artikel 39, tweede lid onder l, o, p, q en r.

Gezien de aard van een zodanig ontslag en de konsekventies, die dit ontslag voor de betrokkene kan hebben, lijkt het nuttig, alvorens in een geval als hier bedoeld een beslissing te nemen, kennis te dragen van de zienswijzen en opvattingen die dienaangaande bestaan binnen het krijgsmachtdeel, waartoe de militair behoort. In verband met dit oogmerk zijn de bepalingen inzake het inwinnen van het advies van een commissie van onderzoek buiten toepassing gelaten ten aanzien van de militair die in aansluiting op zijn aanstelling een opleiding volgt of moet volgen en derhalve aan de vervulling van een organieke functie binnen het krijgsmachtdeel nog niet is toegekomen.

Artikel 47

Datum van ingang van het ontslag

Dit grotendeels uit de praktijk van de ontslagverlening voorgevloede artikel behoeft, naar het de ondergetekende voorkomt, in het algemeen geen nadere toelichting.

Bij het opnemen van de ontslagtermijn hebben de overwegingen voorgezeten, enerzijds dat wanneer een militair ontslag vraagt, het in verband met zijn vervanging in het belang van de dienst gewenst kan zijn het ontslag niet onmiddellijk te doen ingaan. Anderzijds dat wanneer aan een militair ongevraagd ontslag wordt verleend om een hem niet verwijtbare reden, het uit sociaal oogpunt gewenst is daarbij een redelijke termijn in acht te nemen. Het vijfde lid beoogt de mogelijkheid te creëren de ingangsdatum van reeds verleend ontslag op te schorten, indien en zolang er aanleiding zou bestaan om ten aanzien van andere militairen die voor ontslag in aanmerking komen, artikel 41 toe te passen. In de in dat artikel bedoelde omstandigheden – althans die genoemd onder a, b en c – bestaat er behoefte aan handhaving van zoveel mogelijk personeel.

Artikel 48

Intrekking van reeds verleend ontslag

Alhoewel op basis van de algemene leerstukken van administratief recht mag worden aangenomen dat een reeds genomen doch nog niet geëffectueerd ontslagbesluit kan worden ingetrokken, indien zich een omstandigheid voordoet welke – ware zij bekend geweest op het tijdstip dat het ontslagbesluit is genomen – aanleiding zou zijn geweest om het besluit niet te nemen, en uit dien hoofde aan het onderhavige artikel geen behoefte zou bestaan, wordt er toch terwille van de duidelijkheid en de rechtszekerheid de voorkeur aan gegeven de bevoegdheid tot intrekking van reeds verleend ontslag expliciet in dit reglement op te nemen. Het aangeven van een andere ontslaggrond, zonder het predikaat «eervol», hetgeen op basis van dit artikel mogelijk is, beoogt b.v. te voorkomen dat betrokkene op onverdiende wijze in het genot komt van een financiële uitkering of onverdiend aanspraak zou kunnen maken op het behoud van statusvoorrechten (zie artikel 52).

Artikel 49

Ontslag tijdens verblijf buiten Nederland

In het tweede lid is het beginsel neergelegd, dat een militair beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant die om redenen van dienst buiten Nederland verblijft, tijdens dat verblijf de status van militaire ambtenaar niet kan worden ontnomen en dat de terugkeer naar Nederland in aansluiting op een verblijf buitenslands om redenen van dienst plaatsvindt in die hoedanigheid, dat wil zeggen onder alle aanspraken en waarborgen waarop hij als militair ambtenaar recht kan doen gelden.

Artikel 52

Behoud van status

Bij de onderofficierskorpsen van de verschillende krijgsmachtdelen leeft reeds geruime tijd de wens in het reglement betreffende de rechtstoestand een bepaling op te nemen, die het voor gewezen militairen mogelijk maakt bij bepaalde gelegenheden de militaire uniform te dragen.

In onderhavig artikel wordt, in navolging van de voor officieren geldende wettelijke bepaling, de mogelijkheid geopend aan deze wens, die naar de mening van de ondergetekende getuigt van te respecteren gevoelens van verbondenheid met het betreffende krijgsmachtdeel, tegemoet gekomen.

Artikel 53

Ontslag van rechtswege

De regeling in het tweede lid van dit artikel van het ontslag van rechtswege in het daar genoemde geval – welk ontslag tot dusver een onbekende figuur was in de rechtspositieregeling voor de militaire ambtenaren beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/ tweede-luitenant – sluit aan bij de op dit punt voor de officieren geldende wettelijke bepalingen. Het thans voor officieren eveneens nog bestaande ontslag van rechtswege bij het aannemen van vreemde adel en het buiten toestemming van de Kroon aannemen van vreemde ordeteken etc., zal bij de in voorbereiding zijnde technische herziening van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren en de Wet voor het reserve-personeel der krijgsmacht op dezelfde wijze worden geregeld als in dit reglement.

Met betrekking tot de tweede volzin van het tweede lid moge worden opgemerkt dat de datum waarop het ontslag van rechtswege is ingegaan uiteraard steeds zal zijn de datum van verlies van het Nederlanderschap. Omdat het echter voorstelbaar is dat eerst later blijkt dat een militair het Nederlanderschap heeft verloren en in de tussentijd normaal als militair geregistreerd heeft gestaan, moet zowel aan betrokkene zelf als aan de interne diensten die datum medegedeeld worden.

HOOFDSTUK 7. WERK- EN RUSTTIJDEN

Algemeen

Bij het ontwerpen van een regeling van de werk- en rusttijden voor militairen heeft de gedachte voorgestaan dat iedere grond moet worden ontnomen aan de verouderde opvatting, dat het verrichten van dienst gedurende 24 uur per etmaal door de militair als normaal wordt beschouwd en dat de bewegingsvrijheid – dit is het gaan en staan buiten de werktijden – niet een onderwerp van rechtspositie zou zijn, maar een gunst over het verlenen waarvan commandanten naar eigen inzicht kunnen beslissen. In de in dit hoofdstuk vervatte basisregeling zijn daartoe ten behoeve van de militair waarborgen opgenomen, die bij de uitwerking en toepassing in de praktijk in acht moeten worden genomen.

Overigens merkt de ondergetekende op, dat de inhoud van dit hoofdstuk – in verband met het principiële karakter van deze materie welke een spoedige regeling vereiste, en gezien het feit dat de inwerkingtreding van dit reglement niet op zeer korte termijn verwachtbaar was – voorshands is opgenomen in de «Regeling werk- en rusttijden militairen», welke regeling begin 1976 middels een ministeriële beschikking in werking is getreden. De per 1 januari 1981 in deze regeling aangebrachte wijzigingen zijn ook in onderhavig hoofdstuk geïncorporeerd. Voornoemde regeling wordt, voorzover het de regeling van de werk- en rusttijden van de militaire ambtenaren betreft, bij de inwerkingtreding van dit reglement buiten werking gesteld.

Uitgangspunt van de regeling van de werk- en rusttijden van de militairen is dat de militair zijn werkzaamheden en/of diensten als regel verricht gedurende vastgestelde werktijden, dat deze werktijden niet overmatig mogen zijn en dat zij, waar mogelijk, door behoorlijke rusttijden moeten worden onderbroken. Bovendien wordt onderkend dat de militair die meer dan normale werkzaamheden en/of diensten of werkzaamheden en/of diensten buiten de vastgestelde werktijden heeft moeten verrichten, aanspraak kan doen gelden op een billijke rusttijd zodra de gelegenheid zich voordoet.

Artikel 54

Betekenis van uitdrukkingen

De in het eerste lid onder b en c opgenomen omschrijvingen brengen – in relatie met artikel 55, eerste lid – tot uitdrukking dat hetgeen aan een militair binnen de werktijd kan worden opgedragen moet zijn te brengen onder het begrip «diensten» of het begrip «werkzaamheden». Wellicht ten overvloede zij vermeld dat het bij de definiëring gehanteerde begrip «activiteiten» zowel de actieve als de meer passieve werkzaamheden en/of diensten omvat.

In het eerste lid, onder d en e, is onderscheid gemaakt tussen de begrippen «arbeidsduur» en «werktijd». De noodzaak hiertoe is ontstaan ten gevolge van de in het vijfde lid van artikel 55 geboden mogelijkheid slechts een gedeelte van de werktijd tot de arbeidsduur te rekenen.

In het eerste lid, onder g, is tot uitdrukking gebracht dat voor de diverse soorten werkzaamheden en/of diensten afzonderlijke roosters kunnen worden vastgesteld. De reden hiervan is dat in de praktijk de roosters van de werkzaamheden en de roosters van de diensten soms door verschillende functionarissen worden vastgesteld. Voor de vaststelling van de totale arbeidsduur geldt uiteraard de som van de diverse roostertijden.

Artikel 55

Algemene bepalingen

Uit het eerste lid blijkt dat het «werkpakket» van de militair slechts kan bestaan uit het verrichten van werkzaamheden en/of diensten, welke begrippen zijn omschreven in artikel 54, eerste lid, onder b en c.

Het tweede lid behelst de om praktische redenen onmisbare delegatie van de bevoegdheid tot vaststelling van roosters. Deze bevoegdheid wordt geclausuleerd door de in de volgende leden neergelegde elementaire regels, welke bij de vaststelling van de werk- en rusttijden in acht worden genomen. Voor bijzondere groepen van personeel, bijv. chauffeurs, kan het wenselijk zijn die bevoegdheid nader te bepalen, door nadere voorschriften te geven voor de toepassing van de hoofdregels.

Veelal kan het voorkomen dat werkzaamheden en/of diensten bestaan uit een actief en een passief gedeelte. Als voorbeeld dienen de werkzaamheden van een telefonist, die in een telefooncentrale zijn werkzaamheden moet verrichten, zich ter plaatse te rusten kan begeven, maar ook dan ieder moment tot actie kan worden geroepen. Het passieve gedeelte wordt bij de vaststelling van de arbeidsduur om voor de hand liggende redenen niet op dezelfde wijze gewaardeerd als het actieve gedeelte. In het vijfde lid is tot uitdrukking gebracht dat door de ondergetekende in nadere regelen zal worden bepaald welke werkzaamheden en/of diensten dit zijn en in hoeverre zij tot de arbeidsduur dienen te worden gerekend. Uiteraard zullen deze nadere regelen tot stand worden gebracht in nauw overleg met de bevelhebbers van de onderscheidenlijke krijgsmacht delen.

In het zesde lid is, met het oog op continue en ploegendiensten, de noodzakelijke ruimte gelaten om te kunnen afwijken van het derde en het vierde lid. Aldus kan, afhankelijk van en toegesneden op de plaatselijke werksituatie, een zo evenwichtig mogelijk rooster worden opgesteld, waarbij niettemin de hand dient te worden gehouden aan een gemiddelde arbeidsduur van 40 uur per week.

Het behoeft geen toelichting dat dergelijke regelingen in overleg met het betrokken personeel tot stand behoren te komen. Ook om die reden is het gewenst de hiervoor benodigde beleidsruimte open te houden; een stringente omschrijving van de duur van de periode waarvoor het rooster is vastgesteld, is dan ook gewenst noch doelmatig.

In het zevende lid is een limitatieve opsomming gegeven van de gevallen waarin van de maximale arbeidsduur kan worden afgeweken.

In het negende lid is aan de overschrijding van de maximale arbeidsduur een grens gesteld in die zin dat de totale arbeidsduur – na eventueel te zijn herleid op grond van het vijfde lid – niet meer dan 72 uur mag bedragen. Hoewel de Arbeidswet 1919 en de daarop gebaseerde werktijdenbesluiten niet van toepassing zijn op de militair, is, teneinde te komen tot een algemeen aanvaard criterium, bedoeld maximum ontleend aan die wet.

Deze gedachte volgend is voor jeugdige militairen een lager maximum vastgesteld, t.w. 66 werkuren per kalenderweek. Van deze maxima kan uitsluitend ingeval van meerdaagse oefeningen en bijzondere werkzaamheden worden afgeweken. Het karakter van een oefensituatie, zijnde een zo goed mogelijke nabootsing van de situatie, zoals die zich in oorlogstijd zal voordoen, verdraagt zich niet met gereguleerde werk- en rusttijden, temeer niet waar oefeningen mede ten doel hebben de betrokken militairen vertrouwd te maken met langdurige dienstvervulling. Ook het verrichten

van bijzondere werkzaamheden zoals bijv. dijkbewaking, bijstand bij gijzelingsakties e.d. verdraagt zich moeilijk met gereguleerde werk- en rusttijden. Teneinde de hierbedoelde overschrijding niet geheel ongelimiteerd te laten voortduren is een maximale duur van 14 dagen in een kalendermaand ingevoerd.

Het vereiste evenwicht tussen werktijd en rusttijd is neergelegd in de leden 10 t/m 14, waarbij tevens rekening is gehouden met hetgeen hiervóór is gesteld m.b.t. oefeningen en bijzondere werkzaamheden.

Het vijftiende lid van onderhavig artikel, ingevolge hetwelk de ondergetekende de bevoegdheid heeft – uit te oefenen in overeenstemming met het gevoelen van de Raad van Ministers – om van een aantal termijnen in de werk- en rusttijdensfeer af te (doen) wijken, is noodzakelijk met het oog op tijden van oplopende spanning. Ter zake moge worden verwezen naar het in de toelichting bij artikel 2, eerste lid, gestelde. Voor de goede orde wordt opgemerkt dat in kritieke situaties hantering van de in onderhavige bepaling opgenomen bevoegdheid kan plaatsvinden onder goedkeuring achteraf van de Raad van Ministers.

Artikel 56

Werk- en rusttijden op bepaalde dagen

De in onderhavig artikel opgenomen bepalingen waarborgen de aanspraak van de militair op vrije tijd op zaterdag, zondag, feest- en gedenkdagen. In de leden 4 en 5 is uitdrukking gegeven aan het streven de bewegingsvrijheid van de militair zo weinig mogelijk te beperken op als regel vrije dagen, indien deze voorafgaan aan, vallen in of aansluiten op een hem verleend verlof van enige duur. Onder verlof dient te worden verstaan vakantieverlof, in- en ontschepingsverlof, buitengewoon verlof, alsmede vrije tijd die wordt verleend op grond van de compensatieregeling als uitvloeisel van artikel 58.

Tenslotte zij nog vermeld dat het uit een oogpunt van regelgeving geen aanbeveling verdient in dit besluit – zo al mogelijk – een volledige opsomming te geven van alle in Nederland bestaande kerkelijke gezindten en de daarvoor geldende feest- en gedenkdagen. Voor zover mogelijk en nodig wordt daaraan op andere wijze bekendheid gegeven.

Artikel 57

Beperking van de bewegingsvrijheid

De bewegingsvrijheid van militairen, een onderwerp dat in het dagelijkse leven van de militairen een belangrijke plaats inneemt en in tal van uitvoeringsvoorschriften als een bijzondere vorm van verlof onderwerp van regeling is, heeft tot dusver bij het vastleggen van de rechtspositie van de militair geen regeling gevonden in het RRMZ en het RMAKL/KLu.

Bij de regeling van de werk- en rusttijden in dit hoofdstuk is het uitgangspunt geweest te komen tot de vaststelling van tijden, gedurende welke de militair werkzaamheden en/of diensten moet verrichten.

In die gedachtengang is er geen plaats meer voor het begrip «bewegingsvrijheid» in de zin van een bijzondere vorm van verlof, omdat het buiten de vastgestelde werktijden resterend gedeelte van een dag alsook het week-einde in beginsel als vrije tijd zal gelden.

De taakstelling van de krijgsmacht maakt het echter noodzakelijk, dat in bepaalde situaties ook tijdens de vrije tijd onmiddellijk of op zeer korte termijn een beroep op de diensten van de militair moet kunnen worden gedaan. Met name wordt hierbij gedacht aan de situatie, dat het uit een oogpunt van paraatheid noodzakelijk is, dat de militair zich gedurende de periode waarin hij geen werkzaamheden en/of diensten verricht, niet buiten de kazerne begeeft, niet buiten de garnizoensplaats begeeft, op van

te voren vastgestelde tijdstippen contact opneemt met het onderdeel, waarbij hij is geplaatst, of in zijn woning beschikbaar houdt om werkzaamheden en/of diensten te verrichten. Onderhavig artikel strekt ertoe zodanige verplichting de militair te kunnen opleggen.

Artikel 58

Vergoeding voor extra beslaglegging

In dat artikel is het compensatiebeginsel opgenomen. Het definitief vaststellen van aanspraken ter zake van extra beslaglegging is echter mede afhankelijk van een – in interdepartementaal overleg – uit te voeren vergelijkende studie van de bezoldigingsstructuur voor het militaire personeel en die, welke voor de burgerlijke rijksambtenaren wordt nagestreefd. Tot het tijdstip, waarop deze omvangrijke studie – waarvan het onderzoek reeds is begonnen – is afgerond, zal de thans van kracht zijnde compensatieregeling als uitvoeringsregeling van dit artikel dienen. De in afwachting van de inwerkingtreding van dit reglement voorlopig in de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 opgenomen basisbepalingen ter zake, zullen bij de inwerkingtreding van onderhavig reglement en het Reglement rechtstoestand dienstplichtigen, waarin eenzelfde artikel als het onderhavige is opgenomen, worden ingetrokken.

Artikel 60

Toepasselijkheid verlofbepalingen

Alhoewel – zoals onder het deel «Algemeen» van dit hoofdstuk in de toelichting reeds werd gesteld – de opvatting dat de militair 24 uur per dag dienst verricht als verouderd moet worden beschouwd, bestaat er, gezien de taak van de krijgsmacht, toch de behoefte om althans enige bevoegdheden ten aanzien van de bereikbaarheid van militairen in hun vrije tijd te behouden. Dit betreft met name de kennisneming van het verlofadres, de mogelijkheid om reizen naar of door bepaalde gebieden niet toe te staan, en de mogelijkheid om in bijzondere omstandigheden (waarbij te denken ware aan plotseling verhoogde internationale spanning) de militair te verbieden zijn land van plaatsing te verlaten. Deze bevoegdheden behoren niet beperkt te blijven tot de tijd, waarin de militair verlof geniet, doch dienen zich uit te strekken tot elk moment, waarop de militair niet bij zijn eenheid aanwezig is.

In het tweede lid is door het van overeenkomstige toepassing verklaren van een aantal artikelen uit het hoofdstuk Verlof gewaarborgd, dat de belangen van de dienst veilig worden gesteld, indien bijzondere omstandigheden vorderen, dat «compensatieverlof» niet wordt verleend of verleend «compensatieverlof» wordt ingetrokken en dat de belangen van de militair in die situatie en in de gevallen, waarin samenloop van «compensatieverlof» en buitengewoon verlof optreedt, eveneens worden veilig gesteld.

HOOFDSTUK 8. VERLOF

Algemeen

De in dit hoofdstuk onderscheiden soorten van verlof kunnen – naar de doelstelling, die daaraan ten grondslag ligt – in drieën worden verdeeld. Het vakantieverlof heeft ten doel de werkende mens in de gelegenheid te stellen zich gedurende een zekere aaneengesloten periode van rust te herstellen van de geestelijke en lichamelijke inspanningen, verbonden aan

de arbeid. Dit komt zowel het belang van het bedrijf als het persoonlijk welzijn van degene in dienst van dat bedrijf ten goede. Deze dubbele ratio komt tot uitdrukking in de artikelen die handelen over het verlenen van dit verlof.

Tegenover het vakantieverlof als een in het belang van de militair en in het belang van de dienst noodzakelijke dienstonderbreking staat het inschepings- en ontschepingsverlof, alsmede het buitengewoon verlof, waarbij nagenoeg uitsluitend sprake is van een bevoegdheid om de dienst te verzuimen om redenen, welke voor het overgrote deel geheel buiten de belangen van de dienst zijn gelegen. Het betreft hier voornamelijk gevallen waarin dienstverzuim gerechtvaardigd is op gronden, ontleend aan het individuele of familieleven, het maatschappelijk of geestelijk leven van de militair, voor zover het althans redelijk wordt geacht dat dienstverzuim toe te staan.

Het extra verlof ten slotte heeft ten doel de waardering van de overheid aan een militair tot uitdrukking te brengen voor een door hem geleverde bijzondere prestatie.

In het deel Algemeen van deze toelichting is uitvoerig ingegaan op onder meer de integratiegedachte en de gelijkstellingsgedachte. Daarbij werd geconstateerd dat om redenen van doelmatigheid en billijkheid noodzakelijke en onvermijdelijke feitelijke verschillen tussen de krijgsmacht als geheel en andere organisaties, alsook tussen de krijgsmachtdelen onderling, moeten kunnen leiden tot onderling verschillende, echter als geheel gelijkwaardige en evenwichtige, rechtspositieregelingen.

Het hoofdstuk Verlof van dit reglement biedt een goede illustratie van de beperkingen welke aan het streven naar gelijkstelling en integratie zijn gesteld.

Bepalingen inzake inschepings- en ontschepingsverlof welke voor de krijgsmacht noodzakelijk zijn omdat het werkterrein van militairen ook veelvuldig buiten Nederland is gelegen, komen bijvoorbeeld in het Algemeen rijksambtenarenreglement niet voor. De vakantieverlofregeling voor militairen der zeemacht is van oudsher gebaseerd op de operationele overweging dat een schip met een gedeeltelijk aanwezige bemanning niet inzetbaar is. Daarom geschiedt de verlening van vakantieverlof bij de zeemacht collectief en niet op verzoek, en bestaat er geen verschil in de omvang van verlofaanspraken op basis van rang of leeftijd.

Bij de landmacht en de luchtmacht is de vakantieverlofregeling altijd gebaseerd geweest op de hiërarchische structuur van deze krijgsmachtdelen, waardoor er verschil in verlofaanspraken bestond op basis van de beklede rang. Daarnaast kent de vakantieverlofregeling voor genoemde krijgsmachtdelen de ook voor het burgerlijk rijksoverheidspersoneel bestaande extra vakantieverlofdagen op basis van leeftijden.

Terwijl in het verleden de differentiatie in basisvakantieverlofaanspraken door de koppeling aan het rangsniveau vrij groot was, is de afgelopen jaren door het volgen van de trendmatige ontwikkeling van de vakantieverlofaanspraken van het burgerlijk overheidspersoneel deze differentiatie sterk teruggebracht. Ook in de toekomst zal voor militairen van de landmacht en de luchtmacht de ontwikkeling van de voor het burgerlijk overheidspersoneel geldende vakantieverlofregeling op de voet worden gevolgd. Op het punt van de buitengewoon verlofbepalingen is in onderhavig reglement, meer nog dan voorheen, materieel aansluiting gevonden bij de regelgeving terzake voor het overige rijksoverheidspersoneel. Toch blijven ook hier een aantal onvermijdelijke verschillen bestaan, welke zijn terug te voeren tot de bijzondere situatie waarin de krijgsmacht zich door haar taakstelling en organisatie onderscheidt van de burgerlijke rijkdienst.

Het onderhavige hoofdstuk Verlof brengt voor militairen der zeemacht slechts geringe wijzigingen, doordat bij de vaststelling van het vernieuwde hoofdstuk VII (Verlof) van het RRMZ bij Koninklijk besluit van 14 juni 1978 (Stb. 407) reeds zoveel mogelijk rekening is gehouden met het toen nog in ontwerp verkerende onderhavige reglement.

Voor militairen van de landmacht en de luchtmacht brengt het hoofdstuk Verlof van dit reglement een groter aantal wijzigingen ten opzichte van de thans in het RMAKL/KLu opgenomen regeling, welke wijzigingen vooral liggen in de sfeer van het inschepings- en ontschepingsverlof en van het buitengewoon verlof. Bij de artikelsgewijze toelichting zal nader op deze wijzigingen worden ingegaan.

Artikel 66

Verlof buiten het land van plaatsing

In de toelichting bij artikel 60 werd vermeld dat er – gezien de taak van de krijgsmacht – behoefte bestaat om over enige bevoegdheid te beschikken ten aanzien van de bereikbaarheid van militairen gedurende hun afwezigheid bij het onderdeel wegens verlof of anderszins. Dit artikel voorziet in deze behoefte voor zover het betreft het doorbrengen van verlof buiten het land van plaatsing. Omdat het om redenen verband houdende met de veiligheid van de Staat der Nederlanden of zijn bondgenoten ongewenst of zelfs schadelijk kan zijn dat militairen hun verlof doorbrengen in bepaalde landen, is in het tweede lid van dit artikel de bevoegdheid opgenomen om een verbod hiertoe te treffen.

Artikel 67

Vergoeding van schade ten gevolge van het niet doorgaan van verlof

Indien verleend verlof wordt ingetrokken om redenen van dienst, is het billijk dat de daaruit rechtstreeks en onvermijdelijk voor de militair voortvloeiende geldelijke schade ten laste van het rijk komt.

Aan de andere kant mag worden verwacht dat de militair in zo'n geval er naar streeft de schade voor het rijk zo gering mogelijk te doen zijn. Met name kan hierbij worden gedacht aan het zo snel mogelijk annuleren van reserveringen in het kader van een voorgenomen vakantiereis.

In het tweede lid van dit artikel is een soortgelijke regeling opgenomen voor het – in deze tijd steeds meer voorkomende – geval dat het verlof formeel nog niet is verleend, maar de militair reeds bepaalde voorzieningen voor de besteding van zijn vakantieverlof heeft getroffen.

In dit artikellid zijn overigens waarborgen opgenomen om te verzekeren dat alleen in die gevallen, waarin dit redelijk is, aanspraak op een gehele of gedeeltelijke vergoeding van de ontstane schade bestaat. Daarbij dient te worden opgemerkt dat bij de zeemacht de directe commandant van de militair weliswaar veelal tot het verlenen van verlof bevoegd is, doch hierbij dient te blijven binnen het kader van de door de regionale bevelhebber aangegeven verlofperioden per schip of inrichting der zeemacht. Dit impliceert dat de in het tweede lid bedoelde schriftelijke instemming pas gegeven kan worden nadat de verlofperioden per schip en inrichting zijn bekendgesteld. Bovendien – en dit geldt ook bij de landmacht en de luchtmacht – zal een commandant in het algemeen slechts schriftelijk mogen instemmen met een verlofreservering door een militair indien ook de daadwerkelijke verlofverlening door deze commandant zal geschieden. Bij een reeds aangekondigde verplaatsing van de militair zal deze zich in voorkomend geval dan ook dienen te verstaan met zijn toekomstige commandant.

Paragraaf 2, artikelen 68–72

De inhoud van deze artikelen inzake het vakantieverlof voor militairen der zeemacht komt voor het grootste deel overeen met de sedert 1978 ter zake in het RRMZ opgenomen bepalingen. Alleen het artikel 70, betreffende vermindering van het vakantieverlof in geval van langdurige afwezigheid, is nieuw. Dit artikel geeft eenzelfde regeling als ter zake voor het burgerlijk rijksoverheidspersoneel bestaat.

Ook voor militairen van de landmacht en de luchtmacht brengen de in dit reglement opgenomen bepalingen inzake het vakantieverlof niet veel wijziging ten opzichte van de tot heden vigerende regeling. In artikel 79 inzake het verlenen van vakantieverlof-niet-op-verzoek is het aantal dagen vakantieverlof, dat vatbaar is voor verlening niet-op-verzoek, bevroren, terwijl tevens enige waarborgen zijn opgenomen opdat dit vakantieverlof niet gedwongen volledig versnipperd wordt.

Met betrekking tot artikel 81 kan worden opgemerkt dat de bevoegdheid van de ondergetekende tot het in door hem aan te wijzen gevallen stellen van afwijkende regelen inzake het vakantieverlof voor bepaalde groepen van militairen ook in de thans van kracht zijnde regeling is opgenomen. Een zodanige bevoegdheid kan met name niet worden gemist ten opzichte van de militairen, die onder geheel andere dan normaliter bestaande omstandigheden dienst verrichten; dit geldt in het bijzonder voor de militairen, die in het kader van bestaande studieregelingen op rijkskosten meerjarige studies aan universiteiten, hogescholen en andere studieinstellingen volgen. In artikel 81 is de bevoegdheid uitgebreid en wel ten aanzien van door de ondergetekende aan te wijzen individuele militairen. Als voorbeeld kunnen worden genoemd militairen, die op individuele basis zijn tewerkgesteld bij internationale militaire staven, militaire attachés en soortgelijke functionarissen.

Uitgangspunt van de te stellen afwijkende regelen zal zijn dat de militair in elk geval een qua duur overeenkomstige periode vakantie kan genieten als viel hij onder de normale, voor het overige militaire personeel geldende, regeling.

Artikel 83

Aanspraak op inschepingsverlof

In navolging van de bij de zeemacht reeds bestaande regeling is de termijn van uitzending die bepalend is voor de duur van het inschepingsverlof, ook voor militairen van de landmacht en de luchtmacht gesteld op negen maanden. Hierbij kan worden opgemerkt dat, in tegenstelling met vroeger, ook bij de landmacht en de luchtmacht thans veelvuldiger uitzendingen naar landen overzee plaats vinden, waarvan de duur varieert van zes maanden tot een jaar. Gelet op het doel waarvoor het inschepingsverlof wordt verleend, is het redelijk de aanspraak op dit verlof, dat op de dag van vertrek niet is genoten, te doen vervallen.

Artikel 84

Aanspraak op ontschepingsverlof

De thans voor de landmacht en de luchtmacht bestaande regeling inzake ontschepingsverlof heeft er in de praktijk toe geleid, dat in vele gevallen militairen van die krijgsmacht delen een gedeelte van het hen toekomende ontschepingsverlof besteedden aan het doel waarvoor dit verlof wordt toegekend, en het – in sommige gevallen vrij aanzienlijke – resterende gedeelte lieten aanmerken als niet verleend vakantieverlof. Ter voorkoming van deze situaties zijn in het onderwerpelijke artikel de bij de zeemacht reeds bestaande bepalingen opgenomen die enerzijds de aanspraak op ontschepingsverlof vaststellen op een maximum van 20 werkdagen, anderzijds deze aanspraak in beginsel slechts laten bestaan voor een tijdsduur van twaalf maanden na de datum van terugkeer. Los van het vorenstaande heeft voorts de overweging gegolden dat de duur van de uitzending buiten Europa van vrijwillig dienende militairen thans in het algemeen beperkt is tot enkele jaren – in welk geval de uitzending bovendien

doorgaans in gezinsverband plaatsvindt – en dat uit dien hoofde een meer op de praktijk gerichte regeling de voorkeur verdient. Deze aanpassing aan de praktijk maakte het aan de andere kant gewenst te voorzien in de mogelijkheid tot het opnemen van een gedeelte van het ontschepingsverlof tijdens de terugreis.

Artikel 85

Aanspraak op buitengewoon verlof

De in dit artikel opgenomen regeling betreffende het buitengewoon verlof komt in grote lijnen overeen met die van artikel 47 van het RRMZ en artikel 68 van het RMAKL/KLu.

Als belangrijkste afwijkingen kunnen worden genoemd:

1. de in het huidige RMAKL/KLu in artikel 68, eerste lid onder e en f voorkomende gedetailleerde bepalingen inzake faciliteiten voor het deelnemen aan vergaderingen in het kader van het georganiseerd overleg en het daaraan verwante verenigingswezen van militairen, worden vervangen door de basisbepalingen van artikel 85, eerste lid onder c en d, welke in 1978 al in het RRMZ zijn opgenomen.

In de onder c gebruikte formule zijn met «organen van het georganiseerd overleg militairen» bedoeld de commissies en werkgroepen, ingesteld bij dan wel krachtens het Besluit georganiseerd overleg militairen, alsmede de aan dit georganiseerd overleg gerelateerde organen voor informeel overleg. Onder d is een basisbepaling opgenomen voor het verlenen van buitengewoon verlof voor het verrichten van activiteiten ten behoeve van tot het Centraal georganiseerd overleg militairen toegelaten verenigingen. De mede op deze basisbepaling te stoelen ministeriële uitvoeringsbepaling leidt tot een uniforme regeling voor de drie krijgsmacht delen;

2. de aanspraak op buitengewoon verlof voor het zoeken van woonruimte in geval van verplaatsing wordt uitgebreid tot ten hoogste vier werkdagen, indien het betreft een verplaatsing naar een ander land.

De ondergetekende acht deze uitbreiding noodzakelijk gelet op de grote problemen welke militairen telkenmale hebben met het vinden van passende woonruimte, vooral indien dit dient te geschieden vanuit een buitenland;

3. de aanspraak op buitengewoon verlof tot het bijwonen van een huwelijk van bloed- en aanverwanten in de eerste of tweede graad – artikel 85, eerste lid onder j – wordt voor militairen van de landmacht en de luchtmacht uitgebreid tot het huwelijk van pleegouders en pleegkinderen, die in de thans geldende regeling betreffende het buitengewoon verlof bij ernstige ziekte en overlijden ook reeds op één lijn zijn gesteld met bloed- en aanverwanten in de eerste graad, alsook tot het huwelijk van pleegbroers en -zusters. Deze uitbreiding is voor de militairen der zeemacht reeds in 1978 in het RRMZ opgenomen;

4. in geval van overlijden van een persoon, genoemd in artikel 85, eerste lid onder l, wordt, uitgaande van de gedachte dat in zo'n geval de militair vrij van dienst behoort te zijn zolang de begrafenis of de crematie niet heeft plaats gevonden, de aanspraak op buitengewoon verlof niet toegekend voor een in het reglement vastgesteld aantal dagen maar voor de periode van het tijdstip van overlijden tot en met de dag van de begrafenis of de crematie;

5. in artikel 85, eerste lid onder u, is het sollicitatie-verlof opgenomen, welk verlof uitsluitend gedurende de laatste zes maanden van het verblijf in werkelijke dienst mag worden toegekend; de ratio van dit verlof ligt vooral hierin dat de militair, uit hoofde van deze hoedanigheid, als gevolg van zijn plaatsing veelal niet in staat zal zijn buiten de voor hem geldende werktijden nog bezoeken e.d. af te leggen in de plaats waar hij zich na zijn ontslag uit de militaire dienst wenst te vestigen. Dit spreekt met name voor de buiten Nederland gestationeerde militairen;

6. de in het tweede en derde lid opgenomen bepalingen inzake het verlenen van buitengewoon verlof voor het – kortheidshalve te noemen – verrichten van politieke nevenwerkzaamheden zijn analoog aan die welke gelden voor het burgerlijk rijksoverheidspersoneel (Stb. 1980, 531);

7. in artikel 85, vierde lid, is de bepaling opgenomen – een bepaling waaraan in de praktijk behoefte blijkt te bestaan – dat, indien de militair niet voornemens is of in de onmogelijkheid verkeert om van een buitengewoon verlof, hem op grond van dit artikel verleend, gebruik te maken voor het doel waarvoor het is bestemd, het verlof niet wordt verleend en een verleend verlof wordt ingetrokken.

Artikel 87

Buitengewoon verlof van lange duur

De in dit artikel neergelegde regeling inzake het buitengewoon verlof van lange duur is analoog aan die van het Algemeen Rijksambtenarenreglement en bevat – in vergelijking met de thans voor de landmacht en de luchtmacht geldende bepalingen – een meer gedifferentieerde regeling van deze materie.

Met uitzondering van het voorgestelde vijfde lid is dit artikel voor de zeemacht in 1978 reeds opgenomen in het RRMZ.

Artikel 88

Verlofverlening aan militairen, werkzaam in continu- of ploegendienst

In dit artikel worden enkele regels genoemd die bepalend zijn voor de verlofverlening aan militairen, die werkzaamheden en/of diensten verrichten in continu- of ploegendienst, hetgeen b.v. bij de luchtmacht op enkele plaatsen het geval is. Essentie van deze bijzondere regels is dat de militair – met inachtneming van de voor hem geldende bijzondere dienstroosters – op dezelfde wijze in de gelegenheid wordt gesteld tot verlofopneming als ware hij niet in continu- of ploegendienst werkzaam. Omdat echter het vervullen van een halve continudienst niet mogelijk is, wordt in het derde lid bepaald dat het vakantieverlof slechts in hele werkdagen – waaronder, gezien het eerste lid, verstaan dient te worden: hele diensten – kan worden opgenomen.

HOOFDSTUK 9. AANSPRAKEN EN VERPLICHTINGEN IN VERBAND MET DE GEZONDHEIDSZORG

Algemeen

In navolging van artikel 12, onder h, van de Militaire Ambtenarenwet 1931 draagt hoofdstuk VIII van zowel het huidige RRMZ als het bestaande RMAKL/KLu de titel «Aanspraken in geval van ziekte». De inhoud van beide hoofdstukken verschilt echter aanzienlijk. Hoofdstuk VIII van het RMAKL/KLu bevat uitsluitend bepalingen inzake het instellen van een militair geneeskundig onderzoek, terwijl de aanspraken op geneeskundige verzorging voor militairen van de landmacht en de luchtmacht – mede ten behoeve van hun gezinsleden – zijn neergelegd in de Regeling geneeskundige verzorging KL (Stb. 1952, 657) en in enkele andere regelingen. Bepalingen inzake de aanspraak op bezoldiging bij ziekte zijn voor de landmacht en de luchtmacht opgenomen in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969.

Voor militairen der zeemacht is een enkele bepaling inzake de relatie tussen bezoldiging en ziekte opgenomen in artikel 29 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947. In hoofdstuk VIII van het RRMZ zijn de aanspraken op geneeskundige verzorging voor militairen der zeemacht wel uitgebreid geregeld maar ook in het hoofdstuk IX, Overige rechten en verplichtingen van de militair, komen artikelen voor die naar hun aard thuishoren in een hoofdstuk betreffende de gezondheidszorg.

Is derhalve de titel «Aanspraken in geval van ziekte» voor beide hoofdstukken al onjuist, gezien de summier althans onvolledige inhoud van deze hoofdstukken, ook om andere redenen acht de ondergetekende bedoelde titel minder gewenst.

In de loop der tijd is in de samenleving het besef gegroeid dat geneeskundige verzorging en begeleiding niet beperkt behoort te blijven tot het behandelen van zieke individuen, maar daarenboven zich actief dient te richten op voorkoming van ziekte en onderzoek naar en bestrijding van ziekte-oorzaken. Van oudsher is binnen de krijgsmacht – waar het, in verband met de vereiste inzetbaarheid, essentieel is dat het personeel in optimale conditie verkeert – aan deze aspecten bijzondere aandacht besteed. Is om deze reden de beperking tot *het geval van ziekte* reeds onjuist, ook de beperking tot *aanspraken* is niet juist. De militair heeft nl., naast aanspraken op geneeskundige verzorging en begeleiding, ook hiermee verband houdende verplichtingen om zowel tijdig als niet nodeloos daarop terug te vallen en om – indien actieve verzorging en begeleiding noodzakelijk is – daar ten volle aan mee te werken.

In verband met vorengenoemde overwegingen, die hun neerslag hebben gevonden in de inhoud van het onderhavige hoofdstuk, is de titel «Aanspraken in geval van ziekte» vervangen door de benaming «Aanspraken en verplichtingen in verband met de gezondheidszorg».

Artikel 90

Geneeskundige verzorging

Alhoewel van oudsher de binnen de krijgsmacht bestaande militair geneeskundige verzorging en begeleiding meer omvat dan de behandeling van ziekte alleen, hebben de tot op heden bestaande regelingen op het gebied van de geneeskundige verzorging zich beperkt tot de omschrijving van de geneeskundige verstrekkingen en de vergoedingen van en/of tegemoetkomingen in kosten ter zake van die verstrekkingen.

In het derde lid van het onderhavige artikel wordt het karakter van de geneeskundige verzorging en begeleiding, zoals die in het voorgaande is beschreven, op duidelijke wijze verwoord.

Voor het overige is de in dit artikel neergelegde regeling inzake de geneeskundige verzorging van de militair in hoofdzaak gelijk aan die, welke thans is opgenomen in hoofdstuk VIII van het RRMZ en in de hiervóór genoemde Regeling geneeskundige verzorging KL en de daarop berustende Beschikking geneeskundige verzorging KL/KLu. Ten aanzien van een bepaalde groep militairen evenwel is de aanspraak op geneeskundige verzorging voor hun gezinsleden vervallen, nl. voor de militairen die op non-activiteit zijn gesteld dan wel buitengewoon verlof van lange duur zonder behoud van militaire inkomsten genieten. Aangezien die militairen om hen moverende redenen de werkelijke dienst tijdelijk hebben verlaten, veelal teneinde buiten de krijgsmacht een volledig bezoldigde functie te gaan bekleden, ziet de ondergetekende geen reden om hen voor wat betreft hun gezinsleden in het genot te laten van de geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk. Aangezien de hierbedoelde militairen in buitengewone omstandigheden veelal in werkelijke dienst zullen worden teruggeroepen, en dan ook direct inzetbaar behoren te zijn, meent de ondergetekende dat bedoelde militairen gedurende hun afwezigheid uit de werkelijke dienst niettemin onder de preventieve en curatieve zorg van de

militair geneeskundige dienst moeten blijven vallen. Bij de verlofverlening c.q. op non-aktiviteitsstelling zal dan ook één van de voorwaarden zijn, dat de betrokken militair zich houdt aan de voor elke in werkelijke dienst verblijvende militair ter zake geldende voorschriften.

Ten aanzien van het in dit artikel meermalen genoemde begrip «geneeskundige hulp» wordt opgemerkt dat dit begrip de heelkundige hulp mede omvat.

Artikel 91

Verplichtingen in geval van ziekte

De aard van het hedendaagse militaire bedrijf en het belang van de inzetbaarheid van de krijgsmacht maken het noodzakelijk aan degenen die daarin werkzaam zijn, hoge eisen te stellen inzake lichamelijke en geestelijke geschiktheid. Indien niet tijdig wordt onderkend dat de hier bedoelde geschiktheid van een militair te wensen overlaat, kan zulks niet te aanvaarden risico's tot gevolg hebben voor het personeel en het materieel dat aan de zorg van die militair is toevertrouwd. De in artikel 95 opgenomen bepalingen, die een periodieke keuring mogelijk maken, zijn er mede op gericht een dergelijke situatie te voorkomen, evenals de in artikel 97 gegeven mogelijkheid tot het doen onderwerpen van de militair aan een geneeskundig onderzoek indien op goede gronden wordt verondersteld dat deze militair om medische redenen niet naar behoren dienst kan verrichten.

Als sluitstuk van deze bepalingen is in het eerste lid van het onderhavige artikel de verplichting opgenomen voor de militair, die wegens ziekte geheel of gedeeltelijk verhinderd is dienst te verrichten, dit te melden aan zijn commandant, die alsdan de militair aan een onderzoek door de militair geneeskundige dienst kan doen onderwerpen. Ter zake van dat onderzoek is in het tweede lid aansluiting gezocht bij de voor de burgerambtenaren geldende regeling, neergelegd in artikel 36, vijfde lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

De militair die wegens ziekte verhinderd is naar behoren dienst te verrichten, dient zich voorts onder behandeling te stellen van een arts. Hiermee wordt beoogd de genezing in een zo vroeg mogelijk stadium te doen aanvangen, hetgeen zowel ten voordele van de gezondheid en arbeidsbevrediging van de individuele militair strekt als ten voordele van de militaire organisatie. De militair is, indien tijdens vorenbedoelde behandeling blijkt dat een ingreep van heelkundige aard of een andere kunstbewerking – ook op tandheelkundig gebied – gewenst is, niet verplicht zich hieraan te onderwerpen. Daarbij dient echter wel bedacht te worden dat het achterwege laten van noodzakelijk geachte behandeling kan leiden tot de situatie, dat de militair niet langer voldoet aan de gestelde algemene of op zijn functie toegespitste bijzondere geneeskundige geschiktheidseisen. Met betrekking tot het tweede lid van het onderhavige artikel wordt nog opgemerkt dat dit tevens de basis zal vormen voor onderzoeken die in het kader van de uitvoering van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet (Stb. 1980, 28) moeten worden verricht.

Artikel 92

Diensthervatting na ziekte

Zoals in de toelichting op artikel 91 al werd gesteld, is het zowel voor de militair als voor de militaire organisatie van belang dat in geval van ziekte met de behandeling in een zo vroeg mogelijk stadium wordt aangevangen. Daarbij is het tevens van belang dat reeds vroegtijdig de noodzakelijke maatregelen met betrekking tot de revalidatie – indien daarvan sprake is – worden getroffen, dat eventuele oorzaken in de werk- en leefsituatie voor het ontstaan van de ziekte worden opgespoord zodat herhaling kan worden

voorkomen en de gezondheid van anderen kan worden beschermd, dat wordt gezien of en in hoeverre – ook in verband met de medicatie – het medisch verantwoord is werkzaamheden en/of diensten te verrichten en dat relevante medische gegevens worden geregistreerd en medische documenten worden verzameld, zulks mede ten behoeve van beoordeling van pensioenaanspraken, ook wanneer aanvragen hiervoor jaren na dienstverlating worden ingediend.

Deze activiteiten worden bij de verzorging door de militair geneeskundige dienst «automatisch» uitgevoerd. Bij behandeling in de burgersector bestaat niet rechtstreeks de zekerheid dat bovenbedoelde activiteiten worden verricht en bedoelde gegevens worden verzameld, en evenmin dat over die gegevens door de militair geneeskundige dienst kan worden beschikt. Ook daarom is het noodzakelijk dat de militair zich – zodra de verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte is opgehouden te bestaan – wendt tot de voor hem aangewezen militaire (tand)arts. Deze (tand)arts, die verantwoordelijk is voor de militair geneeskundige verzorging van de betreffende militair, kan alsdan beoordelen of de lichamelijke en geestelijke gesteldheid van betrokkene dienstherhervatting toelaat en zal ook overigens het nodige, zoals vorenbedoeld, verrichten.

Omdat frequent optredend kortdurend ziekteverzuim als signaal kan worden beschouwd voor een dreigende of bestaande verstoring in het gezondheidsevenwicht, geldt de verplichting om zich – na terugkeer – te wenden tot de militair geneeskundige dienst voor iedere militair en elk ziektegeval, ook het kortdurende.

Artikel 93

Maatregelen ter bescherming van de gezondheid

Met het oog op een juiste vervulling van de taken die aan onderdelen van de krijgsmacht kunnen worden opgedragen, kan het, mede gelet op de omstandigheden, waaronder die taken somtijds moeten worden volbracht, noodzakelijk zijn dat voor de militairen die bij die onderdelen zijn ingedeeld, maatregelen worden getroffen die weliswaar niet raken aan de medische verzorging van de individuele militair, maar die betrekking hebben op de inzetbaarheid van het gehele onderdeel. Hieronder vallen onder meer door de ondergetekende vast te stellen aanwijzingen in het kader van de zorg voor persoonlijke hygiëne, groepshygiëne en algemene hygiëne in of bij militaire inrichtingen of eenheden. Daarnaast dient de mogelijkheid aanwezig te zijn om bevoegdheden op dit stuk toe te kennen aan commandanten van schepen en afzonderlijke troepenonderdelen; met name kunnen in dit verband worden genoemd commandanten van schepen en onderdelen die aan langdurige oefeningen deelnemen of dienst verrichten buiten Nederland of onder bijzondere klimatologische omstandigheden.

Naast de maatregelen ter bescherming van de gezondheid waarbij het medische aspect voorop staat, dienen ook tal van maatregelen in dit kader genomen te worden waarbij het bedrijfsveiligheidsaspect voorop staat.

Artikel 94

Infectieziekten

Dit artikel houdt bepalingen in betreffende het melden en het dienst verrichten in geval de militair in contact staat of kort geleden heeft gestaan met een persoon die lijdende is aan een infectie-ziekte. Deze materie, tot dusver geregeld in artikel 88 van het RRMZ en artikel 92 van het RMAKL/KLu, wordt in dit reglement beheerst door dezelfde regelen als ter zake voor burgerambtenaren gesteld in artikel 70 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

Periodiek geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Zoals reeds eerder is uiteengezet worden, in het belang van de inzetbaarheid van de krijgsmacht, aan de militair hoge eisen gesteld inzake zijn lichamelijke en geestelijke geschiktheid. Veranderingen in de gezondheidstoestand van de militair (b.v. door ziekte en door het ouder worden) kunnen zijn algemene geschiktheid voor de dienst beïnvloeden. Het is dan ook van belang dat de militair periodiek aan een geneeskundig/tandheelkundig onderzoek wordt onderworpen om te bezien in hoeverre hij nog voldoet aan deze algemene geneeskundige geschiktheidseisen.

Voor een goede vervulling van speciale functies zijn vaak naast de algemene gezondheidseisen nog bijzondere gezondheidseisen gesteld. Periodiek zal moeten worden bezien in hoeverre de militair waaraan bijzondere geneeskundige geschiktheidseisen zijn gesteld, nog voldoet aan deze eisen.

Voorts wordt een periodiek geneeskundig/tandheelkundig onderzoek ingesteld bij militairen die in verband met de uitoefening van hun werkzaamheden aan bijzonder gevaar voor hun gezondheid bloot staan. Het doel van dit onderzoek is niet alleen het vroegtijdig opsporen van feitelijke schade aan de gezondheid, maar ook het nagaan of schadelijke stoffen in ontoelaatbare hoeveelheid door het lichaam zijn opgenomen. Hieruit kan blijken dat bestaande veiligheidsmaatregelen onvoldoende waren dan wel onvoldoende in acht worden genomen. Dit onderzoek vormt dan ook in zekere mate een (indirecte) controle op de arbeidsomstandigheden. De frequentie en omvang van dit meestal – op de betreffende stoffen en de te verwachten biologische effecten – zeer specifiek gerichte onderzoek hangen af van de aard en de ernst van het gevaar. Naast de reeds genoemde onderzoeken voor geschiktheid en onderzoeken op mogelijke gevolgen van schadelijke werkomstandigheden kan de militair worden verplicht zich aan ander periodiek geneeskundig/tandheelkundig onderzoek te onderwerpen. Dit periodiek onderzoek kan gericht zijn op het in een zo vroeg mogelijk stadium opsporen van ziekten. Dergelijke onderzoeken kunnen een bijdrage leveren tot de vroege opsporing van risicofactoren die het ontstaan en de verdere ontwikkeling van deze ziekten kunnen beïnvloeden en kunnen daarmee van epidemiologisch belang zijn voor het geven van inzicht in mogelijke gezondheidseffecten als gevolg van de leef- of werksituatie.

Aangezien de uitslag van de in dit artikel genoemde onderzoeken van invloed kan zijn zowel op de feitelijke dienstuitoefening als op de verdere loopbaan van betrokkene, is in artikel 102 ter waarborging van zijn belangen in de mogelijkheid tot het aanvragen van een hernieuwd geneeskundig/tandheelkundig onderzoek voorzien.

Artikel 96*Incidenteel geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek*

Naast de onderzoeken die periodiek worden verricht kan zich met het oog op een te nemen beslissing omtrent de loopbaan van een individuele militair de behoefte doen gevoelen aan een incidenteel geneeskundig onderzoek. De noodzaak tot het instellen van zodanig onderzoek is b.v. aanwezig wanneer de eisen van lichamelijke en geestelijke geschiktheid, gesteld voor toelating tot enige opleiding of plaatsing in enige functie dan wel bij bepaalde onderdelen of in bepaalde gebieden, hoger zijn dan die waaraan bij indiensttreding moest worden voldaan, of wanneer, in verband met het voorgaande, getoetst moet worden of betrokkene nog aan laatstbedoelde eisen voldoet.

Daarnaast dient een onderzoek als in dit artikel bedoeld te worden ingesteld alvorens de militair de werkelijke dienst verlaat middels ontslag of vertrek met groot verlof. Het onderzoek is dan gericht op het vaststellen

en vastleggen van de algemene gezondheidstoestand van betrokkene op het tijdstip van dienstverlating en op het afsluiten van het medisch dossier van betrokkene over zijn verblijf in werkelijke dienst.

Ook voor de in dit artikel bedoelde onderzoeken is in artikel 102 ter waarborging van de belangen van de militair in de mogelijkheid tot het aanvragen van een herkeuring voorzien.

Artikel 97

Geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek op verzoek van de commandant

Het in dit artikel bedoelde onderzoek, dat gericht is op de vraag of er medische oorzaken aanwezig zijn voor het niet naar behoren verrichten van de dienst door een individuele militair, kan worden ingesteld onder meer:

- indien de militair veelvuldig wegens ziekte dienst verzuimt;
- indien de militair zonder aanwijsbare oorzaken gedurende langere tijd een verminderde arbeidsprestatie levert;
- indien de militair aanpassingsstoornissen vertoont in de werksituatie;
- indien de militair herhaaldelijk is betrokken bij kleine ongevallen of deze zelf veroorzaakt.

De resultaten van dit onderzoek kunnen mede bepalend zijn voor de vaststelling of voor betrokken militair een tewerkstelling elders in de organisatie wenselijk en/of mogelijk is, en voor beantwoording van de vraag of andere maatregelen en/of voorzieningen vanuit preventief of curatief oogpunt noodzakelijk zijn.

Artikel 98

Vrijstelling van werkzaamheden en/of diensten op grond van uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Dit artikel heeft betrekking op de militair, die zijn werkzaamheden en/of diensten nog verricht, maar bij keuring om medische redenen in feite hiertoe ongeschikt wordt geoordeeld. Betrokkene komt – voor zover dat nog niet het geval was – door de vrijstelling van de dienst onder de geneeskundige verzorging en begeleiding door of vanwege de militair geneeskundige dienst, die alsdan alle ter beschikking staande middelen zal aanwenden om tot herstel van de gezondheid en van de geschiktheid voor de dienst van betrokkene te geraken. Met betrekking tot het begrip «passende andere werkzaamheden (en/of diensten)» wordt nog opgemerkt dat hiermede geen verband mag worden gelegd met het begrip «passende arbeid» in het kader van de sociale verzekeringswetgeving, maar dat gedacht moet worden aan werkzaamheden (en/of diensten) die voor betrokkene geschikt worden bevonden, gelet op zijn medische situatie, waarbij tevens het rangsniveau, de genoten opleiding en de beklede functie, alsmede de ruimte in de organisatie, van belang zijn.

Artikel 99

Kennisgeving geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Artikel 101

Uitslag geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

Artikel 102

Hernieuwd geneeskundig en/of tandheelkundig onderzoek

De in deze artikelen neergelegde rechten dienen ertoe de rechtsbescherming van de militair te verhogen. Hierbij wordt opgemerkt dat de kennisgeving vóór het instellen van een onderzoek bij normaal ziekteverzuim achterwege kan blijven, gezien het feit dat een onderzoek in deze gevallen vanzelfsprekend kan worden geacht.

Artikel 103

Geneeskundig onderzoek in verband met vermoedelijk blijvende ongeschiktheid

Indien het vermoeden bestaat dat een militair blijvend ongeschikt is voor het vervullen van dienst, moet voor de definitieve vaststelling daarvan een onderzoek plaatsvinden naar de regelen gesteld in het Besluit procedure militair geneeskundig onderzoek (Stb. 1966, 449). Dit onderzoek heeft voorts tot doel vast te stellen:

- het ontstaan, tot uiting komen of verergeren, de aard en de gevolgen van ziekten of gebreken;
- het bestaan en de mate van arbeidsongeschiktheid in de zin van artikel E 6, tweede lid, van de Algemene militaire pensioenwet.

Het militair geneeskundig onderzoek vindt plaats indien de ondergetekende, mede op basis van advies door of vanwege de militair geneeskundige dienst, van oordeel is dat voor de militair geen andere oplossing aanwezig is. Tijdens de militair geneeskundige verzorging zal al bezien zijn of de militair door revalidatie met omscholing voor de volledige vervulling van een andere dan zijn eigen functie binnen de dienst geschikt kan worden geacht. Onderzoek naar blijvende ongeschiktheid blijft dan ook doorgaans beperkt tot die gevallen, waarbij, na een gedegen militaire geneeskundige verzorging, pensioenkeuring onontkoombaar is gebleken, omdat plaatsing elders, revalidatie e.d. niet mogelijk is gebleken of geen bevredigend resultaat heeft opgeleverd.

Artikel 104

Tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden

De in dit artikel weergegeven regeling ter zake van de tegemoetkoming in de kosten van geneeskundige verzorging van gezinsleden is in hoofdzaak gelijk aan de thans bestaande regelingen. Op twee punten moet echter gewezen worden.

In de eerste plaats zal de militair die op non-aktiviteit is gesteld dan wel buitengewoon verlof van lange duur zonder behoud van militaire inkomsten geniet, aan dit artikel geen aanspraken voor zijn gezinsleden meer kunnen ontlelen, zulks om de redenen die in de toelichting op artikel 90 al zijn uiteengezet. Ten tweede kan worden opgemerkt dat, als gevolg van de voorgenomen wijziging van de status van de vrijwillig doorlopend in werkelijke dienst verblijvende reservist in die van beroepsmilitair, aangesteld voor een bepaalde tijd, die militair – gelet op artikel 1, onder o, van het Aanwijzingsbesluit verplicht verzekerden Ziekenfondswet (Stb. 1965, 638) – niet langer in de termen van een verplichte ziekenfondsverzekering zal vallen. Voortaan zullen voor hem dezelfde mogelijkheden bestaan voor het sluiten van een vrijwillige verzekering in de zin van de Ziekenfondswet als thans reeds voor het huidige beroepspersoneel bestaan.

Artikel 105

Tegemoetkoming in de kosten verband houdende met ziekte van de militair en zijn gezinsleden

De in dit artikel neergelegde regeling ter zake van tegemoetkoming in directe ziektekosten houdt verband met de totstandkoming van de Regeling ziektekostenvoorziening overheidspersoneel (Stb. 1980, 544). Ingevolge artikel 13, vijfde lid, van evengenoemde regeling is dezelfde bepaling als thans wordt voorgesteld voorshands opgenomen als artikel 55 in het RRMZ en artikel 76 in het RMAKL/KLu.

Artikel 106

Gelijkstelling met verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte

De regeling inzake gelijkstelling met verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte is gelijk aan de voor het burgerlijk rijksoverheidspersoneel geldende regeling ter zake, neergelegd in artikel 46 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement.

HOOFDSTUK 10. ANDERE VOORZIENINGEN VAN MATERIËLE AARD

Algemeen

In artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 wordt het begrip «andere voorzieningen van materiële aard» niet genoemd. Wel wordt in voornoemd artikel voorgeschreven dat bij of krachtens algemene maatregel van bestuur voorschriften vastgesteld dienen te worden betreffende onder meer de bezoldiging en het wachtgeld. Bij de voorbereiding van onderhavig reglement is onderkend dat er buiten de directe sfeer van de bezoldiging en het wachtgeld meer financiële aanspraken (en verplichtingen) van de militair bestaan. Daardoor rees de vraag welke aanspraken in onderhavig reglement dienden te worden opgenomen en welke aanspraken regeling dienden te vinden in de bezoldigingsvoorschriften voor de krijgsmacht. Deze vraag klemde te meer, daar de eerste voorbereidingen van onderhavig reglement – dat toen nog was voorbestemd uitsluitend te gaan gelden voor de landmacht en de luchtmacht – nagenoeg samenvielen met de voorbereidingen van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, en een aantal bij de landmacht en de luchtmacht bestaande financiële aanspraken die bij ministeriële beschikking waren vastgesteld een basis dienden te krijgen op het niveau van algemene maatregel van bestuur.

Na ampele overweging is besloten dat in onderhavig reglement die op geld waardeerbare aanspraken dienen te worden opgenomen, die geen bezoldigingselement bevatten en waarbij het algemeen-rechtspositionele aspect uitgaat boven het strikt financiële. In twijfelgevallen hebben overwegingen van praktische aard de keuze bepaald.

Als uitvloeisel van bovengenoemde beslissing vinden een aantal aanspraken van materiële aard, welke in 1968 bij wijze van voorlopige voorziening in de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 waren opgenomen, thans een rechtsbasis in dit hoofdstuk. In verband daarmee zal bij de invoering van onderhavig reglement de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 worden gewijzigd, waardoor onder meer de hiervoor bedoelde, tot heden in die regeling opgenomen aanspraken, zullen vervallen.

De beslissing om onderhavig reglement mede te doen gelden voor de zeemacht heeft tot consequentie dat het hiervoor genoemde criterium voor opneming van financiële aanspraken in de algemene of in de financiële (basis-) rechtspositieregeling ook voor de zeemacht is gaan gelden. Een

aantal tot heden in de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 opgenomen financiële aanspraken, welke thans regeling vinden in onderhavig hoofdstuk, zal dan ook komen te vervallen bij de invoering van onderhavig reglement door een wijziging van genoemde regeling.

Wellicht ten overvloede zij opgemerkt dat de in dit hoofdstuk opgenomen financiële voorzieningen uiteraard de aanspraken op militaire inkomsten (waaronder bezoldiging), zoals die kunnen worden ontleend aan de bezoldigingsvoorschriften voor de krijgsmacht, onverlet laat.

Artikel 108

Huisvesting van rijkswege

In het eerste lid is de basis gelegd voor een regeling, op grond waarvan de militair in werkelijke dienst huisvesting van rijkswege kan worden verleend. De vraag of en zo ja, in welke gevallen en tot welk percentage van de bezoldiging in het hier bedoelde geval een inhouding voor huisvesting wordt toegepast, vindt haar beantwoording in artikel 3 van het Besluit herziening bezoldiging militairen zeemacht 1954 en artikel 70 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969.

Het derde lid ziet in de eerste plaats op jeugdige militairen die aan het begin van hun militaire loopbaan een langdurige opleiding ontvangen en in verband met hun vorming als militair worden gekazerneerd; hierbij valt te denken aan adelborsten en cadetten, militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse die de eerste vakopleiding volgen, leerlingen van de Koninklijke militaire school en van de Koninklijke kaderschool luchtmacht, e.d. Van de in dit artikellid neergelegde bevoegdheid zal voorts gebruik worden gemaakt voor de verplichte kazernering van individuele militairen indien en voor zolang zij bepaalde diensten verrichten (b.v. wacht- en/of piketdienst), en de verplichte kazernering van gehele eenheden of onderdelen indien buitengewone omstandigheden zulks vereisen (consignering, zowel in het geval van plotselinge ernstige internationale spanning als b.v. bij geval van natuurrampen).

Voor de goede orde zij nog opgemerkt dat de militair niet alleen verplicht kan worden tot huisvesting, maar onder omstandigheden ook gerechtigd is tot huisvesting van rijkswege. Ook daarbij kan sprake zijn van inhouding op de bezoldiging, hetgeen in de bezoldigingsvoorschriften nader is aangegeven.

Voorts zij nog opgemerkt dat het begrip «van rijkswege» inhoudt «door de zorg van het rijk». De huisvesting kan derhalve plaatsvinden zowel aan boord van schepen en in militaire inrichtingen als in door het rijk bij derden gehuurde woonruimte.

Artikel 109

Voeding van rijkswege

De toelichting op het eerste lid van het vorige artikel geldt mutatis mutandis voor de in dit artikel neergelegde regeling inzake voeding van rijkswege.

Artikel 111

Vervoer voor rekening van het rijk en tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten

De in het eerste lid neergelegde basisregeling is – voor zover zij vervoer voor rekening van het rijk betreft – in de eerste plaats bedoeld te gelden voor de ongehuwde jeugdige militair, bedoeld in de toelichting op het derde lid van artikel 108.

Voorts zal van de verleende bevoegdheid gebruik moeten worden gemaakt ten behoeve van de gehuwde vrijwillig dienende militair die tijdelijk elders is gedetacheerd – b.v. voor het volgen van een cursus of voor het verrichten van een bepaalde opdracht – en aldaar van rijkswege is gehuisvest, en ten behoeve van de gehuwde reserve-officieren die voor het verrichten van herhalingsoefeningen in werkelijke dienst zijn geroepen, in verband met het gezinsbezoek tijdens de weekeinden.

Naar de mening van de ondergetekende kan noch het Reisbesluit militairen 1978, dat uitsluitend ziet op de dienstreizen, noch het Verplaatsingskostenbesluit 1962, waarin de tegemoetkoming in reiskosten is gerelateerd aan de aanspraak op verhuiskostenvergoeding en dat bovendien niet geldt voor evengenoemde reserve-officieren, als basisregeling dienen voor de thans op dit stuk geldende, bij ministeriële beschikking vastgestelde regelingen. Voor zover de in het eerste lid neergelegde basisregeling de tegemoetkoming in de reiskosten betreft, wordt opgemerkt dat het Verplaatsingskostenbesluit 1962 weliswaar een regeling betreffende een tegemoetkoming in de kosten van het dagelijks heen en weer reizen tussen woon- en standplaats kent, maar deze is, omdat in die regeling het punt van het dagelijks heen en weer reizen uitsluitend wordt benaderd vanuit de aanspraak op verhuiskostenvergoeding, naar de mening van de ondergetekende ontoereikend voor de gevallen waarin het toekennen van de tegemoetkoming op zijn plaats is zonder dat nochtans van een verplichting tot verhuizing of van «het betrekken van een woning op zijn standplaats» redelijkerwijs sprake kan zijn. Gedacht kan hier worden aan de in de militaire organisatie, in tegenstelling tot de in de civiele overheidsdienst, niet ongewone situatie, dat militairen om redenen van dienst regelmatig moeten worden verplaatst. Aangezien die verplaatsingen somtijds van tijdelijke aard zijn, is het in die gevallen veelal niet reëel – en met het oog op een doelmatig aanwenden van rijksmiddelen niet verantwoord – om in die situaties het verhuizen voor rekening van het rijk tot uitgangspunt te nemen. De in het eerste lid neergelegde basisregeling kan dan ook naar de mening van de ondergetekende niet worden gemist.

Ook de in het tweede, derde, vierde en vijfde lid bedoelde situaties kunnen niet onder de werking van het Verplaatsingskostenbesluit 1962 of het Reisbesluit militairen 1978 worden gebracht, omdat beide besluiten niet zien op de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair. Deze leden beogen dan ook een wettelijke basis te verschaffen voor reeds bestaande, bij ministeriële beschikking vastgestelde regelingen, waarbij moet worden opgemerkt dat het derde lid een uitbreiding van de bestaande regeling geeft in die zin, dat ook een tegemoetkoming in noodzakelijk gemaakte verblijfkosten kan worden verleend. Gezien de aard van de in dit lid bedoelde situaties acht de ondergetekende deze uitbreiding alleszins gerechtvaardigd.

Artikel 112

Uitkering ter zake van inkomstenderving van niet in werkelijke dienst verblijvende militairen en gewezen militairen

Dit artikel beoogt een wettelijke basis te scheppen voor de thans bij ministeriële beschikking vastgestelde regeling inzake tegemoetkoming wegens inkomstenderving van niet in werkelijke dienst verblijvende militairen en gewezen militairen.

Deze regeling ziet in de eerste plaats op de situatie dat een niet in werkelijke dienst verblijvende militair of een gewezen militair inkomsten derft door het moeten voldoen aan een oproep van het bevoegde militaire gezag, welke situatie in het eerste lid van dit artikel wordt geregeld.

In de tweede plaats valt onder de werking van dit artikel de bestaande regeling inzake vergoeding van inkomstenderving van niet in werkelijke dienst verblijvende militairen en gewezen militairen die lijden aan een

ziekte of een gebrek verband houdende met de uitoefening van de dienst, indien zij moeten reizen ter verwezenlijking van de voor hen in verband met die ziekte of dat gebrek bestaande aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk. De in het tweede lid genoemde Coördinatiewet Sociale Verzekering is niet op militaire ambtenaren van toepassing, maar wordt hier als referentiekader genoemd. De uitkering ter zake van inkomstenderving van de in het eerste lid bedoelde militairen is beperkt tot het maximum genoemd in evengenoemde wet. Ten aanzien van de in het derde lid bedoelde militairen, zijnde de niet in werkelijke dienst verblijvende militair en de gewezen militair die lijden aan een ziekte of een gebrek verband houdende met de uitoefening van de dienst, kunnen echter – cf. de bestaande regeling – de gederfde inkomsten integraal worden vergoed.

Artikel 113

Tegemoetkoming in reis- en verblijfkosten van naaste betrekkingen in geval van ziekte of overlijden van de militair

Dit artikel beoogt een wettelijke basis te scheppen voor de reeds bestaande en bij ministeriële beschikking vastgestelde regeling ter zake, en behoeft naar de mening van de ondergetekende geen verdere toelichting.

Artikel 115

Tegemoetkoming in studie- en opleidingskosten

In het hoofdstuk «Opleiding» is opgenomen een basisbepaling betreffende tegemoetkoming in opleidings- en studiekosten in het geval de militair is aangewezen voor het volgen van een opleiding of studie gedurende de voor hem vastgestelde werktijd. Het onderhavige artikel bevat een basisbepaling betreffende soortgelijke tegemoetkoming in het geval de militair in eigen tijd een studie of opleiding volgt, indien het succesvol afsluiten van die studie of opleiding mede in het belang van de dienst is.

Beide basisbepalingen komen in grote lijnen overeen met hetgeen thans voor de landmacht en de luchtmacht is bepaald in artikel 59 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969. De bij de zeemacht terzake van deze tegemoetkomingen bestaande regeling ligt gedeeltelijk besloten in artikel 72 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 doch is overigens vastgesteld bij ministeriële beschikking.

Aan de hiervoor genoemde thans bestaande regeling wordt in het tweede lid in zoverre uitbreiding gegeven, dat het toekennen van een tegemoetkoming ook mogelijk wordt gemaakt voor een studie of een opleiding die de militair voorafgaande aan zijn aanstelling heeft voltooid. Aan deze uitbreiding bestaat behoefte, zowel uit wervingsoogpunt als vanwege het feit, dat het in de militaire organisatie gehanteerde personeelsvoorzieningssysteem in het algemeen niet toelaat een succesvol afgesloten opleiding rechtstreeks in de hoogte van de rang of stand waarin de aanstelling plaatsvindt, te verdisconteren.

Artikel 116

Vergoeding ter zake van verlies of beschadiging van persoonlijke eigendommen

Onder de werking van dit artikel kunnen twee situaties onderscheiden worden. De eerste situatie is dat de schade-veroorzakende omstandigheden, verband houdende met de uitoefening van de dienst, dusdanig zijn, dat gesproken kan worden van een onrechtmatige daad, waarvoor de Staat der Nederlanden rechtens aansprakelijk is. De tweede situatie is dat de schade

– alhoewel het gevolg zijnde van omstandigheden verband houdende met de uitoefening van de dienst – de Staat der Nederlanden niet kan worden toegerekend. Alhoewel rehtens dan geen schadevergoedingsplicht bestaat, kan er soms aanleiding bestaan op grond van billijkheid een schadevergoeding toe te kennen. De billijkheid kan b.v. gelegen zijn in het feit, dat de (beschadigde of vermiste) goederen nuttig of bevorderlijk zijn voor de uitoefening van de dienst of behoren tot de categorie goederen, die de militair normaliter voor persoonlijk gebruik bij zich draagt of beschikbaar heeft, mits zij niet van excessieve waarde zijn.

Een schadevergoeding zal niet worden toegekend indien ter zake van de geleden schade aanspraken jegens derden bestaan of geldend hadden kunnen worden gemaakt of indien de schade door een verzekering wordt gedekt.

Bij het bepalen van het bedrag der schadevergoeding kan onder meer rekening worden gehouden met de ouderdom, de gemiddelde levensduur, een eventuele restwaarde, e.d. van het betreffende goed.

Artikel 120

Doorbetaling van bezoldiging bij arbeidsongeschiktheid na ontslag

In het eerste lid is de werkingssfeer van dit artikel beperkt tot de gewezen beroepsmilitair, omdat de aanspraken te dezer zake van de krachtens de wet tot het reserve-personeel behorende militairen afzonderlijk zijn geregeld in de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (Stb. 1972, 313).

Ter zekerstelling van de belangen van de thans nog tot het reserve-personeel behorende vrijwillig dienende militairen, de kortverbandvrijwilligers en daarmee overeenkomende categorieën militairen – die, zoals eerder in deze Nota van toelichting is aangeduid, in de toekomst als beroepsmilitair voor een bepaalde tijd zullen worden aangesteld – wordt in het hoofdstuk Overgangs- en slotbepalingen dit artikel en het volgende artikel op hen van overeenkomstige toepassing verklaard (artikel 158).

Het tweede lid garandeert de militair die op het moment van zijn ontslag wegens ziekte niet tot werken in staat is, gedurende maximaal achttien of twaalf maanden – afhankelijk van de tijdsduur waarvoor hij is aangesteld – een ziekengeld ten bedrage van zijn volle bezoldiging. De termijn van achttien of twaalf maanden wordt gerekend vanaf het tijdstip waarop de militair niet meer tot werken in staat was, zodat de militair na zijn ontslag aanspraak op doorbetaling van zijn laatstelijk genoten bezoldiging kan maken gedurende achttien c.q. twaalf maanden minus de tijd dat hij – vóór zijn ontslag – reeds wegens ziekte verhinderd was tot dienstverrichting.

In de uitvoeringsregeling op dit lid zal de bepaling worden opgenomen dat deze vermindering van het tijdvak achterwege blijft in de gevallen, waarin de militair – ondanks zijn ongeschiktheid – tot het tijdstip van zijn ontslag voor ten minste 45% van de normale dagtaak dienst is blijven verrichten.

Het derde lid geeft, naar analogie van de Ziektewet, in beginsel een overeenkomstige garantie aan de gewezen militair, die binnen een maand na het tijdstip van zijn ontslag arbeidsongeschikt in de zin van de Ziektewet wordt; in dat geval kan de laatstelijk genoten bezoldiging gedurende maximaal één jaar worden doorbetaald.

Het vierde lid bevat een bepaling die uitvloeisel is van het beginsel dat de gewezen militaire ambtenaar niet minder aanspraken behoort te hebben dan wanneer hij ingevolge de Ziektewet of de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering verzekerd zou zijn geweest. Het vijfde lid regelt het ziekengeld ten aanzien van de gewezen vrouwelijke militair in geval van zwangerschap en bevalling. In het zesde lid zijn de gevallen aangegeven waarin de aanspraak niet bestaat. Daarin is in het bijzonder tot uitdrukking gebracht, dat de aanspraak op ziekengeld is beperkt tot degenen die na hun ontslag niet elders in overheidsdienst of loondienst zijn getreden of, zo zij

elders in loondienst zijn getreden, geen aanspraak aan de Ziektewet kunnen ontlenen, omdat zij op het moment dat de verzekering een aanvang neemt, reeds ongeschikt tot werken zijn. Het begrip «volledige betrekking» beoogt te voorkomen dat degene die in verband met een gedeeltelijke arbeidsgeschiktheid slechts een betrekking met een gedeeltelijke dagtaak heeft kunnen aanvaarden, buiten deze aanspraak zou vallen. De overige leden van het artikel behoeven, naar de ondergetekende voorkomt, geen nadere toelichting.

Artikel 121

Arbeidsongeschiktheidsuitkering na ontslag

Ter zake van de arbeidsongeschiktheidsuitkering treedt voor de militaire ambtenaar in beginsel de Algemene militaire pensioenwet in de plaats van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering.

Niettemin kunnen zich situaties voordoen waarbij de militaire ambtenaar, zo hij verzekerde was geweest in de zin van laatstgenoemde wet, aanspraak op een arbeidsongeschiktheidsuitkering zou hebben gehad, doch niet een uitkering te dezer zake kan ontlenen aan de Algemene militaire pensioenwet, omdat hij niet voldoet aan het criterium voor het verkrijgen van een pensioen ter zake van arbeidsongeschiktheid krachtens die wet. Dit zal met name het geval kunnen zijn bij een militair, voor wie tijdens zijn ziekte het verblijf in werkelijke dienst een einde heeft genomen en die niet uit hoofde van ziekte of een gebrek blijvend ongeschikt is bevonden voor het vervullen van de dienst.

In verband hiermede wordt de militair onder bepaalde omstandigheden een uitkering volgens de bepalingen van de Wet op de arbeidsongeschiktheidsverzekering gegarandeerd, welke uitkering maximaal 80% van laatstelijk zijn genoten bezoldiging kan bedragen en eventueel doorloopt tot aan zijn 65-jarige leeftijd.

Artikel 122

Voorzieningen tot behoud, herstel of ter bevordering van de arbeidsgeschiktheid en andere voorzieningen

Dit artikel beoogt de mogelijkheid te openen tot voorzieningen als bedoeld in hoofdstuk 3, paragraaf 4, van de Algemene Arbeidsongeschiktheidswet. Met het tweede lid wordt beoogd een wettelijke basis te leggen voor de reeds jarenlang bestaande bijzondere voorzieningen van sociale aard op het terrein van de zorg voor minder-valide (gewezen) militairen die lijden aan een ziekte of gebrek, waarvoor in het kader van de toepassing van de Algemene militaire pensioenwet dienstverband is aangenomen.

Met betrekking tot het eerste lid verdient opmerking dat daar niet onder valt de niet in werkelijke dienst verblijvende en de gewezen reservist krachtens de Dienstplichtwet, daar die reservist nimmer krachtens de Algemene militaire pensioenwet aanspraak of uitzicht kan hebben op een pensioen ter zake van arbeidsongeschiktheid. Overeenkomstige voorzieningen als in het eerste lid bedoeld kunnen aan evenbedoelde reservist worden verstrekt krachtens de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen.

Artikel 123

Uitkering bij verlengd verblijf in werkelijke dienst om medische redenen

De in het eerste lid opgenomen voorziening strekt tot het verlenen van een uitkering aan de dienstplichtige die tot het reserve-personeel is komen te behoren en wegens medische redenen niet tegelijk met de lichtingsploeg

waartoe hij behoort met groot verlof huiswaarts wordt gezonden, maar krachtens artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet in werkelijke dienst wordt gehouden. Met deze voorziening wordt voorkomen dat een militair als hiervoor bedoeld als gevolg van zijn verlengd verblijf in werkelijke dienst onevenredig financiële schade lijdt.

Was hij namelijk niet in werkelijke dienst gehouden, dan zou hij, zijnde arbeidsongeschikt, aanspraak op een ziekengelduitkering ingevolge de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen hebben kunnen doen gelden. Dientengevolge wordt voor de uitkering krachtens dit artikel in beginsel dezelfde berekening gevolgd als voor die ziekengelduitkering. Aangezien gedurende het verlengd verblijf in werkelijke dienst de aanspraak op de militaire inkomsten en de kostwinnersvergoeding onverkort blijft bestaan, wordt krachtens dit artikel uitbetaald het verschil tussen het in het tweede lid genoemde percentage van het loon, begrensd door de bepalingen van het derde lid, en de inkomsten en andere baten uit of in verband met het verblijf in werkelijke dienst, zoals wedde e.o., inkomstenvergoeding en eventuele kostwinnersvergoeding.

Krachtens het vijfde lid wordt de vorenbedoelde uitkering eveneens verleend aan de dienstplichtige die tot het reserve-personeel is komen te behoren en volgens de ter zake bestaande bepalingen reeds vóór het tijdstip van eindiging van zijn verplicht verblijf in werkelijke dienst in aanmerking komt voor klein verlof in afwachting van groot verlof, indien en voor zolang hem dit klein verlof niet wordt verleend om de reden, omschreven in artikel 32, eerste lid onder e, van de Dienstplichtwet.

Artikel 124

Bijzondere uitkering ter zake van derving van inkomsten uit arbeid

Aan de in dit artikel geregelde uitkering ligt de overweging ten grondslag dat in geval van tijdelijke derving van inkomsten uit arbeid ten gevolge van een ziekte of een gebrek, ontstaan of verergerd in en door de uitoefening van de dienst, het billijk is de gederfde inkomsten te vergoeden, indien deze niet of slechts ten dele door andere inkomsten worden gecompenseerd.

Dat uitgangspunt leidt er toe dat voor de vaststelling van de hoogte van de uitkering enerzijds moet worden gezien naar de inkomsten uit beroep of bedrijf die de betrokkene zou hebben verkregen, indien de ziekte of het gebrek als vorenbedoeld niet bij hem zou bestaan, anderzijds naar zijn «resterende inkomsten» c.q. de inkomsten waarop hij aanspraak had kunnen doen gelden.

Het derde lid geeft aan welke inkomsten tot de resterende inkomsten worden gerekend. Dat daartoe tevens inkomsten op grond van een militaire pensioenwet behoren, vindt zijn reden hierin dat de ziekte of het gebrek voorwaarde is voor het kunnen doen gelden van een aanspraak op zodanige inkomsten. Nochtans is gemeend sommige bestanddelen daarvan buiten beschouwing te moeten laten. Deze uitzondering geschiedt wat de bijzondere invaliditeitsverhoging betreft op grond van het bijzondere karakter van die verhoging, en wat betreft het bedrag, gelijk aan het invaliditeitspensioen krachtens de Algemene militaire pensioenwet, op grond van de overweging dat ook indien de mate van invaliditeit daalt tot beneden tien procent, op dat pensioen aanspraak blijft bestaan. Een verdere reden voor het buiten aanmerking laten van genoemde bestanddelen is gelegen in de omstandigheid dat ook de Wet arbeidsongeschiktheidsvoorziening militairen (artikel 2, eerste lid onder b, ten 1e), die eveneens een aanvullend karakter draagt, die bestanddelen buiten beschouwing laat.

De in het vierde lid bedoelde verlenging van de maximale uitkeringstermijn zal doorgaans slechts dan worden toegepast, indien het bij ommekomst van die maximale uitkeringstermijn aannemelijk is dat de betrokkene binnen afzienbare tijd alsnog (opnieuw) in het arbeidsproces zal worden opgenomen.

Uitkering bij overlijden

Evenals nagelaten betrekkingen van in werkelijke dienst overleden militairen ingevolge het in artikel 77 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en artikel 72 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969 bepaalde aanspraak kunnen maken op een overlijdensuitkering over een tijdvak van drie maanden ter hoogte van de volledige bezoldiging, wordt – overeenkomstig van de voor het burgerlijk overheids-personeel in artikel 42, zevende lid, van het Algemeen Rijksambtenarenreglement neergelegde regeling – een soortgelijke aanspraak voor de nagelaten betrekkingen van de niet in werkelijke dienst verblijvende militair of de gewezen militair die voor wat zijn inkomen betreft nog in relatie stond met de militaire organisatie, thans in het rechtspositiereglement opgenomen.

Daarnaast bestaat deze aanspraak voor de nagelaten betrekkingen van de reservist krachtens de Dienstplichtwet die in aansluiting op zijn verplicht verblijf in werkelijke dienst, in werkelijke dienst werd gehouden om medische redenen, en dientengevolge in het genot was van de uitkering bedoeld in artikel 123. Krachtens het vijfde lid zal op de uitkering die de nagelaten betrekkingen van de in dit artikel bedoelde militair na zijn overlijden op grond van dit artikel ontvangen, in mindering worden gebracht elk ander soortgelijk bedrag dat uit hoofde van het verblijf in werkelijke dienst van de overledene in verband met diens overlijden wordt verkregen; hierbij kan worden gedacht aan de uitkering ingevolge artikel 77 van de Bezoldigingsregeling militairen zeemacht 1947 en artikel 72 van de Regeling inkomsten militairen land- en luchtmacht 1969, de uitkering ingevolge het Kostwinnersvergoedingsbesluit en, in voorkomend geval, de uitkering ingevolge het Inkomstenvergoedingsbesluit militairen.

HOOFDSTUK 11. ANDERE RECHTEN EN VERPLICHTINGEN

In dit hoofdstuk is een aantal aanspraken en verplichtingen opgenomen, die naar hun aard niet passen in het kader van de onderwerpen, die in de voorafgaande hoofdstukken van het reglement of in andere, reeds bestaande voorschriften regeling hebben gevonden, maar op grond van artikel 12 van de Militaire Ambtenarenwet 1931 bij of krachtens algemene maatregel van bestuur dienen te worden geregeld. Ofschoon evengenoemde wet in dit verband spreekt van «overige rechten en verplichtingen» lijkt het juister de titel van dit hoofdstuk te doen luiden «andere rechten en verplichtingen». Het woord «overige» zou namelijk de indruk kunnen wekken, dat het hoofdstuk, gezien ook in het verband van het gehele reglement, een uitputtende opsomming beoogt te geven van de rechten en verplichtingen van de militair, voor zover die niet in de voorafgaande hoofdstukken zijn vermeld. Door gebruikmaking van het woord «andere» wordt tot uitdrukking gebracht, dat de rechten en verplichtingen van de militair niet uitsluitend in het onderhavige reglement zijn neergelegd maar dat deze ook in wettelijke regelingen (zoals het militair straf- en tuchtrecht) of in afzonderlijke, bij of krachtens algemene maatregel van bestuur vastgestelde voorschriften kunnen zijn opgenomen. De ondergetekende meent in dit verband te mogen volstaan met een verwijzing naar hetgeen dienaangaande in de voorlaatste alinea van de algemene inleiding op het reglement is opgemerkt. Bij het artikelsgewijze ontwerpen van het hoofdstuk is, conform de kennelijke opvatting van de wetgever van 1931, als richtlijn aangehouden dat de regeling van de rechten van de militair dient vooraf te gaan aan die van de verplichtingen.

Artikel 127

Overlegorganen op onderdeelniveau

In een rechtspositiereglement als het onderhavige mag een regeling van de overlegorganen op onderdeelniveau niet ontbreken. De voor de toekomst gewenste regeling op dit punt vormt evenwel nog onderwerp van studie en overleg. Om die reden is voorshands een globale bepaling ter zake opgenomen. Het ligt in het voornemen, zodra de besluitvorming omtrent de toekomstige regeling van de overlegorganen op onderdeelniveau heeft plaatsgevonden en het noodzakelijk overleg daarover is gevoerd, een meer uitgewerkte regeling in onderhavig artikel op te nemen.

Artikel 128

Gelegenheid tot zogen

Dit artikel, dat niet eerder in rechtspositieregelingen voor militairen is opgenomen, is identiek aan artikel 76 van het ARAR en behoeft naar het voorkomt geen nadere toelichting.

Artikel 129

Beloningen

De behoefte is gebleken met betrekking tot het beloningssysteem, zoals dat zich in de praktijk van het personeelsbeleid bij de krijgsmacht in de afgelopen jaren heeft ontwikkeld, in het reglement een meer gedifferentieerde basisbepaling op te nemen dan de huidige bepaling van artikel 96a van het RRMZ en artikel 98 van RMAKL/KLu.

Met name is het gewenst naast de mogelijkheid tot belonen van een individuele militair in de basisbepaling uitdrukkelijk te vermelden de mogelijkheid om groepen van militairen als zodanig voor een beloning in aanmerking te brengen. Het onderhavige artikel voorziet in deze behoefte.

Artikel 130

Onderscheidingen voor bijzondere dienstverrichtingen en langdurige dienst

De in dit artikel bedoelde materie heeft om historisch verklaarbare redenen tot dusverre grotendeels regeling gevonden buiten de sfeer van de rechtspositie van de militaire ambtenaar. Naar de mening van de ondergetekende mag een basisbepaling op dit stuk in een hedendaagse regeling van die rechtspositie echter niet ontbreken.

Artikel 131

Beoordelingen

Het beoordelen van militairen der zeemacht, op wie het RRMZ van toepassing is, is ingevolge artikel 89 van dat reglement geregeld bij ministeriële beschikking. Tegen een beoordeling kan een militair op grond van artikel 97 van dat reglement administratief beroep instellen.

De thans voor de officieren van land- en luchtmacht van kracht zijnde beoordelingsvoorschriften zijn, gelet op het bepaalde in artikel 93 van het RMAKL/KLu, vastgesteld bij algemene maatregel van bestuur.

De beoordelingsvoorschriften voor het personeel beneden de rang van tweede-luitenant, behorende tot de land- en luchtmacht zijn ministeriële beschikkingen, die niet steunen op het RMAKL/KLu.

Sedert lange tijd bestaat zowel bij de organisatie als bij het personeel de behoefte om de thans voor de diverse categorieën vrijwillig dienenden van kracht zijnde – onderling sterk afwijkende – beoordelingsvoorschriften te herzien. Deze wensen en behoeften vormen dan ook de uitgangspunten van dit artikel. In het eerste lid is neergelegd dat het beoordelen dient te worden toegespitst op de door de militair beklede functie. Een uitvloeisel hiervan is dat het beoordelen van in het bijzonder personeel beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant – in vergelijking met de thans van kracht zijnde beoordelingsvoorschriften – op een beduidend lager hiërarchisch niveau zal geschieden. In beginsel zal immers de functionele chef van de te beoordelen militair het best in staat zijn een oordeel te geven over de wijze waarop de militair zijn functie verricht. Tevens beperkt dit lid de mogelijkheid het gedrag van beoordeelde buiten dienst bij de beoordeling te betrekken. De beoordeling strekt zich namelijk slechts uit tot het gedrag in relatie tot zijn functie.

Het tweede lid ziet op de onderkende noodzaak om naast de gegevens omtrent het functioneren van een militair in zijn beklede functie ten aanzien van bepaalde – nader vast te stellen – groepen van militairen een inzicht te verkrijgen in de verwachting van de beoordelaar over beoordeelde toekomstmogelijkheden. Dit vooral met het oog op loopbaanplanning.

Met betrekking tot de in het vierde lid genoemde bepalingen kan nog het volgende worden opgemerkt. Bij het gestelde onder b kan worden gedacht aan militairen die nog in hun eerste opleiding zijn, alsook aan vlag- en opperofficieren, bij het gestelde onder c aan militairen die buiten de krijgsmacht een dagopleiding van langere duur volgen.

Het vijfde lid ziet op enkele exceptionele gevallen waarin toepassing van de algemeen gestelde regeling ten aanzien van een individuele militair in redelijkheid niet mogelijk is of tot nadeel van betrokkene zou strekken, danwel anderszins in strijd zou komen met de bedoeling van de beoordeling als instrument in het kader van het personeelsbeleid.

Artikel 132

Herhaald veiligheidsonderzoek

De krachtens dit artikel vast te stellen regeling zal dezelfde zijn als die bedoeld in artikel 5, tweede lid, van dit besluit.

Artikel 133

Non-activiteit

Op het stuk van de non-activiteit geldt voor alle militairen in werkelijke dienst de bepaling van artikel 106 van de Grondwet, dat zij bij aanvaarding van het lidmaatschap van een der beide Kamers der Staten-Generaal van rechtswege op non-activiteit zijn. Daarnaast bevat de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren aanvullende regelen betreffende het op non-activiteit stellen van beroepsofficieren. Voor de beroepsmilitairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant ontbrak tot dusverre een dergelijke regeling. Bij het ontwerpen van het voorliggende artikel is, voor wat betreft de non-activiteit bij het aanvaarden van bepaalde openbare ambten, aansluiting gezocht bij het ter zake voor het burgerlijk rijksoverheidspersoneel geldende principe, neergelegd in artikel 16 van het Algemeen Rijksambtenarenreglement. Aangezien op dit punt ook voor officieren op dit moment een overeenkomstige regeling ontbreekt, zullen de betreffende bepalingen, neergelegd in het tweede tot en met het vijfde lid, voor elke militair in werkelijke dienst gelden. De non-activiteit van rechtswege gedurende de tijd, waarin het ambt van minister of van staatssecretaris wordt bekleed, is voor officieren thans nog geregeld in de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren; het ligt evenwel in het

voornemen in de nabije toekomst de gehele regeling van non-activiteit voor militaire ambtenaren in dit reglement op te nemen, hetgeen zal geschieden bij een ophanden zijnde technische herziening van de Wet bevordering en ontslag beroepsofficieren.

Artikel 134

Kleding

De in dit artikel behandelde materie verschilt in zoverre van het in artikel 117 geregelde onderwerp, dat eerstbedoeld artikel de verplichtingen regelt met betrekking tot het dragen van de uniform en het voorzien zijn van uniformkleding en andere goederen, terwijl laatstgenoemd artikel de aanspraken regelt op verstrekking van uniformkleding in natura en op een tegemoetkoming in de kosten van kleding en andere goederen. Het verschil in aard van deze beide aspecten maakt een gesplitste regeling van deze materie noodzakelijk.

In het tweede lid van dit artikel is de thans reeds bestaande situatie geformaliseerd, dat vaststelling van de uniform e.d. geschiedt door de ondergetekende, behoudens in die gevallen dat de Kroon zich deze vaststelling voorbehoudt.

In de uitvoeringsbepalingen op het vierde lid onder a zal voorop staan de vrijheid van de militair hem persoonlijk toekomende c.q. verleende onderscheidings- of eretekenen op de uniform te dragen. Indien de militair dergelijke tekens draagt, dient hij wel de voorschriften in acht te nemen welke daarvoor zijn gesteld, zoals inzake de uitvoering van het onderscheidingssteken bij de verschillende tenuen van de uniform e.d.

Het onderhavige artikel is, blijkens het derde en vierde lid van artikel 1 van dit reglement, van overeenkomstige toepassing op de geestelijke verzorger binnen de krijgsmacht. In een aantal situaties behoort ook de geestelijk verzorger de voor hem vastgestelde uniform te dragen, zoals bijvoorbeeld bij oefeningen te velde. Gelet op de taak van de geestelijke verzorging echter dient de geestelijk verzorger normaliter zelf, in overleg met het betreffende hoofd van dienst, te bepalen of in een concrete situatie beter de uniform – waaraan hij herkenbaar is als zijnde gelijkgesteld met een bepaalde officiersrang – dan wel civiele kleding gedragen moet worden. De ondergetekende is dan ook voornemens op basis van het vierde lid van het onderhavige artikel een in overleg met de diensten der geestelijke verzorging vast te stellen uitvoeringsbepaling uit te geven, waarin terzake voldoende ruimte wordt geschapen.

Artikel 135

Wijziging in standplaats en/of functie

In tegenstelling tot de situatie in de burgerlijke overheidsdienst, waar een ambtenaar in beginsel wordt aangesteld voor het vervullen van een bepaalde functie, wordt in de militaire overheidsdienst de militaire ambtenaar juist niet aangenomen voor één bepaalde functie, en à fortiori zeker niet om dienst te verrichten in één en dezelfde standplaats. De bijzondere taken van de krijgsmacht en haar eigen aard en organisatievorm maken het noodzakelijk, dat de militaire ambtenaar in de loop van zijn carrière een reeks van functies doorloopt, en naar behoefte van de dienst kan worden overgeplaatst. In dit artikel wordt de formele basis gelegd voor de tot dusver niet vastgelegde doch onbetwistbaar bestaande bevoegdheid van de ondergetekende om wijziging te (doen) brengen in standplaats en/of functie van de militaire ambtenaar.

Overbrenging van militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse en van tot de landmacht behorende militairen beneden de rang van tweede-luitenant

Een bijzondere vorm van verplaatsing is het overbrengen van een militair naar een andere functionele personeelscategorie; deze vorm van verplaatsing wordt gehanteerd om (dreigende) tekorten dan wel overschotten in een bepaalde sector van het personeelsbestand op te heffen.

Deze vorm van verplaatsing, die voor de luchtmacht geen regeling behoeft, omdat men bij dat krijgsmachtdeel geen functionele personeelscategorieën als hiervoor bedoeld kent, vond voor de militaire ambtenaren beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse tot dusverre regeling in de mede op artikel 7 van het RRMZ stoelende Regeling organisatie en bevordering schepelingen (KB van 10 juli 1951, nr. 38).

Tevens wordt deze vorm van verplaatsing aangeduid in artikel 91 van het RRMZ, als alternatief voor terugstelling bij administratieve maatregel en indien geen ontslag wordt overwogen. Voor de militaire ambtenaren beneden de rang van tweede-luitenant van de landmacht was tot heden dit onderwerp geregeld in een aantal voorschriften, die strekken ter uitvoering van het RMAKL/KLu. Voor wat de beroepsmilitairen betreft kunnen in dit verband worden genoemd het Voorschrift dienstverbintenissen beroepspersoneel en het Bevorderingsvoorschrift landmacht 1958. In het onderhavige artikel is met het oog op het kunnen verzekeren van een carrière-gang, die met name aan de beroepsmilitairen in het vooruitzicht wordt gesteld, het beginsel gehandhaafd dat een overbrenging als in dit artikel bedoeld eenzijdig kan worden bewerkstelligd. In tegenstelling tot de bestaande regelingen is echter in de tekst tot uitdrukking gebracht dat het overbrengen bij voorkeur met instemming van de betrokkene dient plaats te vinden.

Artikel 137

Wijze van dienstvervulling

Naar hun aard kunnen de verplichte dienstverrichtingen worden onderscheiden in werkzaamheden en diensten. Het onderscheid tussen beide begrippen is in de toelichting op het hoofdstuk Werk- en rusttijden reeds uiteengezet. Voor zover het dienstbelang dat vordert, kunnen de militair naast de uit zijn specifieke functie voortvloeiende werkzaamheden ook andere – meer van algemene aard zijnde – werkzaamheden worden opgedragen, zoals b.v. het zitting nemen in commissies van onderzoek.

De verplichting om de voorschriften en orders te kennen ziet in de eerste plaats op de normale dagelijkse werkzaamheden en algemene diensten van de militair. Indien aan de militair tijdelijk of incidenteel andere werkzaamheden en/of diensten worden opgedragen, strekt de verplichting om de ter zake geldende voorschriften en orders te kennen zich uiteraard niet verder uit dan redelijk en voor een goede uitvoering van bedoelde werkzaamheden en/of diensten noodzakelijk is.

Artikel 138

Verplichte sportbeoefening

Omdat in een militaire organisatie van het personeel in voorkomend geval zware fysieke prestaties geëist moeten kunnen worden, is het in het belang van de dienst dat het personeel beschikt over een goede fysieke conditie. Teneinde aan bestaande twijfels op dit punt een eind te maken is in onderhavig artikel bepaald, dat in dienstverband gehouden sportbeoefening, welke in het algemeen gericht zal zijn op het aankweken en instandhouden van een goede fysieke conditie, een dienstverrichting is waartoe de militair derhalve kan worden verplicht.

Artikel 139

Bereikbaarheidsplicht

De onderhavige bepaling is opgenomen met het oog op de noodzaak op zeer korte termijn militaire eenheden te kunnen inzetten, waarvan het personeel niet beperkt is in zijn bewegingsvrijheid. De concretisering van de bereikbaarheidsplicht zal op onderdeelniveau plaatsvinden met inachtneming van door de ondergetekende te geven algemene richtlijnen.

Artikel 140

Verrichten van andere werkzaamheden

Dit artikel voorziet in de mogelijkheid militaire ambtenaren in te zetten voor werkzaamheden als het geven van hulp bij overstromingsrampen, bosbranden, e.d. Voorwaarde hiertoe zal echter moeten zijn, dat bij het niet-inzetten van militairen het algemeen belang (waaronder mede het belang van de krijgsmacht valt) in het gedrang komt. In verband daarmee is het oordeel omtrent de noodzaak tot het inzetten van militairen voor de hier bedoelde werkzaamheden voorbehouden aan de ondergetekende. Dit laat toe dat op voorhand bepaalde omstandigheden worden aangegeven die – indien zij zich voordoen – leiden tot de noodzaak van het inzetten van militairen.

De mogelijkheid is onderkend dat een militair door de in dit artikel bedoelde werkzaamheden – die niet uit de militaire hoedanigheid voortvloeien en daardoor voor de militair bij zijn indiensttreding ook niet voorzienbaar zijn – in een rollenconflict kan komen. Om die reden wordt thans gezien of onderhavig artikel in de nabije toekomst moet worden uitgebreid met een bepaling die de militair de mogelijkheid verschaft zich van de in dit artikel bedoelde werkzaamheden te verschonen. Mede op uitdrukkelijk verzoek van de Centrale commissie georganiseerd overleg militairen is deze mogelijke aanvulling van onderhavig artikel door een pro-memoriestelling van het derde lid aangegeven.

Artikel 144

Ambts- en dienstwoningen

Met betrekking tot het derde lid van onderhavig artikel wordt opgemerkt dat in uitzonderlijke gevallen – nl. indien de in dat lid bedoelde achtergebleven gezinsleden van een overleden militair er in redelijkheid niet in zijn geslaagd om binnen een termijn van drie maanden passende andere woongelegenheden te vinden – een in de tijd beperkte overschrijding van deze termijn van voortgezette bewoning kan worden toegestaan. Voorwaarde hiertoe is wel, dat het dienstbelang zich daartegen niet verzet. Tevens zal hierbij zekergestellt dienen te worden dat door deze voortgezette bewoning het karakter van de ambts- of dienstwoning niet verloren gaat. Indien in de geschetste uitzonderlijke omstandigheden deze voortgezette bewoning niet mogelijk is, zal op andere wijze in (voorlopige) huisvesting van de nabestaanden worden voorzien. Dit kan plaatsvinden door het toekennen van pensionfaciliteiten, door analoge toepassing van artikel 11 van het Verplaatsingskostenbesluit 1962.

Deze analoge toepassing van artikel 11 van het Verplaatsingskostenbesluit 1962 kan ook een uitweg bieden in de situatie, dat de militair als gevolg van een overplaatsing of zijn ontslag uit de dienst de door hem bewoonde ambts- of dienstwoning moet verlaten, terwijl hij nog niet over andere, vervangende woongelegenheden beschikt. Hierbij wordt wel opgemerkt dat een overplaatsing en een ontslag in het algemeen voorzienbaar zijn, zodat de militair een ruime periode ter beschikking staat om elders passende woongelegenheden te vinden.

Alvorens dan ook in deze situatie aan analoge toepassing van artikel 11 van het Verplaatsingskostenbesluit 1962 kan worden gedacht, dient de militair ten genoegen van het bevoegd gezag te hebben aangetoond dat hij in redelijkheid niet heeft kunnen slagen in het verwerven van andere, vervangende woongelegenheden.

Artikel 145

Verplichting tot schadevergoeding

Artikel 146

Verplichting tot aanzuivering van een tekort

In het eerste lid van artikel 145 is als algemene regel vooropgesteld dat een militair, die door zijn handelen of nalaten aan het rijk financieel nadeel toebrengt, kan worden verplicht die schade geheel of gedeeltelijk te vergoeden.

In het tweede lid is gewaarborgd dat geen verhaal zal plaatshebben zonder dat de militair zich ter zake heeft kunnen verantwoorden.

In het in artikel 146 bedoelde geval dat de militair uit hoofde van zijn functie is belast met het beheer over of de bewaring van gelden of geldswaardige papieren, is hij ter zake altijd verantwoording verschuldigd aan de betrokken chef. Bij het ontstaan van een tekort kan hij worden verplicht tot gehele of gedeeltelijke aanzuivering van dat tekort. In dit geval wordt, zoals ook thans geschiedt, uitgegaan van een rechtsvermoeden van schuld. De militair heeft evenwel een ruime mogelijkheid dit vermoeden van schuld te weerleggen. Bij de uiteindelijke vaststelling van de mate van verwijtbaarheid dient, behalve aan de mogelijkheid van overmacht, aandacht te worden geschonken aan de nauwgezetheid waarmee het beheer of de bewaring is geschied, aan de vraag of voldoende voorzorgsmaatregelen zijn getroffen en aan de wijze waarop hij toezicht heeft gehouden op het bij het beheer of de bewaring aan hem ondergeschikte personeel. Naar de mate waarin hij aannemelijk maakt dat hij deze verplichtingen is nagekomen, kan hij van de verplichting tot aanzuivering worden ontheven. Volledigheidshalve zij er op gewezen, dat het bepaalde in dit artikel de werking van de Comptabiliteitswet 1976 (Stb. 671) uiteraard niet vermag aan te tasten.

Artikel 147

Vastleggen van gegevens en kennisgeven van ongevallen

De beantwoording van de vraag of een ongeval, dat de militair is overkomen, verband houdt met de uitoefening van de dienst, is van groot belang voor de vaststelling van de aanspraken die de militair te dier zake heeft, vooral op het gebied van het pensioen en de geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk.

Om die reden is in het eerste lid van onderhavig artikel een waarborg opgenomen dat de overheid zo spoedig mogelijk de noodzakelijke gegevens betreffende een tijdens de uitoefening van de dienst plaatsvindend ongeval verkrijgt.

Terwijl aan de ene kant niet elk tijdens de diensturen plaatshebbend ongeval per definitie verband houdt met de uitoefening van de dienst, kan aan de andere kant een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval toch verband houden met de uitoefening van de dienst. Om die reden is in het tweede lid opgenomen dat op verzoek van de militair of zijn naaste betrekkingen ook van zodanig ongeval een proces-verbaal moet worden opgemaakt, alsmede dat ook zonder zodanig verzoek ambtshalve een proces-verbaal kan worden opgemaakt. Dit laatste overigens is slechts in een

beperkt aantal gevallen denkbaar, nl. indien het bevoegd gezag kan kennis nemen van een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval en er een redelijk vermoeden bestaat dat ter zake een verband met de dienst bestaat. Het is in het belang van de militair niet uit te gaan van de verwachting, dat zonder verzoek zijnerzijds wel ambtshalve een proces-verbaal van een buiten de diensturen plaatshebbend ongeval zal worden opgemaakt.

Artikel 148

Kennisgeving van ongevallen, waarbij een derde is betrokken

De in dit artikel geregelde verplichting tot melden van bepaalde ongevallen houdt verband met de op 15 september 1965 in werking getreden Verhaals-wet ongevallen ambtenaren (Stb. 1965, 354). Krachtens die wet heeft de Staat een zelfstandig recht om de uitkeringen en de verstrekkingen, die aan een ambtenaar in de zin van genoemde wet of aan diens gezinsleden zijn gedaan ter zake van een ongeval, dat aan hem of aan een of meer van zijn gezinsleden is overkomen, te verhalen op degene, die naar burgerlijk recht aansprakelijk is voor de gevolgen van dat ongeval.

Artikel 149

Kennisgeving van verhindering tot dienstverrichting

In dit artikel wordt als hoofdregel vastgelegd, dat de militair die om welke reden dan ook niet aanwezig kan zijn op de plaats en het tijdstip, waarop hij met het oog op zijn dienstverrichting aanwezig behoort te zijn, daarvan onverwijld kennis moet geven aan het bevoegd gezag. Deze hoofdregel geldt ook indien de verhindering veroorzaakt wordt door ziekte van de militair. Uitsluitend omdat in dit geval ook nog andere verplichtingen bestaan dan alleen de kennisgevingsplicht, is de situatie van verhindering tot dienstverrichting wegens ziekte van de werkingssfeer van onderhavig artikel uitgezonderd en in artikel 91 neergelegd, te zamen met de andere in dat geval bestaande verplichtingen.

HOOFDSTUK 12. OVERGANGS- EN SLOTBEPALINGEN

Artikel 154

Overgangsbepaling inzake aanstelling

Het eerste lid van onderhavig artikel strekt ertoe het op het tijdstip van inwerkingtreding van dit reglement van de krijgsmacht deelsluitmakend vrijwillig dienend personeel de waarborg te verschaffen dat hun status – i.c. reservist of beroepsmilitair, voor wat betreft de laatste aangesteld voor onbepaalde of voor een bepaalde tijd – en de aan hun aanstelling verbonden c.q. daaruit of uit de verbintenis voortvloeiende verplichtingen tot het verrichten van werkelijke dienst en/of het gedurende zekere tijd deel zullen blijven uitmaken van het personeel, geen verandering ondergaan door de inwerkingtreding van dit reglement en de daarop te baseren uitvoeringsvoorschriften.

Vanaf het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 12 van dit reglement zullen ook de militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant verplicht zijn tot het afleggen van de eed of belofte, waartoe zij onder de thans vigerende voorschriften niet gehouden zijn en hetgeen thans zelfs niet mogelijk is. Omdat verwacht mag worden, dat een aantal van deze militairen die op het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 12 van dit reglement reeds sinds kortere of langere tijd in werkelijke dienst zijn, kenbaar zullen maken eveneens de eed of belofte af te willen

leggen, wordt middels het tweede lid van dit artikel daartoe de mogelijkheid opengesteld. Teneinde te voorkomen dat ook in latere jaren nog militairen beneden de rang van luitenant ter zee der 3e klasse/tweede-luitenant de eed of belofte alsnog willen afleggen is in dit lid tevens bepaald dat de eedsaflegging binnen een jaar na het tijdstip van inwerkingtreding van artikel 12 moet zijn geschied.

Artikel 157

Overgangsbepaling inzake verlof

Voor militairen der zeemacht gelden inzake het verlenen van buitengewoon verlof sedert de wijziging van het hoofdstuk Verlof in het RRMZ in 1978 (Stb. 407) onder meer reeds dezelfde bepalingen als neergelegd in artikel 86, aanhef en onder b, en 87, eerste tot en met vierde lid, van onderhavig reglement. Bovendien is in artikel 47, tweede lid, van het RRMZ de mogelijkheid voorzien buitengewoon verlof van korte duur te verlenen voor het verrichten van «politieke nevenwerkzaamheden» waarbij korting op de bezoldiging kan plaatsvinden.

Voor militairen van de landmacht en de luchtmacht is in de artikelen 68, eerste lid onder d, 68, tweede lid, en 69 van het RMAKL/KLu een regeling opgenomen resp. inzake het verlenen van buitengewoon verlof van korte duur voor het verrichten van «politieke nevenwerkzaamheden» – waarbij korting op de bezoldiging niet mogelijk is –, buitengewoon verlof in andere gevallen (vergelijkbaar met artikel 86, aanhef en onder b van dit besluit) en buitengewoon verlof van lange duur – echter zonder een onderscheid naar de reden van dat verlof, zoals in artikel 87 van onderhavig besluit wel is opgenomen –.

Nòch het RRMZ, nòch het RMAKL/KLu, kennen een pendant van artikel 133 van onderhavig reglement.

In de praktijk is in het verleden de behoefte gegroeid aan vormen van buitengewoon verlof – met daarbij te stellen voorwaarden – welke niet als zodanig een expliciete basis vonden in de hiervoor aangeduide artikelen van het RRMZ en vooral het RMAKL/KLu. Hierbij valt vooral te denken aan het zgn. intermitterend verlof, dat is het buitengewoon verlof dat wordt verleend voor doorlopend ten minste een halve tot ten hoogste twee dagen per week. Als vast beleid is dit verlof tot heden gebaseerd op artikel 47, tweede lid onder a, van het RRMZ en artikel 69 van het RMAKL/KLu, indien het verlof werd verleend voor zgn. politieke nevenwerkzaamheden, en op artikel 47a, aanhef en onder b van het RRMZ en artikel 68, tweede lid onder b van het RMAKL/KLu in de overige gevallen. Voor de continue afwezigheid in verband met het bij wijze van dagtaak bekleden van een politiek ambt, waarvoor in onderhavig reglement in artikel 133 de mogelijkheid van non-aktiviteit is voorzien, wordt tot heden buitengewoon verlof van lange duur verleend op grond van artikel 47b van het RRMZ en artikel 69 van het RMAKL/KLu.

Binnen het kader van onderhavig reglement zijn aan de verlening van buitengewoon verlof als vorenbedoeld en aan de op non-aktiviteitstelling gevolgen verbonden (of kunnen daaraan verbonden worden), die niet aan de verlening van buitengewoon verlof op basis van het RRMZ en het RMAKL/KLu verbonden zijn; hierbij kan b.v. gedacht worden aan het verlies van de aanspraak op geneeskundige verzorging voor rekening van het rijk voor de gezinsleden van de militair.

Ter wille van de rechtszekerheid is in het tweede en derde lid voorgescreven, dat eerderbedoelde gevolgen niet zullen worden verbonden aan buitengewoon verlof, dat vóór inwerkingtreding van de artikelen 85, 86, 87 en 133 van dit reglement is verleend op basis van de eerdergenoemde, in het RRMZ en het RMAKL/KLu voorkomende artikelen. Hierbij wordt wel opgemerkt dat, indien bij het verlenen van buitengewoon verlof op basis van deze artikelen aan de betreffende militair is medegedeeld, dat bij

inwerkingtreding van onderhavig reglement aan dat verlot de gevolgen verbonden zullen worden zoals in dit reglement vermeld, die mededeling eveneens moet worden beschouwd als een voorwaarde, waaronder het verlot oorspronkelijk is verleend.

Artikel 158

Overgangsbepalingen inzake tot het reserve-personeel behorende militairen

Dit artikel beoogt een aantal verplichtingen en belangen zeker te stellen van de na inwerkingtreding van dit reglement kleiner wordende groep tot het reserve-personeel behorende militairen die tot het verrichten van doorlopende werkelijke dienst verplicht zijn, m.n. de kortverbandvrijwilligers en daarmee overeenkomende categorieën militairen met een reserve-status.

Artikel 159

Administratieve instanties als bedoeld in het tweede lid van artikel 3 der Ambtenarenwet 1929

Onderhavig artikel strekt ertoe op de meest eenvoudige wijze te bewerkstelligen, dat de thans op het punt van de rechtsbescherming voor militaire ambtenaren bestaande regels ook na de intrekking van het RRMZ en het RMAKL/KLu blijven bestaan, totdat de nieuwe regeling inzake de rechtsbescherming in werking kan treden. Deze regeling is vervat in het binnenkort aan de Staten-Generaal aan te bieden wetsontwerp tot wijziging van de Militaire Ambtenarenwet 1931 en andere wetten in verband met de herziening onderscheidenlijk (hernieuwde) vaststelling van de rechtstoestand van militaire ambtenaren en dienstplichtige militairen. Bij de publicatie van onderhavig reglement zullen de teksten van artikel 97 RRMZ en hoofdstuk X RMAKL/KLu in een bijlage worden opgenomen.

Artikel 162

Intrekking van bestaande regelingen

Achtereenvolgens wordt elk van de in artikel 162 genoemde besluiten toegelicht hetzij door vermelding van het onderwerp dat wordt bestreken, hetzij door het noemen van citeertitel.

ad a: eedsformule voor officieren (7e Beknopte uitgave van Recueil Militair en Legerorders, hierna te noemen 7e BU, deel I, blz. 1);

ad b: beëdiging van officieren, die de Mohammedaanse godsdienst belijden (7e BU, I, blz. 88);

ad c: hogere wetenschappelijke vorming van officieren (7e B.U., I, blz. 107);

ad d: (tijdelijke) benoeming en verplichtingen van reserve-officieren (7e B.U., III, blz. 92);

ad e: Voorschrift dienstverbintenissen beroepspersoneel (7e B.U., III, blz. 185);

ad f: Besluit Nationale Reserve (landmachtorders nr. 58 103, codenr. 23.21/8, onderscheidenlijk luchtmachtorder nr. 58 585, codenr. 23.21/5);

ad g: premiereregeling voor beroepsmilitairen beneden de rang van tweede-luitenant, die geen verbintenis voor onbepaalde tijd konden sluiten (Legerorders 1952, nr. 377);

ad h: Besluit verbintenissen luchtvaardenden Luchtmacht (luchtmachtorder nr. 61 504, codenr. 51.12/31);

ad i: Besluit verbintenissen reserve-personeel beneden de rang van tweede-luitenant militairen landmacht en luchtmacht (landmachtorder nr. 59 084 0, codenr. 51.12/28, onderscheidenlijk luchtmachtorder nr. 59 567 0, codenr. 51.12/22);

ad j: Regeling geneeskundige verzorging KL/KLu (landmachtorder nr. 62 026, codenr. 55.5/55, onderscheidenlijk luchtmachtorder nr. 62 532, codenr. 55.5/53);

ad k: Voorschrift inzake het dragen van de militaire uniform in het buitenland (landmacht- en luchtmachtorders nr. 55 150 L-LU, codenr. 57/21);

ad l: Besluit beoordelingen officieren luchtmacht resp. Besluit beoordelingen officieren landmacht;

ad m: Regeling geneeskundige verzorging gepensioneerde militairen KL/KLu (landmachtorder nr. 62 056, codenr. 55.5/56, onderscheidenlijk luchtmachtorder nr. 62 565, codenr. 55.5/54);

ad n: Regeling geldelijke uitkeringen aan beroeps- en reserve-militairen, die op de datum van hun ontslag arbeidsongeschikt zijn of zulks korte tijd later worden (landmachtorder nr. 62 053, codenr. 55.13/6, onderscheidenlijk luchtmachtorder nr. 62 562, codenr. 55.13/5).

Artikel 164

Inwerkingtreding

Voor talloze artikelen van het huidige RRMZ en RMAKL/KLu bestaan uitvoeringsbepalingen, welke om verschillende redenen niet altijd voor elk krijgsmachtdeel dezelfde zijn.

Het streven is er op gericht de uitvoeringsbepalingen van het onderhavige reglement voor de drie krijgsmachtdelen waar mogelijk gelijk te maken. Het concipiëren van de voor dit reglement benodigde uitvoeringsbepalingen zal echter nog geruime tijd in beslag kunnen nemen, waarbij het verwachtbaar is dat op diverse gebieden aansluiting bij de thans bestaande regelingen voor het ene krijgsmachtdeel nu eens moeilijker dan weer makkelijker zal kunnen plaatsvinden dan voor een ander krijgsmachtdeel. Het ligt daarom in de rede de mogelijkheid te behouden tot een gedifferentieerd beleid te komen inzake het inwerkingtreden van de in dit reglement vervatte basisbepalingen en de daarop te baseren uitvoeringsbepalingen. In het tweede lid van artikel 151 is de mogelijkheid opengehouden om ten aanzien van de intrekking van het RRMZ en RMAKL/KLu een daarmee corresponderend beleid te kunnen voeren.

De Staatssecretaris van Defensie,
J. van Houwelingen